

**JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND
HUMANITIES RESEARCH IN ASIA**

JSHRA

ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

Vol. 30 No. 2 May - August 2024

ISSN 2774-1044 (Print)

ISSN 2822-0986 (Online)

Prince of Songkla University Pattani Campus, Thailand

JSHRA

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia

ผู้จัดพิมพ์

**สำนักงานกองบรรณาธิการ
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ**

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองบริหารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตปัตตานี

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม วิทยาเขตปัตตานี

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

ศาสตราจารย์ ดร.สุริชัย หวันแก้ว

Prof. Dr. Muhammad Kamarul Kabilan Abdullah

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภาคย์ ไมตรีพันธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฮาริซอล ขุนอินคิริ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บรรณาธิการ

รองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

Assoc. Prof. Dr. Nasirin Abdillah Universiti Teknologi MARA (UiTM)

Assoc. Prof. Dr. Rosalie Metro University of Missouri Assoc. Prof. Dr.

Mohd Faiz Mohd Yaakob Universiti Utara Malaysia Assoc. Prof..Dr.

Zawawi Ismail Universiti Malaya Assoc.Prof. Piotr Tomasz Nowakowsk

John Paul II Catholic University of Lublin ผศ.ดร.ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผศ.ปิยชาติ สิงห์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผศ.ดร.กมล

บุษบรรณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Prof. Dr. Farok Zakaria Prince of Songkla

University ดร.ธัญชนก พรหมบุตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Prof. Dr.

Badaruddin Mohamed Universitas Muhammadiyah Purwokerto Dr.

Michael J. Montesano Institute of Southeast Asian Studies, Studies,

Singapore Assoc. Prof. Dr. Patrick Jory University of Queensland,

Australia ศ.เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รศ.ดร.เสกสรรค์

ตันยาภิรมย์ มหาวิทยาลัยบูรพา รศ.ดร.ปรารถนา กาลเนากุล มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ผศ.ดร.ทิพาพรรณ ศิลวัฒนานันต์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผศ.ดร.นุวรรณ ทับเที่ยง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.สมพร ช่วยอารีย์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ผศ.อดิศา เบญจรัตน์นันท์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เบญจมาศ รัตนพงศ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฝ่ายศิลป์

ฝ่ายการเงิน

ติดต่อกองบรรณาธิการ

นางสาวบศกร ปิอนา

นางกายาตี เต็งมะ

กองบริหารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94001

โทรศัพท์ 06 4695 2922

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์

E-mail: benchamat.r@psu.ac.th, bossakorn.b@psu.ac.th

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/index>

ISSN

2774-1044

JSHRA

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia

Publisher	Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand
Editorial Office	Academic and Research Administration Division Pattani Campus Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand
Consulting Editors	Vice President for Pattani campus, Vice President for Academic Affairs, Vice President for Research and Social Mission, Assistant President for Research and Social Mission, Pattani Campus, Prof. Dr.Chaiwat Satha Anand, Prof. Dr.Surichai Wankaeo, Prof. Dr. Muhammad Kamarul Kabilan Abdullah
Editor-in-Chief	Asst.Prof.Dr.Warapark Maitreephun, Prince of Songkla University
Associate Editor	Asst.Prof.Dr.Hareesol khun-inkeeree, Prince of Songkla University
Editorial Board	Nasirin Abdillah, Assoc. Prof. Dr., Universiti Teknologi MARA (UiTM) Rosalie Metro, Assoc. Prof. Dr., University of Missouri Mohd Faiz Mohd Yaakob, Assoc. Prof. Dr., Universiti Utara Malaysia Zawawi Ismail, Assoc. Prof. Dr., Universiti Malaya Piotr Tomasz Nowakowsk, Assoc. Prof., John Paul II Catholic University of Lublin Sirisak Laochankham, Asst. Prof. Dr., Khon Kaen University Piyachat Suongtee, Asst. Prof., Walailak University Kamol Bussaban, Asst. Prof. Dr., Chulalongkorn University Farok Zakaria, Prof. Dr., Prince of Songkla University Tanchanok Prombut, Dr., Prince of Songkla University Prof. Badaruddin Mohamed, Dr., Universitas Muhammadiyah Purwokerto Michael J. Montesano, Dr., Institute of Southeast Asian Studies, Singapore Patrick Jory, Assoc. Prof. Dr., University of Queensland, Australia Pongdej Chaikakut, Emeritus Prof., Chiang Mai University Sakesan Tanyapirom, Asst. Prof. Dr., Burapha University Prathana Kannaovakun, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Tippawan Silawattananusarn, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Nuwan Thapthiang, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Somporn Chuai-Aree, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Srisompob Jitpiromsri, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Adisa Benjarattananon, Asst. Prof. Dr., Prince of Songkla University Ms.Benchamat Rattanaphong, Prince of Songkla University
Art Editor	Ms.Bossakorn Buena
Finance Department	Mrs.Kayati Tengma
Inquires	Academic and Research Administration Division Pattani Campus Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani 94001, Thailand. Tel. 06 4695 2922 E-mail: benchamat.r@psu.ac.th, bossakorn.b@psu.ac.th
E-journal	https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/index
ISSN	2774-1044

แนวทางการพิจารณาและการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia ชื่อเดิม วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นวารสารวิชาการระดับชาติราย 4 เดือน (3 ฉบับต่อปี) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการและนักวิชาการทั่วไปทั้งภายในและภายนอก
ประเทศได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวิทยาการโดยเฉพาะองค์ความรู้ใหม่ในสาขา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ เป็นต้น ต้นฉบับ (Manuscript) ที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์) และ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer-reviewed) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

วาระการจัดพิมพ์

วารสารราย 4 เดือน (3 ฉบับต่อปี)

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

1. บทความวิชาการ – วิจัย
2. บทความปริทัศน์
3. บทความรายงานการวิจัย

สาขาวิชาของบทความที่รับพิจารณา

ด้านมนุษยศาสตร์

ศิลปศาสตร์ วิจารณ์ศิลป์ หัตถกรรม อุตสาหกรรมการออกแบบ ดนตรีและศิลปะการแสดง ปรัชญาและศาสนา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปรัชญา จริยธรรม ภาษาในแง่การได้มาซึ่งภาษา วรรณคดีและภาษาศาสตร์

ด้านสังคมศาสตร์

สังคมและพฤติกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และหน้าที่พลเมือง จิตวิทยา สังคมวิทยาและ
วัฒนธรรมศึกษา

คำแนะนำสำหรับผู้ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ใน

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia

คำแนะนำทั่วไป

1. ผลงานที่ส่งตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อนและต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง
2. ต้นฉบับที่ส่งตีพิมพ์ต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. ต้นฉบับต้องผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน/บทความ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

4. ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร

ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยจะมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้วสมบูรณ์
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบหัวข้อและเนื้อหาของบทความถึงขอบข่าย ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร รวมถึงประโยชน์ในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
3. ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อทำการกลั่นกรองต่อไปโดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยในกระบวนการพิจารณากลั่นกรองนี้เป็นการประเมินบทความแบบสองทาง (Double-blind peer review) กล่าวคือ จะไม่เปิดเผยชื่อผู้ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบและจะไม่เปิดเผยชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้ส่งบทความทราบ และกองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยทั้งชื่อผู้ส่งบทความและชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้บุคคลอื่นทราบด้วยเช่นกัน
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลั่นกรองบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 ท่าน ที่จะส่งเจ้าของบทความนำกลับไปแก้ไขก่อนส่งกลับมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (นับรวมรูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) พื้นที่ของกระดาษที่ใช้พิมพ์ ให้เว้นขอบบน 3.75 เซนติเมตร ขอบหน้า 3.75 เซนติเมตร ขอบหลัง 2.50 เซนติเมตร และขอบล่าง 2.50 เซนติเมตร
2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK เท่านั้น
3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
5. ชื่อผู้เขียนทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดขวา
6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พ้อยต์ (ตัวอักษรปกติ) จัดชิดขวา
7. Corresponding Author, E-mail: ขนาดตัวอักษร 12 พ้อยต์ (ตัวอักษรปกติ) จัดชิดขวา
8. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ จัดชิดซ้ายขวา พิมพ์ 1 คอลัมน์
9. ชื่อคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
10. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ ทั้งคำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กรณีมีหลายคำให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ
11. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
12. การจัดลำดับและการจัดวางหัวข้อ ใช้หลักปฏิบัติต่อไปนี้
 - 12.1 การลำดับหัวข้อกรณีมีเลขข้อกำกับ ให้ใช้ระบบตัวเลข โดยใส่มหัพภาค (.) หลังตัวเลข และเว้น 2 ช่วงตัวอักษรก่อนเริ่มคำหรือข้อความต่อไป
 - 12.2 การจัดวางหัวข้อให้เป็นไปตามระดับความสำคัญของหัวข้อ ดังนี้

หัวข้อใหญ่ หัวข้อระดับนี้วางชิดขอบหน้า ถ้าไม่ได้อยู่ในบรรทัดแรกของหน้าให้เว้นจากข้อความข้างบน 1 บรรทัด ทั้งนี้ ไม่ต้องใส่ตัวเลขกำกับ คำอธิบายของหัวข้อใหญ่ให้ขึ้นบรรทัดใหม่ย่อหน้า 1.50 เซนติเมตร โดยเว้นบรรทัดปกติ

หัวข้อรอง หัวข้อระดับนี้ให้เริ่มอักษรตัวแรกของหัวข้อหรือเลขกำกับหัวข้อ โดยเว้นจากขอบหน้า 1.50 เซนติเมตร หรือย่อหน้าปกติ คำอธิบายของหัวข้อรองอาจอยู่ในบรรทัดเดียวกัน หรือขึ้นย่อหน้าใหม่ตามความเหมาะสมแก่บริบท

หัวข้อย่อย ในกรณีที่หัวข้อรองมีเลขกำกับหัวข้อ หัวข้อย่อยให้เริ่มหัวข้อหรือเลขกำกับหัวข้อที่อักษรตัวแรกของหัวข้อรอง ดังนี้ (เครื่องหมาย ✓ แทนการเว้น 1 ช่วงตัวอักษร)

1.....

1.1.....

1.1.1.....

ถ้ามีหัวข้อย่อย ๆ อีก ให้ใช้การย่อหน้าระบบเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ควรมีหัวข้อย่อยมากเกินไปส่วนคำอธิบายในหัวข้อย่อย โดยทั่วไปควรอยู่ในบรรทัดเดียวกัน โดยเขียนหัวข้อ 1).....

12.3 กรณีหัวข้อรองไม่มีเลขกำกับหัวข้อ เริ่มหัวข้อย่อยหรือเลขกำกับหัวข้อย่อยโดยให้อักษรตัวแรกตรงกับหัวข้อรอง

12.4 คำอธิบายในแต่ละหัวข้อ ถ้าขึ้นย่อหน้าใหม่ให้ย่อหน้าตรงกับอักษรตัวแรกของหัวข้อนั้น ๆ ส่วนข้อความในบรรทัดต่อมาให้ชิดขอบหน้าตามปกติ

13. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน มีข้อพึงระวัง ดังนี้

13.1 ข้อความที่ต้องใช้เครื่องหมายัญประกาศ (“ ”) ซ้อนกัน ให้ใช้ัญประกาศเดี่ยว (‘ ’) สำหรับข้อความหรือคำข้างใน ตัวอย่างเช่น กนิยปริณ ทองสามสี (2563) กล่าวว่า “จากการศึกษา ‘ระดับความรู้ของแรงงานต่างด้าว’ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินทดแทนนั้นพบว่า แรงงานมีความรู้ด้านสิทธิกองทุนเงินทดแทนมากที่สุด”

13.2 การใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) ทวิภาค (:) และอัฒภาค (;) ให้พิมพ์ต่อเนื่องกับอักษรตัวหน้าและเว้น 1 ช่วงตัวอักษรก่อนข้อความต่อไป เช่น

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Royal Thai Government, 2017; Ministry of Foreign Affairs, 2017

14. เนื้อหาบทความ พิมพ์ 1 คอลัมน์ ในแต่ละคอลัมน์ให้ชิดขอบซ้ายขวา ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์

15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ

16. ชื่อรูป ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้รูป แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้รูปแผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย

17. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์

18. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายโดยเขียนชื่อหัวข้อเป็นภาษาอังกฤษว่า

References

19. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ แปลเป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

2. ชื่อผู้เขียนทุกคนและหน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

3. บทคัดย่อ (Abstract) ความยาวไม่เกิน 300 คำ และคำสำคัญ (Keyword) 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

4. เนื้อเรื่อง

4.1 บทความวิจัย ควรเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ข้อค้นพบ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยควรมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่างได้)

4.1.1 บทนำ (Introduction) ที่ครอบคลุมความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

4.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย/ คำถามวิจัย (Research Objective/ Research Question)

4.1.3 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.4 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ที่นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแผนการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมวิจัย เครื่องมือวิจัย การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.5 ผลการวิจัย (Research Finding)

4.1.6 การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

4.1.7 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Conclusion and Recommendations) สรุปข้อค้นพบที่โดดเด่นเพื่อเชื่อมโยงสู่ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และระบุข้อจำกัดในการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงสู่ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

4.2 บทความวิชาการและบทความปริทรรศน์ ควรมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการนำเสนอตามหลักวิชาการโดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้ส่งบทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน

5. การเขียนเอกสารอ้างอิง ให้เขียนรายการอ้างอิงอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษทั้งสำหรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องเติมคำว่า [in Thai] ใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การอ้างอิงนามปี (อ้างอิงภายในเนื้อหาบทความ) ให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ บทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 2 การอ้างอิงท้ายบทความ ให้รวบรวมเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ เรียงตามลำดับตัวอักษร A-Z บทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องเติมคำว่า [in Thai] ด้านท้าย และรายการอ้างอิงท้ายบทความต้องตรงกับรายการอ้างอิงนามปีที่ปรากฏในเนื้อหาบทความ (ไม่มากกว่าหรือน้อยกว่า)

6. ถ้ามีรูปภาพ แผนภูมิ ตารางประกอบ หรืออื่น ๆ ต้องมีหมายเลขกำกับในบทความ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้ถูกต้อง ชัดเจน และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ใช้รูปภาพขาว-ดำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย

การอ้างอิงในเนื้อหา และการเขียนเอกสารอ้างอิง

สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<https://bit.ly/3FlscFd>

หรือแสกนคิวอาร์โค้ด

บทความวิจัย

- ทุนทางสังคมและผลกระทบของการดำเนินงาน : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อการบรรเทาความยากจนผ่านโครงการนำร่องปุ๋ยมูลไส้เดือน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี
ไอรินี แอดะสง, นุรฮาฮิดาห์ อูเซ็ง 1-14
- การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวของ
ตำบลคลองพลู อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก
อัมมสุชา ทองลา, ศุภนิดา ใจสุข, ปพนพัชร์ ธนาเศรษฐ์วัฒน 15-26
- ภูมิทัศน์ภาษาจากฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการดึงดูดความสนใจ
นักท่องเที่ยวต่างชาติจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปรภัทร คงศรี 27-46
- ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
ในจังหวัดสุพรรณบุรี
กัญญทอง หรดาล 47-68
- แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสุระสมิแล
อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี
ฮาซันอักกรม ดงนะเต็ง, ธณัฐภา รัตไตรทอง, นิรอรานา สาและ 69-80
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการ
สวัสดิการหอพักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
เครือมาส แก้วทอน, ไชยรัตน์ เพ็ชรพาน, ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ 81-98

บทความวิชาการ

- ความจริงในกระแสนิยมของพุทธศาสนิกชนเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย
ของมนุษย์ในท่ามกลางปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ
สมเจตน์ ผิวทองงาม 99-110

CONTENTS

Vol. 30 No.2 / May - August 2024

Research Articles

- Social Capital and Implementation Effects : Participatory Action Research for Poverty Alleviation Through the Earthworm Fertilizer Pilot Project, Mayo District, Pattani Province**
Ainee Aedasong, Nursahida Useng 1-14
- A Study of Cultural Tourism Potentials of Chang Community, Khlong Phlu Subdistrict, Khao Khitchakut District, Chanthaburi Province**
Ansucha Tongla, Supanida Jaisuk, Paponpat Thanasetwatthana 15-26
- Linguistic Landscape on Local Product's Labels to Attract the Tourist: Mae Hong Son Province**
Poraphat Khongsri 27-46
- Enablers and Barriers to Supply Chain System of Sports Tourism Management in Suphanburi Province**
Kanyathong Horadal 47-68
- Flood Management Approach : A Case Study of Rusamilae Sub-district Municipality, Mueang District, Pattani Province**
Hasan Akrim Dongnadeng, Thanatda Rattraitong, Ni-rohana Salaeh 69-80
- Marketing Mix Factors Affecting Student Satisfaction with Dormitory Welfare Services at Prince of Songkla University, Pattani Campus**
Kruamas Kaewthorn, Sojirat Phetphan, Narongsak Rorbkorb 81-98

Academic Article

- Buddhadasa Bhikku's Dhamma : A Path to Safety and Survival**
Somjet Phiutongngam 99-110

Social Capital and Implementation Effects : Participatory Action Research for Poverty Alleviation Through the Earthworm Fertilizer Pilot Project, Mayo District, Pattani Province

ทุนทางสังคมและผลกระทบของการดำเนินงาน : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อการบรรเทาความยากจนผ่านโครงการนำร่องปุ๋ยมูลไส้เดือน
อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

Ainee Aedasong^{1*} and Nursahida Useng²

ไอรินี แอดะสง^{1*} และ นุรซายิดาห์ อุเซ็ง²

¹ Pattani Campus Office, Prince of Songkla University

¹ สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*Corresponding Author, E-mail: ainee.a@psu.ac.th

Article Info

■ Received: September 28, 2021

■ Revised: August 20, 2024

■ Accepted: August 22, 2024

■ Available Online: August 26, 2024

Abstract

Addressing poverty remains a significant challenge in today's society. It is listed as the first mission among the 17 Sustainable Development Goals (SDGs), which are to be adopted by all developed and developing countries. Thailand's poverty rate has been rising in recent years, with many provinces facing poverty and inequality, including Pattani, Thailand's most poverty-stricken province. The main objective of this article is to study the social capital available in the community and the impact of participatory action research (PAR) for poverty alleviation under the Earthworm Fertilizer Pilot Project in Kor Lae village, Mayo District, Pattani Province, Thailand. The results showed that important social capital leading to a successful implementation process includes human resources in the community, trust, efficient group representation, and a cooperation network. The major outcomes at the group level are community members achieving self-sustainability in the production of organic fertilizers for agricultural use, reducing household expenses, and earning income from the sale of vermicomposting and other related products. In addition, the main outcomes at the social level include the incorporation of ready-to-use equipment with the fertilizer production facility, the establishment of an information and knowledge board, and the establishment of a learning center on worm manure production that can serve as a model for other communities.

Keywords: Operational Impact, Participatory Action Research, Poverty Alleviation, Social Capital

บทคัดย่อ

การจัดการกับความยากจนยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญในสังคมปัจจุบัน โดยถือเป็นภารกิจแรกในบรรดาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 ข้อ ซึ่งทุกประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาจะต้องยึดถือ ในขณะที่อัตราความยากจนในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยมีหลายจังหวัดที่เผชิญกับความยากจนและความไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุดในประเทศไทย วัตถุประสงค์หลักของบทความนี้คือ การศึกษาทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนและผลกระทบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการบรรเทาความยากจน ภายใต้โครงการนำร่องปุ๋ยมูลไส้เดือนดินในหมู่บ้านกอแล อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ประเทศไทยผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าทุนทางสังคมที่สำคัญที่นำไปสู่กระบวนการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ความไว้วางใจ สมาชิกหรือตัวแทนกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ และเครือข่ายความร่วมมือ ผลลัพธ์หลักในระดับกลุ่มคือสมาชิกชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สำหรับการเกษตร ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสร้างรายได้จากการขายปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผลกระทบที่สำคัญต่อสังคม ได้แก่ การเป็นแหล่งรวมอุปกรณ์กลางพร้อมใช้งานกับโรงงานผลิตปุ๋ย การมีชุดข้อมูลและองค์ความรู้และการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนดินซึ่งสามารถเป็นต้นแบบแก่พื้นที่หรือให้กับชุมชนอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหาความยากจน, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, ทุนทางสังคม, ผลกระทบจากการดำเนินงาน

Introduction

According to the World Bank, poverty and income inequality in Thailand doubled in 2016 and 2018. The household sector is vulnerable due to severe economic upheaval and economic downturn. In 2018, the southern border provinces (Pattani, Yala and Narathiwat) had the highest poverty. (Thai Poverty Map and Analytics Platform, 2017). It reveals that the household sector is vulnerable to drastic economic changes. The economic slowdown is due to the rapidly growing elderly population. Problems in conflict areas in the three southern border provinces have a low quality of education. And a third of the workforce remains in the low-productive agriculture sector. All of which make poverty and equality still a significant challenge for the Thai socio-economic sector. (World Bank, 2020)

Pattani Province Researches and innovations have been piloted for spatial development and inequality reduction. It is operated and managed by the Prince of Songkla University, Pattani Campus (PSU-Pattani). A model for implementing research projects to tackle poverty using government mechanisms that have worked to solve poverty problems by the departments of Pattani Province and the implementation of urgent policies of the government together with the role of the private sector. There are activities for social development that focus on improving the quality of life and enhancing income for the people. Moreover, the role of civil society focuses on solving poverty at the local level through community and local participation processes such as promotion of welfare in the community housing and environmental development, community business development, etc. (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022).

Principles related to poverty alleviation strategies. It needs to be able to more quickly identify and reach vulnerable household populations in the short term. Then generate income and protect households from drastic changes. While in the long term, equitable investment for the next generation is paramount, especially the quality of education and social and economic security (DFID, 1999). The next generation will have fewer poor and more efficient groups to maintain Thailand's growth.

Therefore, Prince of Songkla University Pattani Campus chose one of the communities in the pilot area for poverty alleviation in Pattani Province, namely Ban Kor Lae, Langa Sub-district, Mayo District, Pattani Province. Using a database from the Department of Community Development, the Ministry of Interior provided basic information at the village level (Kor Chor Chor. 2 Kor.) indicating that Ban Kor Lae Community, Langa Sub-district, Mayo District, Pattani Province (Pattani Provincial Office Strategy and Information Division for Provincial Development, 2022).

According to the database, this village is considered one of the intensive poverty alleviation areas in Mayo District. Because there are households in the areas that fall in the first poverty of Pattani Province. In addition, the working-age population needs to be relocated to find work abroad and remit money in the community. because there are obstacles to occupation in the area

This is consistent with the survey in the spatial work research project for comprehensive and accurate poverty alleviation in Pattani Province. It said the village had the highest proportion of people aged 25-59, 43 percent. Most villagers work in the agricultural sector and non-agricultural employment (daily) accounted for 20%. The survey of experiences in developing or solving community problems that external agencies support. Communities are only recipients of aid or support, but participation from the start makes developments in many areas unsustainable.

From the situation, problems and conditions of the area above the project to produce worm manure at Ban Kor Lae was born. This is a shared concept between the local people and the research team who want to promote occupational skills for the people in the area and where possible, the development of such occupational skills will lead to income generation for the people in the area. It also reduces the movement outside the area to find work for the working-age population of the local people.

For this reason, it is the origin of the project to promote occupational skills to reduce costs and generate income for the community by using bio-resources and local wisdom at Kor Lae Village, Village No. 1, Langa Subdistrict, Mayo District, Pattani. To raise the quality of life and increase the revolving income for the community from projects or activities in the production of bio-fertilizers (Waste worms) to reduce agricultural costs and increase the household income of the participants.

Research Objectives

- 1) to study the social capital that exists in the community
- 2) to study the impact of the implementation under the participatory action research for poverty alleviation under the manure production pilot project. Earthworms, Ban Kor Lae, Mayo District, Pattani Province

Literature Review

Participatory Action Research (PAR)

Participatory Action Research (PAR) is a dynamic process developed and designed according to specific requirements, a challenge or a niche learning experience (Kidd, 2005). PAR has three implications: 1) research to gain knowledge; 2) Operation to use the knowledge and reflect on the results of the practice that comes from the use of knowledge, and 3) participation. That has the meaning of owning change, building love, bonding, and hope in the process of change. which consists of 3 changes, namely 1) to develop critical consciousness of researchers and co-researchers 2) improve the lives of participants in the research process, and 3) change social structures and social relationships. It's research that started with one person. Coming to the second and coming to the third or as well as creating a major change (Suttinakorn, 2014)

Participatory action research process It is an operational process that starts from formulating problems and analyzing them together, learning together care, product development, knowledge transfer, connectivity and sustainability, which uses the potential of people in the area or community to solve problems or make better changes in their communities. Participation is most effective when there is strong support from all parties involved. This enables relevant parties, especially researchers, communities, and associates, to carry out work of mutual importance and learn on their own. In learning and action go together as follows:

- 1) Preparation and analysis of potential and needs: community forum processes, questionnaires, focus group questions, coordination and networking.
- 2) Planning is the detailing of vermicompost in every step from production to distribution. Division of responsibilities Study tour in a successful model area. Training to increase knowledge through various channels
- 3) Actions include building an earthworm incubator, production, procurement of varieties and equipment, management, distribution, and marketing.
- 4) Summarizing and evaluating summary of production, production, recommendations, plans for further development.

Social Capital

The term social capital has various meanings. For example, social capital refers to the available resources in society that people use to achieve their life goals, including networks and relationships. This increases trust and increases the ability to cooperate. This includes group membership, having systems, rules, norms and controls.

Social capital became more widespread and more evident in 1997 after establishing the Social Fund Office (SIF) (Prompakpaeng, 2008). Social capital is still increasingly important as it can help increase the empowerment of community groups to be more successful from the exchange of dependence and mutual benefits, leading to self-reliance (Khammek, Petchrapool, & Tultham, 2018).

Ngampraphasom, Phromsen, and Wongjummali, P. (2016) defined the meaning of the word "Social capital" as the system of social relations of people in the collective community responsibility. There is generosity to help each other. Trust, power and the ability to use the capital available in the community to be worthwhile, whether it is natural resource capital, cultural capital, tradition, knowledge capital, human capital, etc.

In addition, Phimphisut (2009) defines social capital as the sum of all good things. that exists in society, both from the accumulation and extension, including the gathering of quality people for the benefit of the public based on trust, bonds of friendship and good culture.

Phimphisut (2009) and So Netithanakul and Sawangdee (2004) discussed the composition of social capital without any difference, namely: An essential element that makes social capital for community development is network participation. There is coordination and it is a voluntary and equal mutual benefit which is the collective effect of looking at others first. It reflects

the expression of goodwill and returns in communities that have substantial mutual benefits. Operation process support and help each other. A common norm forms or stipulates that social control is the behavior that is expected to be mutually agreed upon. Joint ownership of the various resources arising from operations. No one is the owner and members can share it. and support for change, which is the true intention of the members to develop

In conclusion, the research framework can be summarized as shown in Figure 1

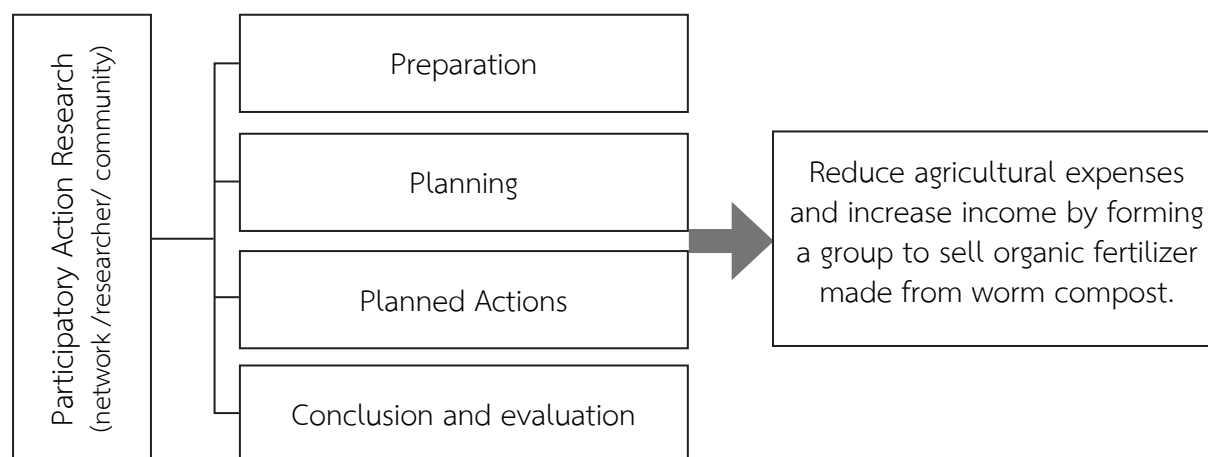

Figure 1 Research Conceptual Framework

From: Author

Methodology

This research is participatory action research: PAR) was conducted in Ban Kor Lae Community Area, Langa Sub-district, Mayo District, Pattani Province, implemented under the research project, research and development spatial for poverty reduction and equality development in Thailand: a case study of Pattani Province. It is operated by the Prince of Songkla University research team. Pattani Campus.

Data Collection Method: The population in the study was 435 villagers in Kolae village, of which 100 per cent of the population were Muslim. In the community, there were 123 households in the first poverty line.

Data Analysis: The researcher analyzed the collected data by dividing it into two parts. The data collected from the questionnaires were first checked for accuracy to ensure completeness. Then, all the questionnaire data were organized by coding the data and analyzing it using statistical methods to compute and process, such as mean, percentage, and standard deviation of general information from the respondents and socio-economic background information of the respondents' households. The SPSS for Windows software was used for the analysis. For opinion level data, descriptive statistics were used, including finding the mean and standard deviation (S.D.). For interpreting the results, the opinion scores were categorized into 5 levels (rating scale) according to the Likert scale measurement criteria.

Fieldwork Duration: The duration of the research is one year, from August 2020 to July 2021. In the data analysis section, the inductive method is used, which is an interpretation to conclude the data obtained from the study of documents, concrete or phenomena that obtained from observation and interview

Results

Operational processes that occur from the beginning to the end of the process under occupational skills promotion project to reduce costs and generate income for the Yo community using the bio-resource base and local wisdom, Kor Lae Village, Village No. 1, Langa Subdistrict, Mayo District, Pattani Province Able to bring the production process to be packaged and distributed. In summary, the main steps are as follows:

- 1) Clarification meeting understand the project share roles and planning operations together.
- 2) a meeting to summarize the progress of the work according to the plan, propose problems and find solutions or improve the work and other related.
- 3) Field trips on fertilizer production and workshops the working group learned the principles, technology and process of making bio-organic fertilizers to reduce agriculture expenses such as earthworm manure. For use in rubber plantations, field crops, horticultural crops and vegetable garden plants, etc.
- 4) Building a greenhouse to be a place to produce manure, vermicompost to cultivate, store and maintain the quality of bio-organic fertilizers. do packaging and is a source of storage of goods for sale
- 5) meetings in exchange forums and follow up and evaluate the success by comparing the data and a summary of the operation lesson, including planning for future operations as shown in Figure 2.

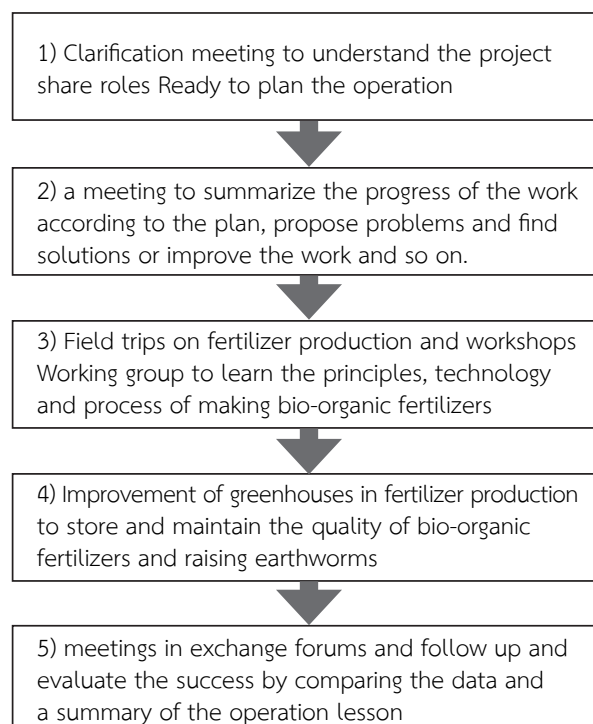

Figure 2 Research process

From: Author

1. Major Operational Outcomes or Impacts of Group Operations

The results of the participatory action research project were identified at two levels, namely the true household outcomes of the group members and the community and social outcomes, with details as follows:

1.1 Members' Household-level Results

in participatory action research (Participatory Action Research/ PAR) Poor people in Kolae village have a better quality of life and livelihood. In particular, members of the Jajing Worm Fertilizer Group are among the number of poor people who receive assistance or get career development for not less than 10% of the target poor enabling self-sufficiency in the production of organic fertilizers for use in household agriculture. Reduce expenses from purchasing organic fertilizers for use in agriculture from other channels. In the production cycle, every three months, the house can produce worm manure for 30,000 baht, which is obtained from 2 parts: 1,200 bags of worm manure, 20 baht per bag, equal to 24,000 baht, and 300 bottles of worm urine each. 20 TH Baht, equivalent to 6,000 TH Baht. However, if the greenhouse is expanded, the production volume can be expanded. Examples of products and products as shown in Figure 3

Figure 3 Examples of products and products of Ban Kor Lae community
From: Author

1.2 Community and Social Outcomes

When considering the community and social outcomes that are clear and tangible: Having a greenhouse for raising earthworms to produce fertilizer, 10 meters long, 4 meters wide which is equipped with both equipment and knowledge that facilitates a learning center about the production of earthworm manure that can be a model for other areas, become a learning center for people within and outside the community to study methods and guidelines for earthworm manure production and knowledge about vermicompost for home installation. The product booth is an example of an image of a knowledge sign and a greenhouse shown in Figure 4.

Figure 4 An example of a picture of a knowledge sign and a greenhouse in the production of earthworm manure.

From: Author

2. Important Social Capital

Quantitative survey under the project Spatial Development Research for Poverty Reduction and Equality Development in Thailand: A Case Study of Pattani Province, Phase 1 defines social capital as the resources available in a society that people use to achieve life goals, including networking and relationships, which increases trust and increase the ability to cooperate. This includes group membership, the presence of systems, rules, norms and controls.

The survey results in Ban Kor Lae found that in Kor Lae village had scores in capital dimension, social capital dimension with a score of 1.65 (full score 4.00) at a moderate level higher than the Pattani provincial average of only 1.55, reflecting the meaning that the community has good community management services. There are rules together and solving local problems, but the mechanism of assistance is less than other aspects as shown in Table 1.

Table 1 The results of the analysis of the capital dimension of 5 parts of Ban Kor Lae, Langa Subdistrict, Mayo District, Pattani Province

Dimensions of Capital and Details of Each Side	Pattani Province	Mayo District	Langa Subdistrict	Kolae
Social Capital	1.55	1.5	1.56	1.65
Joining as a Group Member	2.58	2.95	3.19	2.73
Participation in community activities	1.38	1.3	1.56	1.95
Helping each other when people in the community are in trouble	1.58	1.49	1.23	1
Setting rules or rules for the coexistence of the community	1.78	1.65	2.39	2.69
Compliance with rules, regulations, community coexistence agreements	2.75	2.47	2.83	3.73
Community Conflict Management	1.38	1.31	1.54	1.8
Knowledgeable experts in problem solving and community development	1.39	1.32	1.04	1.03
Used to use knowledge from knowledgeable people to solve problems	2.04	2.03	2	2
Experience in developing or solving community problems	2.05	2	1.96	1.8
Participation in the management of communities, organizations, groups or institutions in the community	2.31	2.38	2	3.63

When considering qualitatively in the context of the community, it can be seen that the key social capital supporting the successful implementation process are: Human Resources in the Community trust or organization within a community cooperation network Details are as follows:

1) Human Resources in the Community, Leadership especially the village headman, with a lot of ability to coordinate with agencies. Management and participation in particular, support at home or adult office is open to all opportunities the research team uses for brainstorming, planning and training sessions. All of them play an important role in the strengthening of the community.

2) Human Resources in the Community Trust Community Norms. In the context of Ban Kor Lae community, it reflects the same story. Since the community context is characterized by a Muslim community, lifestyle, culture, norms according to Islamic principles, the percentage of communities have the same customs and beliefs, making their lives according to the religious principles of helping each other. Within these conditions, the project activities can be accomplished more easily.

3) A group or organization within a community. An essential contributor to the operation's success is the community agricultural groups that cooperate throughout the various forums. Information is exchanged with research teams and networks along with supporting operations. Both directly related to the fertilization of earthworms or others. The women's group supported the trial of earthworm products on various crops planted around the household and support to make local sweets on the opening day of the earthworm house. There is also a group of religious leaders who have allowed the land behind the mosque next to Tadika School to be used as a building site. All of them are connected to make the operation go well.

4) Cooperation Network. It is crucial cooperation in operations divided into 2 groups: A group of Mayo Agriculture Offices that provide support at the end of the project to work together to facilitate the registration of community enterprises. Including to participate in activities related to agricultural networks in the area of Mayo District No. 2 is research from dedicated to working, coordinating and supporting operations, including monitoring the implementation, making the activities successful.

Discussions and Contributions

This participatory action research Researchers see that the conditions for success in operating in the area This is in line with the research of Tipaporn Phimpisut (2009), which summarizes the results of social capital development strategies in the Ping River Basin. Tak Province for sustainable community economic development consists of creating social power. There is a socially driven process. join together to learn together with the action plan have built a network develop into a strong community. If compared from the operation of the Jajing Ban Kolae vermicompost production project, consistent with Netithanakul and Sawangdee (2004) result, it reflects the parties' genuine involvement involved and the reinforcement of strong social capital, especially in the matter of communicating with participants thoroughly, using online media, phone calls and continually visiting the area. Raise awareness, prioritize every team, make everyone feel important in the process and get full cooperation. Build confidence and trust that everyone is important. Building acceptance,

continuous information is provided to improve processes and outcomes effectively. For example, a study visit, searching for new information in a clip as a document and a summary of lessons learned is taken for corrections and corrections in the past and a guideline for further operations in order to be sustainable.

In addition, the process of conducting participatory action research is flexible. It can be adapted to a wide range of community organizations, including the use of tools that are more appropriate to the conditions of the community group. And in addition, another obvious one is Changing attitudes of the community towards participatory processes formerly indifferent to and empowering decision-makers only, now values and importance to the process of participation and the ability to direct development following the way of life and culture in the community context.

Conclusion

Implementation processes create positive outcomes and impacts on people in the community. There are social capital conditions that facilitate the implementation of activities to achieve the goals that have been set together. However, the working group and research team have further suggested that knowledge development is prepared in a manual Method of operation and communication to be a source of learning in the community for youths and interested persons. They are training to develop skills in marketing or online sales to expand the business and generate additional income for group members. Establishing an agreement (MOU) between communities, vermicompost production groups, and educational institutions serves as a community learning center for students that reflect cooperation and use social capital community resources as a strong force in development. Community

Acknowledgments

This research was successfully accomplished by supporting research funding from the Area Development Fund Management Unit, Office of the National Council for Higher Education, Science, Research and Innovation Policy (NSTDA), and supporting the Others from Prince of Songkla University Pattani Campus. Thank you to the members of the Ban Kor Lae Community Research Network. Kolae village headman The Jajing Earthworm Fertilizer team, the volunteers and all the people in the Ban Kor Lae community who participated in the community forum and various activities keep up the excellent work as well as research teams and cooperation networks in all departments

References

- DFID. (1999). *Sustainable livelihood guidance sheets*. Retrieved July 25, 2023, from <http://www.enonline.net/dfidsustainableliving>
- Kidd, S.A., & Kral, M. J. (2005). Practicing participatory action research. *Journal of Counseling Psychology*. 52(2), 187.
- Khammek, S., Petchrapool, A., & Tultham, P. (2018). Guidelines for Utilization of Social Capital and the Development of a Self-Reliant Community of the Elderly Welfare Fund of Na Chaliang Municipality, Nong Phai District, Phetchabun Province. *Thonburi University Academic Journal*, 12(29), 172-181. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=170&ReclId=296&obj_id=1013&showmenu=no
- Netithanakul, A., & Sawangdee, Y. (2004). Concepts for community development in dimensions of demographic dynamics, social capital, human capital and new economic concepts. *Sukhothai Thammathirat Journal*, 17(1), 56-67. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=99&ReclId=2736&obj_id=30703&showmenu=no
- Ngampraphasom, P., Phromsen, W., & Wongjummali, P. (2016). Research and Development of Community Leaders' Potential in Upstream Forest Resource Management through Social Capital. *Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*. 24(46), 265-286. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&ReclId=24738&obj_id=180585&showmenu=no
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *Poverty and inequality report*. Retrieved July 25, 2023, from <http://www.social.nesdb.go.th>
- Pattani Provincial Office Strategy and Information Division for Provincial Development. (2022). *Pattani Province Development Plan 2023-2027*. Strategy and Information Division for Provincial Development, Pattani Provincial Office Strategy.
- Pimpisut, T. (2009). Social capital development strategy in the Ping River Basin, Tak Province for sustainable community economic development. *Ramkhamhaeng Research Journal, Humanities and Social Sciences*, 2(1), 34-44. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=53&ReclId=9092&obj_id=67473&showmenu=no
- Prompakpaeng, B. (2008). The sociology of social capital: From the concept of capital to social energy. *Journal of the Humanities and Social Sciences (Khon Kaen University)*. 25(2), 60-97. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=92&ReclId=32688&obj_id=375458&showmenu=no
- Suttinakorn, W. (2014). *Participatory action research and cognitive processes*. Bangkok: Siam Press.
- Thai Poverty Map and Analytics Platform. (2017). *Number of poor people in Thailand*. Retrieved January 20, 2020, from <https://www.tpmap.in.th/2560/>
- World Bank and the Development Research Center of the State Council, the People's Republic of China. (2022). *Four decades of poverty reduction in China: Drivers, insights for the World, and the way ahead*. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1877-6

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวของ
ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

A Study of Cultural Tourism Potentials of Chong Community,
Khlong Phlu Subdistrict, Khao Khitchakut District, Chanthaburi Province

อณณสุชา ทองลา^{1*} ศุภนิดา ใจสุข¹ และ ปพนพัชญ์ ธนาเศรษฐ์วัฒน¹
Ansucha Tongla^{1*} Supanida Jaisuk¹ and Paponpat Thanasetwatthana¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹Faculty of Management Science Rambhai Barni Rajabhat University

*Corresponding Author, E-mail: ansucha.t@rbru.ac.th

Article Info

- Received: November 8, 2023
- Revised: March 14, 2024
- Accepted: April 5, 2024
- Available online: August 26, 2024

Abstract

The qualitative research aimed to study tourism resources of Chong community and to examine cultural potentials of Chong community. To collect the data, the research tools included 1) in-depth interview of 15 representatives from government organizations and community of Chong, 2) participant observation, and 3) area survey. Content analysis was used to analyze the data. It was found that there are a variety of traditional cultures of Chong such as the way of life, language, local herbs, costumes, wedding and divorce ceremonies, custom of pregnancy and childbirth, ghost worship ritual, and funeral ceremony. In addition, Chong community has six tourism potentials, namely 1) tourist attraction, 2) tourist activities, 3) tourist amenities, 4) accommodation, 5) area accessibility, and 6) community participation. These potentials are of important for the Chong community to offer cultural tourism and to preserve its valuable cultures.

Keywords: Chanthaburi Province, Chong Community, Cultural Tourism, Potentiality

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนชาวซองและเพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวซอง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและตัวแทนคนในพื้นที่ทั้งหมด 15 คน 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ 3) การสำรวจเชิงพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนชาวซอง จังหวัดจันทบุรี มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตชาวซอง ภาษาซอง สมุนไพรพื้นบ้าน การแต่งกาย พิธีแต่งงานและการหย่าร้าง การตั้งครรภ์ และการคลอดบุตร พิธีกรรมนับถือผี การทำศพ ฯลฯ นอกจากนี้ ชุมชนชาวซองมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ท่องเที่ยว 2) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านที่พัก 5) ด้านการเข้าถึงพื้นที่ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วม ศักยภาพเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวซองและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อการสืบสานต่อไป

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, จังหวัดจันทบุรี, ชุมชนชาวซอง, ศักยภาพ

บทนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นความหวังที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย และมีความสำคัญโดยตรงต่อที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การสร้างรายได้ด้วยการจ้างงาน การลงทุนด้านต่างๆ เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศ แนวโน้มการท่องเที่ยวมีทิศทางที่เติบโตขึ้นในทิศทางที่ดีขึ้น (Tat Review Magazine, 2023) ประกอบกับกระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันซึ่งได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ได้มีการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชน ส่งผลให้ท้องถิ่นหลายแห่งตั้งรับการมาถึงของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันภาครัฐได้ส่งเสริมโดยให้ชุมชนพัฒนาตนเองเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและประกาศนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีไทย ส่งเสริมการจัดทำแผนการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปในทิศทางที่ยั่งยืนโดยระบุไว้อย่างชัดเจนใน “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันซึ่งมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว การสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวสามารถผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายด้วย 1) รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง 2) มุ่งพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และ 3) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 กลยุทธ์การพัฒนาที่ 4 กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมสินค้าและบริการ การท่องเที่ยวมูลค่าเพิ่มสูง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023)

สำหรับการท่องเที่ยวที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาภาคตะวันออกมีความสำคัญคือ การรักษาและยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวทางเลือก รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่เน้นคุณค่า อัตลักษณ์ ความยั่งยืน และความเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย เชื่อมกับแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรีซึ่งมีกำหนดให้จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองเศรษฐกิจการเกษตร อัญมณี การค้าชายแดน และการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความคิดสร้างสรรค์ และสังคมที่ดี ในประเด็นการพัฒนาจังหวัดในส่วนของการท่องเที่ยวจะเน้นยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เน้นการสร้างคุณค่า อัตลักษณ์ และความยั่งยืน โดยมีแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยว คือ 1) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) โครงการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว (Chanthaburi Provincial Office, 2023)

ชาวซองเป็นคนพื้นเมืองเดิมในดินแดนจันทบุรีส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันอยู่บริเวณเชิงเขาสอยดาว เขาคิชฌกูฏ ในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม และอำเภอเขาคิชฌกูฏ โดยเฉพาะในเขตตำบลตะเคียนทอง คลองพลู และพลวง ชาวซองมีผมหยิก รูปร่างสันทัด ริมฝีปากหนา ตาโต ขอด นักมานุษยวิทยาได้จัดชนกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มมอญ-เขมร ชาวซองมีภาษาพูดและวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง ทำพิธีเซ่นไหว้ทุกปีเนื่องจากนับถือผีบรรพบุรุษ การรวมญาติ เรียกว่า พิธีเลี้ยงผีหึ่ง ผีโรง เดิมชาวซองอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเชิงเขา ปลุกบ้านเรือนอาศัยอยู่อย่างง่าย ๆ และมักโยกย้ายหากมีคนตายในบ้าน นอกจากจะทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการปลูกข้าวไร่แล้วยังเป็นนักเก็บของป่า และเป็นพรานที่ชำนาญ ปัจจุบันจะประกอบอาชีพทำสวนผลไม้และรับจ้าง นอกจากนี้ยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ เช่น ภาษา การแต่งกาย ประเพณีแต่งงาน ฯลฯ จากการสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่เบื้องต้น พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนมีความหลากหลาย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ เนื่องจากในปัจจุบันชุมชนยังไม่มีที่รู้จักและยังขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยว จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้เข้ามาในชุมชนมากนัก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวซอง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาสภาพบริบทพื้นที่และศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวซอง การศึกษา

ข้อมูลเชิงลึกในครั้งนี้จะนำไปสู่การสร้างจุดเด่นของพื้นที่และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังชุมชนมากขึ้นและสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรอันมีค่าของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนชาวของ ตำบลคลองพลู อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวของ ตำบลคลองพลู อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีนั้น Dickman (1996) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจ (Attraction) เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาในสถานที่นั้นๆ ได้ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวที่มีประเพณีสำคัญ มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ มีสถานที่โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ที่สวยงาม มีบรรยากาศ ทิวทัศน์ ภูเขา ป่าสน ป่าต้นน้ำ ที่มีความสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน
 2. ด้านการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวคือการเดินทางที่สะดวก เส้นทางเดินทางมีความรวดเร็ว ปลอดภัย สบาย มีพาหนะและจุดบริการขนส่งที่สะดวก มีป้ายบอกการเดินทาง และมีจุดเชื่อมต่อเส้นทางต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่าย
 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenity) สำหรับนักท่องเที่ยวการเดินทางท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จุดจอดรถ ห้องสุขา หรือปัจจัยสาธารณูปโภคพื้นฐานทั้งหลาย และสิ่งที่จำเป็นอีกประการคือ จุดบริการนักท่องเที่ยวฉุกเฉิน เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ จุดราชการต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในพื้นที่
 4. ด้านกิจกรรมต่าง ๆ (Activity) เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ๆ ซึ่งช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวต้องมีความน่าสนใจ นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วม พร้อมทั้งได้รับความรู้และประสบการณ์มากขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลายและปลอดภัย ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย ปั่นจักรยาน เรียนรู้วิถีชีวิตชาวชาวเผ่าต่าง ๆ การทอผ้า การจักสาน ฯลฯ
 5. การบริการทางการท่องเที่ยว (Service of Tourism) คือ การให้บริการทางด้านข้อมูลภายในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการ เจ้าหน้าที่ มัคคุเทศก์ รวมถึงที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านขายของทั่วไป ฯลฯ
 6. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) คือความร่วมมือของชุมชน ภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การต้อนรับนักท่องเที่ยวของชาวบ้าน กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การกระจายรายได้ของชุมชน ความสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร
- องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่กล่าวมาล้วนเป็นปัจจัยในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน การพัฒนาศักยภาพ อนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในชุมชนให้เกิดความประทับใจ และทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Jittongwatthana (2005) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ สัมผัส และชื่นชม เกี่ยวกับเอกลักษณ์และความแตกต่างของวัฒนธรรมต่างพื้นที่ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี หรือการกินอาหาร ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพื้นที่นั้น ๆ

Reisinger (1994) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นการท่องเที่ยวที่จะเน้นถึงสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษด้านการสืบค้นและร่วมแสวงหาประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน เช่น ท่องเที่ยวกับความงาม สัตว์ปศุสัตว์ อารมณ์ความรู้สึกและจิตใจ

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษา เรียนรู้ และสัมผัสถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเยือนและเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมเชิงท้องถิ่นโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับคนในท้องถิ่นเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว

หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Nopakiet (1999) กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1) เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาและความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ 2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการรักษา ความรัก ห่วงเห่น และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรด้วยตนเองและได้รับประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และ 4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในศักดิ์ศรีและผู้คนด้วยลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากหลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นล้วนเป็นการรักษา สืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน โดยอาศัยการสืบทอดและเผยแพร่ประเพณีผ่านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการสืบทอดที่ดีที่สุด เพราะนอกจากจะเป็นการสืบทอดแล้ว การท่องเที่ยวสามารถสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย อีกทั้งยังนำไปสู่การพัฒนาสาธาณูปโภคต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนด้วยเช่นกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการวิจัยมีเนื้อหา 3 ประเด็น คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ และเกี่ยวข้องกับการบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนชาวซองซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 5 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 นายกเทศมนตรีตำบลคลองพลู จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 3 สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานจันทบุรี) 1 คน และ กลุ่มที่ 4 สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้แทนของพื้นที่ จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวซอง

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 บริบทและสภาพพื้นที่ของชุมชนชาวของ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวของ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวของ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 แบบสำรวจเชิงพื้นที่ (Area Frame Survey) จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำรวจชุมชนชาวของ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนชาวของ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของชุมชนชาวของ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทำการตรวจสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อดูความเที่ยงตรงและถูกต้องตามการสื่อความหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ที่ศึกษา สรุป ตีความ ทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา และส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวของ ตำบลคลองพลู อำเภอลือชัยภูมิ จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนชาวของ ตำบลคลองพลู อำเภอลือชัยภูมิ จังหวัดจันทบุรี พบว่า บ้านคลองพลู หมู่ 4 ตำบลคลองพลู เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองดั้งเดิม ซึ่งไม่มีหลักฐานใด ๆ ที่จะยืนยันได้ว่าชนเชื้อสายของอพยพมาจากที่ใด แต่มีศิลปวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ และภาษาพูดเป็นของตนเอง โดยชาวของเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยในพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชามายาวนานแต่ไม่ได้มีการจดบันทึกประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานไว้อย่างชัดเจน (Premsrirat, 2007) ของเป็นกลุ่มชนดั้งเดิม ชนกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า “ของ” หมายถึง “คน” ชาวของเป็นคนพื้นเมืองเดิมในดินแดนจันทบุรี ส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันอยู่บริเวณเชิงเขาซอยดาว เขาคิชฌกูฏ ในพื้นที่อำเภโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม และอำเภอลือชัยภูมิ โดยเฉพาะในเขตตำบลตะเคียนทอง คลองพลู และพลวง ชาวของมีรูปร่างสันทนต์ สูงประมาณ 5 - 5.5 ฟุต ผมหยิกขอด ตาโตริมฝีปากหนา นัยถือผิบรรพบุรุษ ทำพิธีเซ่นไหว้ทุกปี เป็นการรวมญาติ เรียกว่า พิธีเลี้ยงผีหิ้ง ผีโรง ประกอบอาชีพปลูกข้าวไร่ และเป็นนักเก็บของป่า เป็นพรานป่าที่มีความชำนาญ (Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation), 2023)

ภาษาของนั้นไม่มีตัวอักษรที่ใช้เขียน ต่อมาเมื่อสถานการณ์ด้านภาษาอยู่ในภาวะวิกฤติเสียงจะสูญหายในช่วง พ.ศ. 2545 จึงมีการรื้อฟื้นภาษาของ รวมถึงสร้างระบบตัวเขียนโดยใช้ตัวอักษรไทย และการสร้างวรรณกรรมหนังสืออ่านภาษาของระดับต่าง ๆ มีการสอนภาษาของเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ถิ่นย่อยตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ได้แก่

1. ภาษาของถิ่นทางเหนือของอำเภอเขาคิชฌกูฏ (Northern Chong) อยู่บริเวณตำบลตะเคียนทองและคลองพลู (เดิมเป็นตำบลเดียวกัน) ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเขาสอยดาว

2. ภาษาของถิ่นทางใต้ของอำเภอเขาคิชฌกูฏ (Southern Chong) อยู่บริเวณตำบลพลวง ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเขาสอยดาว

3. ภาษาของถิ่นตะวันออก (Eastern Chong) อยู่บริเวณอำเภอโป่งน้ำร้อน ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกของเขาสอยดาว (Choosri, 2002)

ด้านวิถีชีวิตของชาวของ “บ้าน” ภาษาของเรียกว่า “ต๋อง” “ซุกต๋อง” “สรีอก” “ฮะหน้า” ซึ่งเรียกแตกต่างกันไปตามขนาดบ้าน สภาพเมืองที่ตั้งบ้าน ลักษณะบ้านดั้งเดิมของชาวของเป็นเรือนที่ทำจากไม้ไผ่เป็นหลัก ลักษณะเครื่องผูกยกเสาสูงมีชั้นเดียว พื้นเรือนและฝาเรือนทำจากฟากไม้ไผ่ มีเพียงเสาบ้านเท่านั้นที่ทำจากไม้ยืนต้น ส่วนหลังคามุงด้วยใบระกำ หรือต๋ับหญ้าคา อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว หาของป่า และล่าสัตว์ ปัจจุบันปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ เช่น ทำสวนผลไม้ควบคู่กับทำนาทำไร่ สำหรับข้าวที่ปลูกและมีคุณภาพ คือ การปลูกข้าวพันธุ์ กข. “สมุนไพร” ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากภาครัฐร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน นำมาปรุงยา เปิดพื้นที่เรียนรู้ เพาะกล้าสมุนไพร และเก็บรักษาพืชสมุนไพรที่หายาก เช่น ว่านมหากาฬ พิมเสนต้น ประสานกาย หนุมาน กระบือเจ็ดตัว คำไทย ชะมวง หญ้าหนวดแมว ทองพันชั่ง รากสามสิบ สมอพิเภก ลำมะงา จันทน์กะพ้อ ตะขบปิน เนียมหูเสือ (Boongerd, 2021)

ด้านการแต่งกาย ชาวของรุ่นหนุ่มสาวนิยมแต่งกายตามสมัยนิยม แต่ในอดีตชายจะนุ่งโจงกระเบน ไม่นุ่งกางเกง มีผ้าขาวม้าคาดเอว หญิงนิยมนุ่งผ้าโจงกระเบน ใส่เสื้อแขนกระบอก โดยส่วนใหญ่เป็นวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุที่จะสวมใส่แบบเดิม ส่วนคนรุ่นหนุ่มสาวนิยมแต่งกายตามยุคปัจจุบัน (Punpai, 2003)

ด้านความเชื่อและศาสนา ปัจจุบันนับถือผี ควบคู่กับการนับถือพุทธศาสนา มีพิธีการเล่นผีหิ้ง ผีโรง ซึ่งเป็นการสนทนาระหว่างคนตายกับคนเป็น มีความเชื่อเกี่ยวกับการกระชับความสัมพันธ์ในเครือญาติ ผีหิ้งเลี้ยงกันในบ้าน มีเช่นไหว้กันทุกปีในเดือนกุมภาพันธ์ การเลี้ยงผีหิ้งจะทำตอนหลังพระอาทิตย์ตกดิน เมื่อเช้าจะส่งเกตุงายเพราะจะร้องและเต้นรำดาบ กระโดดขึ้นไปกินไถ่ดิบที่เอามาเช่น บางครั้งจะวิ่งออกไปตามทุ่ง จากนั้นจะเรียกกลับมาคนที่ทรงจะนอนหงาย แสดงว่าผีออกแล้ว การทำผีหิ้งเพื่อถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ เช่น ถ้าผี (คนตาย) ไม่มีบ้านก็จะทำบ้านขนาดเล็กส่งไปให้ พิธีจะเสร็จประมาณเที่ยงคืน (Burarongrot, 2007)

การตั้งครุฑและคลอดบุตร เมื่อผู้หญิงชาวของตั้งครุฑได้ 3 เดือน สามีจะไปหาหมอตำแยทำคลอดเพื่อฝากครุฑ การดูแลครุฑด้วยการต้มยาถูกลมกุมาร การให้หมอตำแยทำการแปรงท้อง การคลอดด้วยวิธีธรรมชาติใช้น้ำมันตะเคียนเตี้ยทาที่ลูกคลอดง่าย เมื่อคลอดเสร็จหมอตำแยจะทำพิธีตัดสายสะดือด้วยหลอดลม หมอตำแยจะดูแลแม่เด็กก่อนจนแข็งแรงดีก่อนประมาณเจ็ดวัน จากนั้นหมอตำแยจะโยนแม่ซื้อเด็กให้ เพื่อให้เด็กอ่อนไม่ร้องตอนค่าคืน การดูแลเด็กหลังคลอดนั้นจะต้องกวาดรางน่านมและดูแลสะดือโดยใช้มหาหิงคุ์สดด้วยควันตะเกียงหรือไต้ เพื่อให้มหาหิงคุ์ละลายแล้วเอาไปกดที่สะดือเด็ก ทำทุกคำจนสะดือแห้งไม่มีแผล และนำมหาหิงคุ์น้ำหาทองเด็กป้องกันท้องอืด ท้องผูก ปวดท้องได้ดี (Wangsri, 2019)

พิธีแต่งงาน มีอยู่ 2 แบบ คือ 1) การแต่งงานแบบพิธีเล็ก เรียกในภาษาของว่า “กากำลู่” งานแต่งงานจัดที่บ้าน ตั้งแต่เช้า ฝ่ายชายจะแห่ขันหมาก อุปกรณ์ที่เจ้าบ่าวต้องเตรียมคือกระดัง มีการปั่นกวาง กระต่ายเป็นสัญลักษณ์ ในงานจะมีหมอปิธีมีการทำบายศรีสามชั้น ผู้ชายกับผู้หญิงจะต้องนั่งชิดกันอยู่ตรงหน้ากระบุงที่เรียกว่า “โคกกะเซอ” หมอปิธีจะเรียกหมาปละม (คนที่แสดงเป็นหมา) เดินตาม จากนั้นเจ้าบ่าวจะเอาขวานรูไปเที่ยวป่าแก่งไปตัดไม้เพื่อทำบ้าน โดยจะมีการเช่นเอาขวานลับ 3 หน 3 รอบ ทำพิธีเสี่ยงทายว่าจะอยู่กันยี่สิบหมื่นด้วยการใช้ไก่เสี่ยงทาย โดยเอาไก่ปล่อยหน้าบ้าน ถ้าไก่เดินอยู่แถวบ้านแสดงว่าคู่บ่าวสาวจะอยู่ด้วยกัน หลังจากนั้นก็จะทำการผูกข้อมือก็เป็นอันแล้วเสร็จ (Wangsri, 2019) และ 2) การแต่งงานแบบพิธีใหญ่ เรียกว่า

“กาตัก”พิธีการคล้ายๆ กับงานแต่งพิธีเล็ก แต่นิยมทำให้กับลูกสาวคนแรกหรือคนสุดท้าย เพิ่มขึ้นตอนการถือกระดิ่งช้างมา พิธีโค่นตะเคียน พิธีขึ้นไก่ ในการส่งตัวเข้าหอ เจ้าสาวต้องยกน้ำให้แม่ เป็นการสอนให้เจ้าสาวใจเย็นเหมือนน้ำ ส่วนเจ้าบ่าวต้องเอาฟืนให้พ่อถือเป็นการแทนคุณพ่อที่เตรียมฟืนมาให้ต้มน้ำเมื่อแรกเกิด (Sinrerks, 2003)

ความตายและการทำศพ เมื่อมีผู้เสียชีวิต หมอผีประจำหมู่บ้านจะกล่าวคำให้ผู้ตายไปสู่สุคติและใช้น้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ ส่วนใหญ่นิยมเผาศพตอนกลางวัน หากเป็นการเสียชีวิตด้วยโรคระบาดจะรีบเผาทันทีไม่ให้ค้างคืน (Sinrerks, 2003)

การแสดงมหรสพและการละเล่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชาวขอมมีค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม บทเพลงประกอบการทำงาน และเพลงกล่อมลูก บางบทเพลงใช้ภาษาไทย เนื้อร้องและทำนองเข้าใจง่าย เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบใช้เฉพาะเครื่องกำกับจังหวะ ต่อมาจึงเริ่มใช้ชลุ้ญร่วมบรรเลง ปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนแปลงค่านิยมจึงเปลี่ยนไปด้วย (HomCham, 2006)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวขอม ตำบลคลองพลู อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก

1. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) คือ ภาษาของและพิธีแต่งงานดั้งเดิมของคนขอมเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ ซึ่งมีความแตกต่างจากภาษาและการแต่งงานแบบทั่วไป ส่วนพิธีแต่งงานจะมีการแสดงละครของคนที่มาร่วมพิธี แต่งงานจะแสดงเป็นตัวละครต่าง ๆ และร้องเพลงของ 3 บทเพลงประกอบงานแต่ง นอกจากนี้ ยังมีสิ่งดึงดูดใจอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย ความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร ฯลฯ ปัจจุบันภาษาของใกล้เคียงเนื่องจากความทันสมัยเข้ามาแทนที่ประกอบกับการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่ต้องปรับเปลี่ยนจึงทำให้เกิดการเลียนหาย ทำให้ภาษาของถือว่ามีความเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากเป็นภาษาที่แปลกและแตกต่างจากพื้นที่ใกล้เคียงที่ไม่สามารถรับฟังภาษาของต้นฉบับได้เลย

2. ศักยภาพด้านการเข้าถึง (Accessibility) ปัจจุบันการเดินทางมาชุมชนค่อนข้างสะดวกสบาย โดยสภาพถนนยังอยู่ในสภาพดี เป็นคอนกรีตสลักับถนนลาดยาง ชุมชนมีเส้นทางเดินทางได้สะดวก มีป้ายบอกทางตามสองฝั่งถนน มีลานจอดรถอยู่ที่ตั้งตลาดนัดชุมชน สามารถเดินทางจากสี่แยกไฟแดงเขาไผ่ไปยังชุมชนตำบลคลองพลู ประมาณ 37 นาที ด้วยระยะทาง 39.4 กิโลเมตร ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางหรือปั่นจักรยานชมชุมชนชาวขอมได้อย่างสะดวกและมีความปลอดภัย

3. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คนในชุมชนยังไม่สามารถให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับชาวขอมได้ไม่ครอบคลุมแต่ยังไม่มียุติให้บริการนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานประกอบด้วย น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน ป้ายบอกทาง สถานีอนามัย ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าทั่วไป ปั๊มน้ำมันพิถี คาเฟ่ หรือสถานที่ใกล้เคียง ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวได้

4. ศักยภาพด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ในชุมชนยังไม่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ ประกอบกับชุมชนเองยังไม่พร้อมในการให้บริการที่พักแต่ยังมีที่พักที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่สามารถพักได้ เช่น 1) สันต์สายรีสอร์ท 2) เคียงเมฆ เคียงหมอกรีสอร์ท 3) The Green บ้านในสวน by Chathiwut และ 4) คิซมภูโฮมสเตย์ริมธาร หรือจันทบุรี โฮมสเตย์ริเวอร์ ที่พักจะอยู่ท่ามกลางสวนผลไม้ สวนปาล์มธรรมชาติ และติดลำธาร ซึ่งในบริเวณใกล้เคียงมีสถานที่นำท่องเที่ยวหลายที่ เช่น เขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระโทง

5. ศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ภายในชุมชนมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งสามารถนำวัฒนธรรมประเพณีมาประยุกต์ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วม เช่น การศึกษาวิถีชีวิตชาวขอม ประเพณีต่าง ความเชื่อ การนำพิธีการแต่งงานแบบคนขอม ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสัมผัส ได้ลองมาร่วมพิธีโดยการให้คู่รักมาเป็นบ่าวสาว

ในพิธีงานแต่งงานจำลอง การสอนทำอาหารของให้รับประทาน การสอนพูดภาษาของคำง่าย ๆ สอนการแสดงของคนของ เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะทำให้เกิดรายได้ให้กับคนในชุมชนและทำให้ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากขึ้น

6. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม (Participation) คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนได้มีกิจกรรมร่วมกันในการท่องเที่ยวนั้นยังมีน้อย ซึ่งภาครัฐต้องให้ความสำคัญและร่วมสนับสนุนอย่างเต็มที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถนำประเด็นสำคัญที่พบมาอภิปราย ดังนี้

1. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จุดเด่นของชาวซองคือภาษาของและพิธีแต่งงานดั้งเดิมของคนซอง ซึ่งภาษาของเป็นภาษาดั้งเดิมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดอยู่ในภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic language) ในสาขามอญ-เขมร กลุ่มย่อยเปียริก (Pearic Language) สาขาตะวันตก ภาษาพูดคือ ซอง ส่วนพิธีแต่งงานจะมีการแสดงของคนที่มีมาร่วมพิธีแต่งงานจะแสดงเป็นตัวละครต่าง ๆ และร้องเพลงของ 3 บทเพลงประกอบงานแต่ง และยังมีสิ่งอื่นที่ดึงดูดใจ เช่น การแต่งกาย ความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาสมุนไพร ฯลฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jittongwatthana (2005) ที่ได้ศึกษา สิ่งดึงดูดใจทั้งทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ Choibamroong (2008) ที่ได้ศึกษาพบว่าสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวคือองค์ประกอบที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่จะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมได้

2. ศักยภาพด้านการเข้าถึง (Accessibility) พบว่า ด้วยความเจริญในสภาวะปัจจุบัน การเดินทางที่สะดวก การมีรถสาธารณะทั่วไป โดยสภาพถนนยังอยู่ในสภาพดี เป็นคอนกรีตสลับกับถนนลาดยาง ชุมชนมีเส้นทางเดินทางได้สะดวก มีป้ายบอกทางตามสองฝั่งถนน มีลานจอดรถอยู่ที่ตลาดนัดชุมชน สามารถเดินทางจากสี่แยกไฟแดงเขาไผ่ไปยังชุมชนตำบลคลองพลู ประกอบกับระยะทางเพียง 39.4 กิโลเมตร หรือใช้เวลาเพียง 37 นาทีก็สามารถสร้างบริบทการเข้าถึงพื้นที่ได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Esichaikul (2003) พบว่าการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวนั้นต้องมีความสะดวก มีการจัดการจราจรอย่างเป็นระบบ มีป้ายบอกทาง และมีความเป็นระเบียบของสถานที่

3. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ซึ่งคนในชุมชนยังไม่สามารถให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับชาวซองได้ไม่ครอบคลุม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่ชัดเจนอีกทั้งยังมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานประกอบด้วย น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน ป้ายบอกทาง สถานือนามัย ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าทั่วไป ปิมน้ำมันพืช คาเฟ่ แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ที่อำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Verayangkura (2008) ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาในพื้นที่ และยังสอดคล้องกับ Sussart (2001) กล่าวว่า การทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้สะดวกนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด

4. ศักยภาพด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ภายในชุมชนยังไม่มีบริการที่พักเนื่องจากยังไม่เป็นที่นิยมและรู้จักมากนัก ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับ แต่ยังมีที่พักที่บริเวณใกล้เคียงที่สามารถพักได้ เช่น 1) สันต์สายรีสอร์ท 2) เคียงเมฆเคียงหมอรีสอร์ท 3) The Green บ้านในสวน by Chathiwut และ 4) คิซมภูโฮมสเตย์ริมธาร หรือจันทบุรีโฮมสเตย์ริเวอร์ ที่พักจะอยู่ท่ามกลางสวนผลไม้ สวนป่าธรรมชาติ และติดลำธาร ซึ่งในบริเวณใกล้เคียงมีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น เขาคิซมภู น้ำตกกระทิง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Choibamroong (2008) กล่าวถึงที่พักสำหรับการท่องเที่ยวนั้นเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว หากเป็นไปได้ภายในแหล่งท่องเที่ยวควรมีที่พักไว้คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

5. ศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ชุมชนมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งสามารถประยุกต์กิจกรรมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วม เช่น วิถีชีวิตชาวซอง ประเพณี ความเชื่อ การนำพิธีการแต่งงานแบบคนซอง

นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ได้ลองมาร่วมพิธีโดยการให้คู่รักมาเป็นบ่าวสาวในพิธีงานแต่งงานจำลอง การสอนทำอาหาร ของให้รับประทาน การสอนพูดภาษาของคำง่าย ๆ สอนการแสดงของคนของ เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียงให้คนของเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Choibamroong (2008) กล่าวถึงกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การมีสถานที่ท่องเที่ยว มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วม และ สอดคล้องกับ Jittongwatthana (2005) ที่กล่าวว่า ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างให้ คนในชุมชนมีความรู้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

6. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม (Participation) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นยังมีส่วนร่วม ของคนคนในชุมชนน้อย ภาครัฐควรสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Choibamroong (2008) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ภาครัฐต้องร่วมขับเคลื่อนและพัฒนากิจกรรม ทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชนเพื่อสร้างมาตรฐานและปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาวัฒนธรรมของชาวช่องกำลังถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ เช่น วิถีชีวิต การแต่งกายตามสากล ความคิด ความเชื่อ การสืบสานประเพณี ภาษาของ ต่างๆในปัจจุบันไม่ค่อยได้พบเจอแล้ว หากการคงอยู่ และร่วมกันสืบทอดจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชน รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวช่องด้วย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันชาวช่องตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกและพบได้ใน 4 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ จันทบุรี ตราด ระยอง และฉะเชิงเทรา แต่ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี บริเวณเขาสอยดาวเหนือ ในตำบล ตะเคียนทองและตำบลคลองพลู บ้านคลองพลู บ้านกะทิง บ้านตะเคียนทอง บ้านคลองน้ำเป็น ไกล่น้ำตกกะทิง อำเภอกาฬสินธุ์ บ้านวังแสม บ้านปัด อำเภอมะขาม และบ้านวังกะแพร อำเภอบึงนาราง ส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว หาของป่าและล่าสัตว์ ปัจจุบันปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตรเชิงพาณิชย์

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวช่อง ประกอบด้วย 1) ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ภาษาของและพิธีแต่งงานดั้งเดิมของคนของ เป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ 2) ศักยภาพด้านการเข้าถึง (Accessibility) การเดินทางในปัจจุบันเข้าถึงชุมชนได้สะดวกสบาย สามารถเดินทางได้ด้วยรถยนต์ส่วนตัว รถสาธารณะทั่วไป มีป้ายบอกทาง มีลานจอดรถ 3) ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คนในชุมชนยังไม่สามารถให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับชาวช่องได้ไม่ครอบคลุม ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สามารถอำนวยความสะดวกมากนัก 4) ศักยภาพด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ภายในชุมชนยังไม่มีบริการด้านที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่นิยมและรู้จักมากนัก 5) ศักยภาพด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว (Activities) มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อต่างๆ 6) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม สำหรับคนในชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างที่ควร และมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมน้อย ภาครัฐก็ยังไม่สนับสนุนอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับชุมชน

1. ชุมชนควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ทางโทรทัศน์ แอปพลิเคชันที่เข้าถึงประชาชน ได้แก่ Facebook, Instagram, Line App, YouTube, X เป็นต้น
2. ชุมชนควรพัฒนาปัจจัยอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมต่อการจัดการท่องเที่ยว
3. ชุมชนควรมีการจัดตั้งจุดให้บริการ หรือรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการเตรียมความพร้อม การรองรับนักท่องเที่ยว เมื่อมีผู้คนเดินทางมาภายในชุมชน
2. หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรทำประชาคมความต้องการในการพัฒนาและร่วมกัน กำหนดแผนการพัฒนา การจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เข้มแข็ง
3. เทศบาลตำบลคลองพลู จังหวัดจันทบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานจันทบุรี) นำผลการศึกษาไปประยุกต์และวางแผนเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวช่องต่อไป
4. ภาครัฐควรส่งเสริมและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวช่องตำบลคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. นำผลที่ได้จากการศึกษาเข้าไปติดตามประเมินผลและร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกับชุมชน
2. ควรศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนากิจกรรมและการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวชุมชนชาวช่อง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี
3. นำผลของการศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ และส่งเสริมการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวของ ชุมชนชาวช่อง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี
4. ควรศึกษาการพัฒนาการตลาด ภาพลักษณ์ของชุมชนชาวช่อง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู จังหวัด จันทบุรี

References

- Boonger, S. (2021). *Takhian Thong Community and the Secret Room. Community data warehouse*. Retrieved August 13, 2023, from <https://communityarchive.sac.or.th/blog/132>
- Burarongrot, M. (2007). *Experiences of language revitalization in Thailand, the case of the Chong language, Chanthaburi Province*. Bangkok: Center for documentation and revitalization of endangered languages. Mahidol University. Thailand Research Fund (TRF).
- Chanthaburi Provincial Office. (2023). *Chanthaburi Province Development Plan*. Retrieved August 13, 2023, from https://www.chanthaburi.go.th/files/com-_news_devpro/2022-12_b87deded14ae58a.pdf
- Choibamroong, T. (2008). *Collection of articles from international Thai tourism academic journals in 2008: Journal. Thailand Science Research and innovation*.
- Choosri, I. (2002). *Mapping Dialects of Chong in Chanthaburi Province, Thailand: An Application of Geographical Information System (GIS)* (The degree of Master of Arts (Linguistic)) Faculty of Graduate Studies Mahidol University.
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text*. Sydney: Hodder Education.
- Esichaikul, R. (2003). *Human resource management for tourism*. Bangkok: Kasetsart University.
- HomCham, K. (2006). *Study of culture related to music of the Chong tribe Takhian Thong Subdistrict Chanthaburi Province* (Master of Fine Arts Thesis). Department of Anthropology Srinakharinwirot University.

- Jittongwatthana, B. (2005). *Planning sustainable tourism development*. Chiang Mai: Faculty of humanities, Chiang Mai University
- Nopaket, C. (1999). *Tourism industry*. Chiang Rai: Chiang Rai Rajabhat university.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The Thirteenth Plan (2023-2027)*. Retrieved August 13, 2023, from <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The National strategy (2018-2037)*. Retrieved August 13, 2023, from <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (2023). *Chong history*. Retrieved August 13, 2023, from <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/166/>
- Premssirrat, S. (2007). *Experiences of language revitalization in Thailand, the case of the Chong language. Chanthaburi. Chiang Mai: Wanida. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation). Chong History*. Retrieved August 13, 2023, from <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/166/>
- Punpai, C. (2003). *Research project on the conservation and restoration of the Chong language, Takhian Thong Subdistrict and Khlong Phlu Branch Subdistrict, Khao Khitchakut District, Chanthaburi Province*. Bangkok: Thailand Research Fund (TRF).
- Reisinger, Y. (1994). Tour - host contact as part of cultural tourism. *World Leisure and Recreation*. 36(Summer), 24 -28.
- Sinrerks, S. (2003). *Music in socio culture of the shawng, a triblr people in chantaburi province, Thailand*. Bangkok: Mahidol University.
- Sussart, S. (2001). *Tourism industry*. Chiang Mai: Lanna.
- Tat Review Magazine, (2023). *Summary of the tourism situation in the domestic market (January-March 2023)*. Retrieved August 13, 2023, from <https://tatreviewmagazine.com/article/dom-q2-2023/>
- Verayangkura, V. (2008). *Tourism industry management*. Bangkok: Kasetsart University.
- Wangsri, C. (2019). *Project to inherit local wisdom and local herbs Takhian Thong Subdistrict Khao Khitchakut District Chanthaburi Province*. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation).

ภูมิทัศน์ภาษาจากฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการดึงดูดความสนใจ
นักท่องเที่ยวต่างชาติจังหวัดแม่ฮ่องสอน

Linguistic Landscape on Local Product's Labels to Attract the Tourist:
Mae Hong Son Province

ปรภัทร คงศรี *

Poraphat Khongsri *

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son College, Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus

*Corresponding Author, E-mail: Poraphat_kho@g.cmru.ac.th

Article Info

- Received: November 21, 2023
- Revised: July 10, 2024
- Accepted: August 2, 2024
- Available Online: August 26, 2024

Abstract

This research studies the language landscape of local product labels in Mae Hong Son Province. The objectives were to 1) study language usage on local food and beverage product labels in Mae Hong Son Province, and 2) study the composition of images and colors that attract Thai and foreign customers. The purposive selection method was used to collect labels of local food and beverage products, a total of 90 labels from 25 shopping centers and souvenir shops. Then, the labels were distinguished, the remaining 50 for analyzing language usage and the composition of images and colors. The product labels were divided into two categories according to the criteria for registering OTOP products of Mae Hong Son Province: 1-2-star local product labels and 3-5-star local product labels. The tools consisted of label-recorded forms and language usage information forms evaluated and considered by three experts. The finding showed that 1-2-star and 3-5-star local product labels were monolingual (Thai or English language), bilingual (Thai and English languages), and multiple labels (Thai, English, and Chinese languages). The analysis of the composition of the images revealed that both label categories applied real photos and graphical images, which demonstrate the product identity. On the other hand, the color choices on 1-2-star local product labels employed harmonious, opposite, and monochromatic colors differently from 3-5-star local product labels that employed only harmonious colors.

Keywords: Language Strategies, Linguistic Landscape, Local Product Labels in Mae Hong Son Province

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาจากฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และศึกษาองค์ประกอบภาพและสีบนฉลากผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดความสนใจลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหาร จำนวนทั้งหมด 90 ฉลาก จากผู้ผลิตและศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นโดยวิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) หลังจากนั้นคัดเลือกฉลากเหลือจำนวน 50 ฉลากที่มีข้อมูลเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาและองค์ประกอบภาพและสี โดยแยกฉลากผลิตภัณฑ์เป็น 2 ประเภท คือ ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว ตามเกณฑ์ของการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกรูปภาพฉลากและแบบบันทึกข้อมูลภาษาของฉลากที่ผ่านการประเมินและพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการศึกษา พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ทั้งสองประเภทใช้รูปแบบภาษาเดียว (ภาษาไทยภาษาเดียวและภาษาอังกฤษภาษาเดียว) รูปแบบฉลากสองภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และรูปแบบฉลากหลายภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน) การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาพและการใช้สีบนฉลาก ปรากฏว่า ฉลากทั้งสองประเภทใช้ทั้งภาพจริงและภาพกราฟิกเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ในขณะที่การเลือกใช้สีบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว พบลักษณะสีแบบกลมกลืน สีตรงข้ามและสีเอกรงค์ ซึ่งแตกต่างจากฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว ที่ปรากฏการเลือกใช้ลักษณะสีกลมกลืนเพียงลักษณะเดียว

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์ภาษา, ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน, แนวทางการใช้ภาษา

บทนำ

ความจำเป็นของการใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่มีอิทธิพลอย่างมากทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่ต้องใช้การสื่อสารข้อความผ่านตัวอักษรในการนำเสนอข้อมูลบนป้ายบอกทาง การโฆษณาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและอาหาร และข้อมูลสินค้าที่ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า อีกทั้งเป็นการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์และภาพติดตามผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้นการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาที่สามปรากฏบนผลิตภัณฑ์ยังเป็นการเพิ่มระดับความเป็นมาตรฐานและความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคมากขึ้น ตลอดจนถึงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในระดับสากลได้ง่ายยิ่งขึ้นจะเห็นว่าคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยการอธิบายรายละเอียดและข้อมูลด้วยภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศมีความจำเป็น รวมถึงเป็นความต้องการจากนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นผู้บริโภคและผู้รับบริการ

การสื่อสารที่สอดคล้องภาษาต่างประเทศเพื่อการบอกเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เรามักจะเห็นว่าการปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการเป็นอย่างมากต่อนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคต่างชาติ จากการศึกษาของศศิกานต์ โฆษิตตระกูล (Kosittrakun, 2020) ศึกษาความต้องการข้อมูลภาษาอังกฤษบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่จำหน่ายบริเวณถนนคนเดิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจากยุโรปหรือเอเชีย พบว่า ข้อมูลและรายละเอียดภาษาอังกฤษที่ปรากฏบนฉลากเป็นสิ่งที่ต้องการให้เจ้าของผลิตภัณฑ์และผู้จำหน่ายอธิบายข้อมูล วิธีการใช้ วิธีการทำ ตราสินค้า การดูแลรักษา วัสดุที่ใช้ผลิต ที่มาของผลิตภัณฑ์ แหล่งผลิต วันหมดอายุและขนาด ทั้งนี้การออกแบบขนาดรูปแบบและสีของตัวอักษรภาษาอังกฤษมีความสำคัญและมีผลต่อการรับรู้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการออกแบบอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยที่ขายต่อชาวต่างชาติชาวเวียดนาม (Sankaphong & Srihiran, 2017) ใช้ 3 ภาษาบนฉลากบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาเวียดนาม การออกแบบและการใช้สีให้ดึงดูดความสนใจโดยการแสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทยออกมาเพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคเข้าใจชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาและตระหนักการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงภาษาต่างประเทศ ภาษาที่สามและการใช้กลยุทธ์ทางภาษาที่น่าดึงดูดความสนใจ

จากการศึกษาความสำคัญของภาษาอังกฤษและภาษาที่สามในการนำเสนอรายละเอียดบนฉลากผลิตภัณฑ์ในสถานที่ท่องเที่ยวที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นและเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางเอกลักษณ์ ซึ่งกำลังจะกล่าวถึงเมืองแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั่นคือ “เมืองสามหมอก” เป็นฉายาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมืองส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสนองต่อความต้องการแก่นักท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีหลายประเภท ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้อันดับต้น ๆ และจากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนรวบรวมผลิตภัณฑ์สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2560 จำนวนทั้งสิ้น 493 รายการ (The Mae Hong Son Provincial Hall, 2018) พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารติดอันดับต้นของผลิตภัณฑ์สำคัญและมีชื่อเสียง จำนวน 139 รายการด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ดังนั้นการสร้างคุณภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารจึงอาจจะต้องมีการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ จึงได้มีการส่งเสริมทั้งคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ภายนอกสำหรับการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางด้านวัฒนธรรมและอวัจนภาษาที่มีการเลือกใช้นบนฉลากของผลิตภัณฑ์จึงเห็นเหตุผลจึง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การใช้ภาษาเขียนชื่อผลิตภัณฑ์การให้ข้อมูลบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความแตกต่างกัน รูปแบบการจัดวางของภาษามีความแตกต่างกันอย่างไร ถึงแม้ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบประเภทเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความต้องการสร้างเอกลักษณ์

ของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการสื่อ และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาในระดับต่างกัน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิจัยภาษาและอวัจนภาษาในรูปแบบภาษา การจัดรูปแบบองค์ประกอบภาพที่ปรากฏบนฉลากบรรจุภัณฑ์ ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาและองค์ประกอบบนฉลากที่มีผลต่อการยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสู่มาตรฐาน รวมถึงการสร้างคุณค่าและความสนใจให้แก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารและเครื่องดื่มของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาพและลักษณะการใช้สีของภาพบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารและเครื่องดื่มของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การทบทวนวรรณกรรม

ภูมิทัศน์ภาษาเป็นการศึกษารูปแบบทางภาษาที่ปรากฏให้เห็นในลักษณะเฉพาะบนป้ายหรือพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ป้ายในเชิงการค้า โปสเตอร์โฆษณา ข่าวสารแจ้งเตือนที่เป็นทางการ ป้ายทางจราจร ชื่อถนน ชื่อสถานที่ เป็นต้น ความหมายในพจนานุกรมของ landscape หมายถึง พื้นที่ที่มีทิวทัศน์อันกว้างใหญ่ที่สามารถมองเห็นได้ในพื้นที่หนึ่งหนึ่ง หรือหมายถึงภาพวิทิวทัศน์ทางธรรมชาติของสองสถานที่ที่สามารถแยกแยะให้เห็นความแตกต่าง การศึกษาเรื่องของภูมิทัศน์ภาษาจึงมีความเกี่ยวข้องกับความหมายที่ได้กล่าวมา และเป็นการศึกษาภาษาผ่านตัวอักษร ซึ่งมีความสำคัญเฉพาะเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ในเชิงวัฒนธรรม การเติบโตของภาษาอังกฤษและการฟื้นฟูภาษาของชนกลุ่มน้อย (Gorter, 2006) การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาเริ่มเป็นที่นิยมและให้ความสนใจกับการศึกษาภาษาที่ปรากฏบนป้ายประเภทต่าง ๆ รวมถึงฉลากผลิตภัณฑ์ ฮีบเนอร์ (Huebner, 2006) ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์บนสื่อสิ่งพิมพ์และป้ายในพื้นที่โดยรอบของจังหวัดกรุงเทพมหานคร 15 พื้นที่และ การศึกษาภาษาที่ปรากฏบนป้ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาษาบนป้ายสาธารณะมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (Rhekhallit, 2020) ป้ายข้อความในแหล่งท่องเที่ยว (Yanhong & Rungruang, 2013) ป้ายร้านอาหารริมทางในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (Viroonphan & Panyametheekul, 2019) การศึกษาของฮีบเนอร์มุ่งศึกษาประเภทของการปนของภาษาที่ปรากฏบนป้ายที่ออกโดยรัฐและป้ายจากหน่วยงานเอกชน ประกอบด้วยป้ายถนน ชื่อสถานที่ ชื่อถนน ชื่ออาคารและชื่อหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เป็นการโฆษณาในเชิงการค้า เป็นต้น การศึกษาแสดงให้เห็นถึงการปนของภาษาและการเปลี่ยนแปลงของภาษา อิทธิพลและการแผ่ขยายของภาษาอังกฤษในภาษาไทย ในลักษณะที่เป็นป้ายภาษาเดียวและป้ายหลายภาษา ป้ายสองภาษาเขียนแยกภาษาอย่างชัดเจน โดยบรรทัดแรกเขียนด้วยภาษาไทยทั้งคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ บรรทัดที่สองเป็นภาษาอังกฤษ ที่ใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษด้วย สำหรับป้ายหลายภาษาที่แสดงให้เห็นการปนของภาษาระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีลักษณะภาษาเขียนด้วยภาษาไทยทั้งหมด แต่คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างป้ายชื่อร้านทั้ง 2 ชื่อต่อไปนี้ ที่ค่อนข้างมีความตรงกันข้ามกัน

- 1) “ดา บิวตี้” ชื่อ “ดา” เป็นชื่อคนไทย “บิวตี้” เป็นคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาอังกฤษ ดา + บิวตี้ (ดา = adjective + บิวตี้ = noun)
- 2) “บิวตี้ แอน” เป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษแต่การเขียนและโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทย (คำนาม + คำคุณศัพท์)

นอกจากนี้ตัวอย่างตำแหน่งจัดวางชื่อร้านบนป้าย จะวางตำแหน่งบนสุดและตรงกลางป้าย อ่านจากซ้ายไปขวาตามวิธีการอ่านภาษาไทย จากตัวอย่างการศึกษาการเลือกใช้ภาษาบนป้ายในจังหวัดกรุงเทพมหานคร (Huebner, 2006) เห็นได้ถึงบทบาทของภาษาอังกฤษต่อภาษาไทย ทั้งการปนภาษาอังกฤษในการเขียนภาษาไทย

การเลือกใช้คำยืมภาษาอังกฤษ โครงสร้างภาษาอังกฤษในบางส่วน การเลือกใช้การเขียนภาษาไทยมีการแปลภาษาด้วยอักษรโรมันด้วย นอกจากนี้ยังพบภาษาที่สามอีกหลายภาษา เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอารบิกและภาษาจีน พบมาน้อยตามลำดับ

การศึกษาภาษาสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยภาษาอังกฤษของข้อมูลที่ปรากฏบนฉลาก เช่น ชื่อผลิตภัณฑ์สินค้า ราคา ชื่อที่อยู่ ตราสินค้า ข้อความ และสัญลักษณ์อื่น ๆ เป็นการสร้างการรับรู้สัญลักษณ์และสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น การศึกษาของ บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์และอุมาพร ฉัตรวิโรจน์ (Chatwirod & Chatwirod, 2020) ศึกษาความต้องการการพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ OTOP ด้วยภาษาอังกฤษเพื่อการนำไปพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ โดยเลือกฉลากผลิตภัณฑ์จากกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 15 ผลิตภัณฑ์ และมีการพัฒนาข้อมูลที่ปรากฏบนฉลากให้เป็นภาษาอังกฤษ การปรับเปลี่ยนรูปแบบฉลากเพียงเล็กน้อยที่ไม่แตกต่างจากฉลากเดิมที่เป็นเพียงภาษาไทยโดยใช้หลักการแปลตามหลักภาษา ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้กับหลายภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์โดยการแปลจากภาษาต้นฉบับเป็นหลายภาษา นอกจากนี้นิเชล (Nichele, 2015) ศึกษาลักษณะทางภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์เบียร์ ผลการศึกษา พบว่า ฉลากด้านหน้านำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ด้วยรูปแบบภาษาที่หลากหลาย ได้แก่ ภาษาถิ่น ภาษาท้องถิ่นและแปลกำกับด้วยภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษอย่างเดียว และภาษาอื่น ๆ ส่วนฉลากด้านหลังประกอบด้วยรูปแบบการใช้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาที่เป็นต้นกำเนิดและภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว และภาษาอื่น ๆ เป็นต้น จากรูปแบบและสไตล์การเขียนด้วยภาษาถิ่นและภาษาอังกฤษสามารถเขียนเป็นภาษาโฆษณาที่สร้างเพื่อดึงดูดความสนใจและความสัมพันธ์กับลูกค้า ดังกล่าวในประเทศอินโดนีเซีย เช่นเดียวกับการศึกษาการแปลฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารกระป๋องในประเทศมาเลเซียโดยแมท (Mat, 2014) พบว่า ข้อมูลบางส่วนของฉลากถูกนำมาแปลให้เป็นภาษาอารบิก ประกอบด้วยชื่อสินค้า คำขวัญ ส่วนประสม การผลิต และข้อมูลน้ำหนัก ข้อเสนอแนะการใช้ เป็นต้น จากผลการศึกษาที่กล่าวมาทำให้ทราบว่า การนำเสนอข้อมูลของผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏบนฉลากมักมีการใช้กลวิธีการทางภาษาและการใช้ภาษาต่างประเทศในการนำเสนอข้อมูลควบคู่กับภาษาถิ่น เพื่อเป็นการเอื้อต่อลูกค้าหรือผู้อ่านหลายกลุ่มที่ใช้ภาษาแตกต่างกัน

ในการพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ไม่เพียงทางด้านภาษาอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการออกแบบรูปแบบตัวอักษร สี ภาพและองค์ประกอบฉลากให้มีความถูกต้องใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาไทย ฉลากผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม น่าสนใจ รวมทั้งการใช้ตัวอักษรที่เหมาะสม เช่นเดียวกับการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของยุพาพิน สายศรีแก้ว และคณะ (Saysrikeaw, Wannakayont, Dumnill, & Praisin, 2022) ใช้หลักการของการออกแบบฉลากผลิตภัณฑ์ที่จะช่วยเสริมภาพลักษณ์และบ่งบอกถึงตัวตน เพิ่มคุณค่าและความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์แปรรูปประเภทอาหาร การออกแบบฉลากผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยรูปแบบโลโก้หรือตราสินค้า ออกแบบข้อความ การเลือกรูปแบบตัวอักษร การใช้สี การเลือกภาพและการตกแต่ง ผลการศึกษา พบว่า

1) ด้านการออกแบบโลโก้หรือตราสินค้าได้เลือกรูปภาพผู้ประกอบการเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ใช้การสร้างลายเส้นของภาพ และการจัดตำแหน่งโลโก้ไว้ตำแหน่งกลางฉลากผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เห็นถึงความโดดเด่น

2) ด้านการออกแบบข้อความ แบ่งออกเป็น ส่วนที่ 1 ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อสินค้า จัดวางไว้ตำแหน่งใต้โลโก้ ส่วนที่ 2 ข้อความที่เป็นนิยาม ได้วางตำแหน่งด้านบนขวาของฉลาก และส่วนที่ 3 เป็นการนำเสนอข้อมูลทั่วไปของผลิตภัณฑ์ จะจัดวางไว้ตำแหน่งใต้ฉลากผลิตภัณฑ์

3) ด้านการเลือกรูปแบบตัวอักษร ยึดหลักการสร้างจุดสนใจของตัวอักษรโดยการใช้ชนิดของตัวอักษร ลักษณะตัวอักษร สีตัวอักษร รวมถึงตำแหน่งการวาง หากเป็นอักษรของข้อความที่ต้องการสร้างจุดสนใจเป็นอันดับแรกก็จะใช้ตัวอักษรที่เด่น การวางที่สมดุลกับการมองและวางตำแหน่งกลางฉลาก ในส่วนที่เป็นอักษรของข้อความที่เป็นจุดสนใจรองลงมา ขนาดและการวางตัวอักษรเรียงลำดับลงมา มีระยะช่องไฟในการเว้นระหว่างบรรทัด ความแตกต่างของตัวอักษรแต่ละข้อความจะเลือกชนิดที่แตกต่างกัน

4) การเลือกใช้สี วรรณะของสีจะช่วยกระตุ้นความสนใจของสายตาผู้พบเห็น ดังนั้นจะคำนึงถึงสีและการสื่อความรู้สึกของสีแต่ละวรรณะสีที่เลือกใช้บนฉลากให้ดูสบายตา และมีองค์ประกอบที่สมดุลกัน

5) การเลือกภาพ ที่สามารถสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์และสะท้อนถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายและหลักการสำหรับการเลือกภาพที่ต้องการสื่อ การตกแต่งฉลากควรมีสีสันสดใส ดึงดูดใจ ดังนั้นการออกแบบในการเลือกภาพและการตกแต่งที่สอดคล้องและสมดุลจะทำให้ฉลากผลิตภัณฑ์ดูโดดเด่นและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จากการนำเสนอข้อมูลการศึกษาด้านภาษาของป้ายผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการออกแบบมีหลักการในการออกแบบที่จะสื่อความหมายและสื่อไปถึงความรู้สึกของผู้พบเห็น องค์ประกอบทุกส่วนล้วนมีความเกี่ยวข้องและมีความสอดคล้องกันเพื่อนำมาสู่การออกแบบและพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ที่สวยงามและสร้างคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากฎทัศนภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Approach) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการเก็บรวบรวมฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารและเครื่องดื่มจากร้านค้าและแหล่งจำหน่ายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาแยกประเภทผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการยกระดับคุณภาพ 1-5 ดาว และการแยกฉลากผลิตภัณฑ์ตามวัตถุดิบ ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการคัดเลือกและแยกประเภทฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ห้วงภาษาและอวัจนภาษา ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจำนวนมากเป็นอันดับแรก ๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและแสดงความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน (The Mae Hong Son Provincial Hall, 2018) ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2560 มีจำนวน 493 รายการ ผลิตภัณฑ์ประเภท ผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 178 รายการ และตามด้วยผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร จำนวน 139 รายการ ซึ่งเป็นที่นิยมเป็นอันดับต้น ๆ การเก็บรวบรวมโดยคัดเลือกผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่มจากแหล่งผลิตและศูนย์จัดจำหน่าย 25 ราย โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จากร้านค้าที่เป็นที่รู้จักในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและตามรายชื่อในฐานข้อมูลการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จำนวนฉลากผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 90 ฉลาก ข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกจากผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ในระดับ 1-5 ดาว และที่ยังไม่ได้ผ่านการรับรองติดดาว โดยคัดเลือกฉลากสำหรับการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลมาจำนวน 50 ฉลาก ที่มีข้อมูลเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์ข้อความ และเป็นฉลากที่มีความสมบูรณ์ เนื้อหาชัดเจน เหมาะสม ฉลากทั้งหมดทั้ง 50 ฉลากที่ได้คัดเลือกถูกนำมาแบ่งประเภทออกเป็นฉลากผลิตภัณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์ในระดับ 3-5 ดาว และฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว เนื่องจากฉลากของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว อาจจะยังไม่ได้รับการพัฒนาเป็นฉลากภาษาอังกฤษหรือฉลากผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้เป็นภาษาอังกฤษ แต่ยังคงการใช้ภาษาที่ดึงดูดความสนใจ

ตาราง 1 แสดงการคัดแยกฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ได้เก็บรวบรวม จำนวน 90 ฉลาก

การจัดระดับของผลิตภัณฑ์ OTOP	จำนวนฉลาก
ไม่ผ่านเกณฑ์	40
ผ่านเกณฑ์ 1-2 ดาว	25
ผ่านเกณฑ์ 3-5 ดาว	25

การคัดแยกฉลากผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (Provincial Community Development Office of Mae Hong Son, 2019) โดยใช้กรอบแนวทางและหลักเกณฑ์การคัดสรรของกรมการพัฒนาชุมชน การจัดระดับผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยใช้หลักเกณฑ์เฉพาะแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ ซึ่งกำหนดคะแนนรวมไว้ 100 คะแนน หลักการพิจารณา 3 ด้าน คือ หลักเกณฑ์ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของชุมชน หลักเกณฑ์ด้านการตลาดและความนิยมของผลิตภัณฑ์ และหลักเกณฑ์ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งมากำหนดกรอบในการจัดระดับผลิตภัณฑ์ (Product Level) ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับ 5 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีศักยภาพในการส่งออก
- 2) ระดับ 4 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ เป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และสามารถพัฒนาสู่สากล
- 3) ระดับ 3 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพระดับกลางที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 4 ดาวได้
- 4) ระดับ 2 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ
- 5) ระดับ 1 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาวได้ เนื่องจากมีจุดอ่อนและพัฒนา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์มาแยกประเภทและวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การแยกประเภทตามข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนการจัดระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์:OTOP) ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและข้อมูลจากผู้ผลิต มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลและเลือกร้านจำหน่ายที่ขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยพิจารณาพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายและชุมชนที่เป็นแหล่งจำหน่ายเป็นอันดับแรกเพื่อสะดวกต่อการเข้าเก็บข้อมูล และเป็นแหล่งที่มีการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม
- 2) ลงพื้นที่การเก็บฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากร้านค้าและศูนย์จำหน่ายโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียด
- 3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นภาพถ่าย โดยการถ่ายรูปฉลากผลิตภัณฑ์ทุกด้านและทุกส่วนที่ปรากฏบนฉลาก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ หลังจากนั้นนำมาคัดเลือกข้อมูลเฉพาะส่วนสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยอุปกรณ์ถ่ายภาพ แบบบันทึกรูปภาพฉลากผลิตภัณฑ์ด้วยการเก็บถ่ายภาพฉลากของบรรจุภัณฑ์สินค้าทั้งหมด และแบบบันทึกข้อมูลภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ สร้างขึ้นให้ครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษาตามข้อมูลภาษาเฉพาะส่วนหน้าของฉลาก ได้แก่ ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อสินค้า และข้อมูลภาษา เป็นต้น เพื่อการจัดเก็บที่เป็นระบบและง่ายต่อการวิเคราะห์ภาษาของข้อมูลแต่ละส่วน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาและประเมิน ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการแยกฉลากของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับ 1-5 ดาว แยกตามประเภทของวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์ และนำเสนอผลการศึกษาด้วยค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์ภาษาแบบวัจนภาษาและอวัจนภาษาในการใช้ภาษาของข้อมูลที่ปรากฏบนฉลากแต่ละส่วน รูปแบบภาษาที่พบบนฉลาก และองค์ประกอบภาพ สีและตำแหน่งการวางข้อมูล โดยวิธีการพรรณนาข้อมูล นำเสนอประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลด้านหน้า ซึ่งเป็นส่วนการแสดงผลข้อมูลหลัก ๆ ประกอบด้วยชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อรอง การอธิบายและพรรณนาผลิตภัณฑ์ โลโก้ และอื่น ๆ แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบของฉลากผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานส่วนประกอบที่สำคัญของฉลากอาหารของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาดังภาพประกอบในภาพ 1

ภาพ 1 ส่วนประกอบที่สำคัญของฉลากอาหาร
ที่มา: Food and Drug Administration (2018)

ส่วนประกอบที่สำคัญของฉลากอาหารประกอบด้วย ชื่ออาหาร ส่วนประกอบ ปริมาณอาหาร ผู้ผลิต/ผู้แบ่งบรรจุ/ผู้นำเข้า วันเดือนปีที่ผลิต หรือ หมดยอายุ หรือ ควรบริโภคก่อน แต่ในการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะภาษาในส่วนชื่อของชื่ออาหารหรือชื่อผลิตภัณฑ์ รวมถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบภาพและสี ขนาดตัวอักษร ตำแหน่งการจัดวางเท่านั้น เพราะผลิตภัณฑ์อาหารที่วางจำหน่ายทุกชนิดจะต้องแสดงชื่ออาหารบนฉลาก ซึ่งเป็นการแสดงชื่อสามัญที่ใช้เรียกอาหาร ช่วยให้เราซื้ออาหารได้ตรงตามความต้องการ และเป็นข้อความที่โดดเด่น ดึงดูดให้ผู้บริโภคต้องการรู้จักผลิตภัณฑ์

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหาร การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอผล 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 2) รูปแบบภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 3) องค์ประกอบภาพและสีของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

1. ข้อมูลของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์ที่ได้เก็บจากผู้ผลิตและศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 25 ร้านในพื้นที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 90 ชิ้น ข้อมูลทั้งหมดที่ถูกนำมาคัดเลือกเหลือเพียง 50 ฉลาก เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบทางภาษาและองค์ประกอบภาพของฉลาก โดยแยกฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1- 2 ดาว จำนวน 25 ฉลาก และฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ระดับ 3-5 ดาว จำนวน 25 ฉลาก ผลการศึกษา พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทแก้วและงามากที่สุด จำนวน 15 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 30 ตามด้วยฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทข้าวโพด ชา กระเทียม ประเภทละ 3 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 6 รายละเอียดเพิ่มเติมดังในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ประเภทวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่คัดเลือกมาจำนวน 50 ชนิดผลิตภัณฑ์

ลำดับที่	วัตถุดิบที่ใช้	การจัดระดับของผลิตภัณฑ์		จำนวน (ชนิด)	ร้อยละ
		1-2 ดาว	3-5 ดาว		
1.	ถั่ว	12	3	15	30
2.	งา	4	11	15	30
3.	ข้าวโพด	2	1	3	6
4.	ชา	1	2	3	6
5.	กระเทียม	1	2	3	6
6.	เบอร์รี่	1	1	2	4
7.	กาแฟ	1	1	2	4
8.	ข้าว	1	1	2	4
9.	ลูกเดือย	-	1	1	2
10.	กล้วย	-	1	1	2
11.	น้ำผึ้ง	1	-	1	2
12.	ไวน์ผลไม้รวม	-	1	1	2
13.	พริกกระเทียม	1	-	1	2
รวมวัตถุดิบที่ใช้		25	25	50	100

2. รูปแบบภาษาและกลวิธีทางภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์รูปแบบภาษาของฉลาก พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์มีทั้งรูปแบบฉลากภาษาเดียวและฉลากหลายภาษา เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยจำแนกตามระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ออกเป็นฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว พบว่า รูปแบบภาษาที่ใช้บนฉลากมีความแตกต่างกัน คือ ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ได้รับการรับรองคุณภาพระดับ 1-2 ดาว ด้วยภาษาไทยเพียงภาษาเดียวมากกว่าภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว และรูปแบบภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ ในขณะที่ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ได้รับการรับรองคุณภาพระดับ 3-5 ดาว มีการเลือกใช้รูปแบบภาษาอังกฤษปนภาษาไทยมากกว่ารูปแบบภาษาไทยอย่างเดียว แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและคำร้อยละของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ปรากฏรูปแบบการใช้ภาษาด้วยรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 50 ฉลาก

รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 1-5 ดาว	จำนวน	ร้อยละ
1. ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว		
MONOLINGUAL (ภาษาไทย)	14	28
MONOLINGUAL (ภาษาอังกฤษ)	-	-
BILINGUAL (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	11	22
MULTILINGUAL (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน)	-	-
2. ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว		
MONOLINGUAL (ภาษาไทย)	2	4
MONOLINGUAL (ภาษาอังกฤษ)	1	2
BILINGUAL (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	17	34
MULTILINGUAL (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน)	5	10
รวม	50	100

จากตาราง 3 แสดงจำนวนของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีการใช้รูปแบบภาษาแตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์จากการศึกษา พบว่า ภาษาที่ปรากฏบนฉลากมีทั้งแบบใช้ภาษาเดียว (Monolingual Labels) ฉลากสองภาษา (Bilingual Labels) และแบบหลายภาษา (Multilingual Labels) โดยการแยกเป็นฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และ 3-5 ดาว จะเห็นว่า รูปแบบภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 3-5 ดาว พบทั้งฉลากภาษาเดียว ฉลาก 2 ภาษา และฉลาก 3 ภาษา โดยมีรูปแบบภาษาไทยและมีภาษาอังกฤษกำกับควบคู่ด้วย ปรากฏมากที่สุด จำนวน 17 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาเป็นรูปแบบฉลากสามภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน) จำนวน 5 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 10 ในขณะที่รูปแบบฉลากภาษาอังกฤษภาษาเดียว พบน้อยที่สุด จำนวน 1 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 2 สำหรับรูปแบบภาษาที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว พบว่า รูปแบบฉลากภาษาไทยภาษาเดียวมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 14 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 28 และรูปแบบฉลากสองภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) จำนวน 11 ฉลาก คิดเป็นร้อยละ 22 แต่ไม่พบรูปแบบฉลากภาษาอังกฤษภาษาเดียวและรูปแบบฉลากสามภาษา

ในการนำเสนอผลการวิจัยรูปแบบภาษาที่ใช้เขียนบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในหัวข้อต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาทั้งรูปแบบฉลากภาษาเดียว แบบสองภาษาและแบบหลายภาษา พร้อมทั้งการนำเสนอกลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งด้านคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ และการวิเคราะห์ข้อความ รวมถึงนำเสนอการจัดวางข้อความตำแหน่งต่าง ๆ ในกรอบพื้นที่สี่เหลี่ยมตามแนวคิดของ (Kress & Leeuwen, 2006) เรื่องของการจัดส่วนประกอบภาพปรากฏบนฉลากเพื่อใช้สื่อความในข้อความโฆษณาด้วย

2.1 รูปแบบการเขียนแบบหนึ่งภาษา: ภาษาไทย (MONOLINGUAL LABELS)

รูปแบบภาษาที่มีการนำเสนอบนฉลากผลิตภัณฑ์ทั้งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองคุณภาพระดับ 1-2 ดาว และระดับ 3-5 ดาว ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า รูปแบบการใช้ภาษาไทยภาษาเดียวบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว มากกว่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว เมื่อพิจารณาองค์ประกอบข้อความทั้งชื่อผลิตภัณฑ์

และคำอธิบายจะใช้ภาษาไทยทั้งหมด ลักษณะของตัวอักษรของชื่อผลิตภัณฑ์เป็นอักษรตัวใหญ่ มีขนาดโดดเด่นกว่าข้อมูลส่วนอื่นบนฉลาก และวางตำแหน่งกึ่งกลางด้านบน ดังในภาพ 2

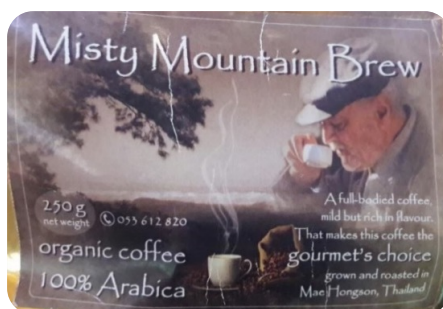

ภาพ 2 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์และคำอธิบายด้วยภาษาไทย
บนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

จากภาพฉลากผลิตภัณฑ์ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ไร้สารพิษ ใช้ภาษาไทยในการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์เพียงภาษาเดียว เป็นชื่อเฉพาะสายพันธุ์ข้าว ไรซ์เบอร์รี่ (ภาษาอังกฤษ = Riceberry เขียนติดกัน) เขียนด้วยคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาไทย และใช้กลวิธีเขียนชื่อผลิตภัณฑ์ในลักษณะเป็นคำขวัญ “ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ไร้สารพิษ” คือ การเล่นคำพ้องเสียงคล้ายกันของคำสองคำที่มีความหมายแตกต่างและมีรูปเขียนต่างกัน คำว่า “ไรซ์” เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมาจาก rice พ้องเสียงกับคำว่า “ไร่” ซึ่งแปลว่า ไม่มี ปราศจาก

2.2 รูปแบบการเขียนแบบหนึ่งภาษา: ภาษาอังกฤษ (Monolingual Labels)

รูปแบบภาษาเป็นภาษาอังกฤษเป็นภาษาเดียว พบเพียง 1 ฉลาก ซึ่งเป็นฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว จัดอยู่ในประเภทเครื่องดื่มกาแฟ

ภาพ 3 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์และคำอธิบายด้วยภาษาอังกฤษ
บนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

จากภาพ 3 เห็นว่า ชื่อผลิตภัณฑ์และข้อมูลที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์เป็นภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียวทั้งหมด ชื่อผลิตภัณฑ์ “Misty Mountain Brew” มีคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์เป็นภาษาอังกฤษทั้งสิ้น ถูกจัดวางตำแหน่งตรงกลางด้านบนสุดของฉลาก ประกอบกับขนาดตัวอักษรที่ใหญ่และโดดเด่นกว่าข้อมูลส่วนอื่น ซึ่งก็เขียนด้วยภาษาอังกฤษล้วน ไม่ปนด้วยภาษาอื่น

2.3 รูปแบบการเขียนแบบสองภาษา: ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Bilingual Labels)

ฉลากที่ใช้สองภาษาควบคู่กันซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพื่อสร้างความเข้าใจในการซื้อข้อมูลผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภค สำหรับการเขียนแบบสองภาษาควบคู่กัน ในส่วนของภาษาไทยทำให้บ่งบอกถึง

เอกลักษณ์ความเป็นไทย ส่วนภาษาอังกฤษเพื่อการดึงดูดความสนใจให้แก่ชาวต่างชาติและการเพิ่มความเป็นมาตรฐานสู่สากลมากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ผลากผลิตภัณฑ์รูปแบบสองภาษา พบว่า มีการเลือกใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และ 3-5 ดาว จำนวน 33 ฉลาก (ข้อมูลจากตาราง 3) จากการวิเคราะห์ลักษณะของภาษาที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความแตกต่างกัน พบทั้งการใช้ภาษาไทยเด่นและการใช้ภาษาอังกฤษเด่น ในเรื่องของลักษณะของตัวอักษร สี ขนาด และตำแหน่งการวาง ให้ข้อความมีความโดดเด่น ดังนั้นในหัวข้อต่อไปนี้จะผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบภาษาในการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์และการจัดวางที่ให้ความโดดเด่น ได้แก่ รูปแบบการเขียนแบบสองภาษาโดยให้ภาษาไทยเด่น และรูปแบบการเขียนแบบสองภาษาให้ภาษาอังกฤษเด่น

2.3.1 รูปแบบการเขียนแบบสองภาษาโดยให้ภาษาไทยเด่น

ภาพ 4 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์สองภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นใช้ภาษาไทยโดดเด่น
ที่มา: ผู้เขียน

จากภาพ 4 แสดงภาพฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเป็น “ถั่วลายเสือ” ซึ่งประกอบด้วยชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อยี่ห้อสินค้าและสโลแกน จากภาพแสดงให้เห็นว่า ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทยมีความโดดเด่นด้วยการจัดวางข้อความบรรทัดแรก ขนาดตัวอักษรใหญ่กว่าข้อความส่วนอื่น แบบอักษรและลักษณะการวางแนวเฉียงขึ้น สังเกตว่าชื่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นภาษาไทยจะถูกละเลยกำกับด้วยชื่อที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งวางอยู่บรรทัดที่สอง แต่มีขนาดตัวอักษรเล็กกว่าและลักษณะความโดดเด่นไม่เท่าชื่อภาษาไทยที่ปรากฏด้านบน นอกจากนี้ก็ยังมีการเล่นสีปรากฏบนตัวอักษรด้วยสี 2 สี อีกทั้งการเล่นขอบตัวอักษรด้วยสีน้ำตาลเข้ม การลงสีตัวอักษรต่างกันระหว่างชื่อผลิตภัณฑ์ทั้งสองภาษา

2.3.2 รูปแบบการเขียนแบบสองภาษาให้ภาษาอังกฤษเด่น

นอกจากการเขียนภาษาไทยให้โดดเด่นแล้ว บางฉลากผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นให้ชื่อที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษมีความโดดเด่นกว่า ทั้งในเรื่องของลำดับการวางข้อความและขนาดตัวอักษร ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพ 5 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์สองภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นใช้ภาษาอังกฤษโดดเด่น
ที่มา: ผู้เขียน

จากภาพ 5 แสดงการใช้รูปแบบภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว แบบสองภาษา มีการวางตำแหน่งของชื่อยี่ห้อสินค้าและชื่อผลิตภัณฑ์ตรงกึ่งกลางด้านบนเพื่อสร้างความโดดเด่น โดยใช้ภาษาอังกฤษเขียนชื่อผลิตภัณฑ์ “Roasted Black Sesame Seeds” พร้อมทั้งมีข้อความชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทย “งาดำคั่ว สำหรับบริโภค” วางอยู่ตำแหน่งบรรทัดล่าง แต่ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาอังกฤษถูกวางในตำแหน่งที่โดดเด่นและดึงดูดสายตาให้มองด้วยขนาดตัวอักษรเด่นชัดและการใช้สีส้มให้เกิดความโดดเด่น ตัวอักษรสีดำตัดขอบด้วยสีขาว สีของตัวอักษรจึงดูมีความเข้มกว่าข้อความที่เป็นภาษาไทย

2.4 รูปแบบการเขียนแบบหลายภาษา: ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน (Multilingual Labels)

รูปแบบภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว ที่พบว่า มีการใช้รูปแบบสามภาษามีเพียงจำนวน 4 ฉลาก (จากตารางที่ 2) ภาษาที่ใช้ คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน จากการวิเคราะห์ข้อความบนฉลากพบว่า การเขียนด้วยภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นการบอกแค่ชื่อผลิตภัณฑ์และชื่อยี่ห้อสินค้าหลัก ๆ เท่านั้น ซึ่งตำแหน่งการวางข้อความภาษาจีนมักจะวางในรูปแบบแตกต่างกัน ทั้งการวางตำแหน่งด้าน ซ้าย-ล่างและขวา-บน แนวนอนและแนวตั้ง ใกล้เคียงกับชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทยหรือชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกัน ดังแสดงในภาพ 6

ภาพ 6 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์หลายภาษา (ภาษาอังกฤษ-ภาษาไทย-ภาษาจีน)
บนฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 3-5 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

ภาพ 7 รูปแบบการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์หลายภาษา (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ-ภาษาจีน)
บนฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 3-5 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

จากภาพ 6 แสดงการเขียนชื่อผลิตภัณฑ์หลายภาษาบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว รูปแบบการวางของภาษาค่อนข้างแตกต่างกัน ภาพซ้ายเป็นผลิตภัณฑ์ขนมเยลลี่ของยี่ห้อ QUEEN BERRY วางตรงกึ่งกลางฉลากด้านบน บรรทัดล่างลงมาเป็นข้อความชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาต่าง ๆ แบบสามภาษา มีการจัดลำดับวางชื่อผลิตภัณฑ์

โดยเน้นภาษาอังกฤษให้มีความโดดเด่นมากกว่า สังเกตได้จากลำดับการวางลำดับแรกที่ใหญ่กว่าชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทยลำดับที่สองและชื่อภาษาจีนวางอยู่ลำดับล่างสุดในระดับแนวนอน รวมถึงความโดดเด่นกว่าทั้งขนาดและสีของข้อความภาษาอังกฤษ การจัดวางข้อความเน้นวางมุมซ้ายของฉลาก

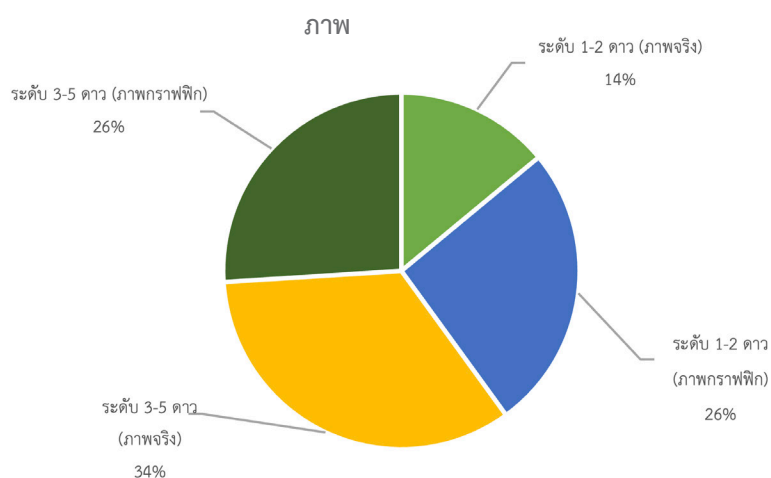
นอกจากนี้ ภาพฉลากผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏในภาพ 7 ภาพขวาของผลิตภัณฑ์ “ถั่วเหลืองคั่วกรอบ” มีลำดับการจัดวางภาษาและตำแหน่งของชื่อแตกต่างจากภาพซ้าย ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทยถูกวางในตำแหน่งตรงกลางและบนสุด โดยกำกับด้วยชื่อภาษาจีนในลักษณะแนวตั้ง มีความหมายตรงกับภาษาไทยว่า “ถั่วเหลืองคั่ว” แต่ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาอังกฤษแยกออกมาอีกส่วนด้านล่างใกล้กัน จากภาพทั้งสองเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของลำดับและตำแหน่งการจัดวางข้อความชื่อผลิตภัณฑ์แต่ละภาษาและองค์ประกอบของภาพในลักษณะที่ต่างกัน ภาพฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสามภาษา ในภาพ 7 จะเห็นลักษณะการจัดวางชื่อผลิตภัณฑ์แตกต่างอย่างชัดเจนจากภาพ 6 ชื่อภาษาจีนวางในลักษณะแนวตั้งและอยู่ในตำแหน่งด้านล่างของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ห่างจากชื่อภาษาอังกฤษและภาษาไทย สำหรับชื่อผลิตภัณฑ์ “ถั่วลายเสือคั่วกรอบ” ที่เขียนด้วยภาษาไทยให้มีความโดดเด่นกว่าชื่อภาษาอังกฤษ ทั้งขนาดและลำดับการจัดวางบรรทัดด้านบน

3. องค์ประกอบภาพและสีของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

นอกจากการวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่เขียนบนฉลากในแบบต่าง ๆ พบว่า องค์ประกอบที่ปรากฏบนฉลากทั้งการใช้ภาพและสี ยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่สื่อความเป็นเอกลักษณ์จากตัวผลิตภัณฑ์ลงสู่ฉลาก เป็นการสร้างความน่าสนใจและทำให้นักภาพการเชื่อมโยงที่สื่อถึงผลิตภัณฑ์นั้น ๆ การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารของจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และระดับ 3-5 ดาว พบว่า มีการใช้ทั้งภาพประกอบบนฉลากผลิตภัณฑ์ทั้งภาพจริงและภาพกราฟฟิก (การใช้ภาพจริงดังภาพ 7 และการใช้ภาพกราฟฟิก ในภาพ 6 ซ้าย) ส่วนการใช้สีมีทั้งสีเอกรงค์ สีกลมกลืนและสีตรงข้าม ดังรายละเอียดภาพประกอบต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนของลักษณะภาพที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาวและระดับ 3-5 ดาว

ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	ภาพจริง	ภาพกราฟฟิก	รวม
ระดับ 1-2 ดาว	7	13	20
ระดับ 3-5 ดาว	17	13	30

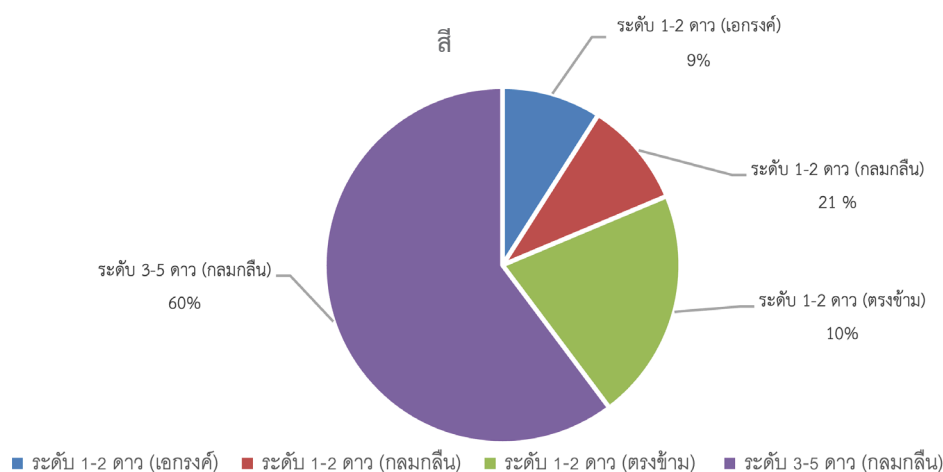

ภาพ 8 ร้อยละของลักษณะภาพที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาวและระดับ 3-5 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

จากตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของลักษณะการใช้ภาพบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นทั้งระดับ 1-2 ดาว ใช้รูปภาพของสินค้าที่เป็นภาพจริงร่วมกับการใช้ภาพกราฟฟิก จำนวน 20 ภาพ ประกอบด้วยภาพจริง จำนวน 7 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 14) ภาพกราฟฟิกจำนวน 13 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 26) ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว มีการใช้รูปภาพของสินค้าที่เป็นภาพจริงร่วมกับการใช้ภาพกราฟฟิก จำนวน 30 ภาพ ประกอบด้วยภาพจริง จำนวน 17 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 34) และ ภาพกราฟฟิกจำนวน 13 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 26) จำนวนเท่ากับภาพกราฟฟิกที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว

ตาราง 5 แสดงจำนวนสีที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และระดับ 3-5 ดาว

ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	ภาพจริง	ภาพกราฟฟิก	รวม
ระดับ 1-2 ดาว	7	13	20
ระดับ 3-5 ดาว	17	13	30

ภาพ 9 ร้อยละของสีที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และระดับ 3-5 ดาว
ที่มา: ผู้เขียน

การจัดกลุ่มลักษณะของสีทั้ง 3 ลักษณะดังที่แสดงในตาราง 5 พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว ใช้ลักษณะสีกลมกลืนเพียงลักษณะเดียว จำนวน 20 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 60) ซึ่งแตกต่างจากสีที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว ซึ่งมีการเลือกใช้สีทั้ง 3 ลักษณะ กล่าวคือ เลือกใช้ลักษณะแบบกลมกลืนมากที่สุด จำนวน 10 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 21) รองลงมาเป็นสีตรงข้าม จำนวน 7 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 10) และ สีเอกรงค์ จำนวน 3 ภาพ (คิดเป็นร้อยละ 9) รูปภาพประกอบปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ เป็นสิ่งที่ผู้ผลิตให้ความสำคัญในลำดับต้น ๆ ข้อเด่นของการใช้ภาพสินค้าจริงผสมกับภาพกราฟฟิกในฉลากสินค้าแสดงให้เห็นถึงการสร้างความโดดเด่นให้กับรูปภาพสินค้ามากกว่าการใช้รูปภาพจริงธรรมดาหรือการใช้รูปภาพกราฟฟิกเพียงอย่างเดียว การใช้ภาพประกอบสวยและหลากหลายมุมมอง ผสมผสานระหว่างภาพจริงกับภาพกราฟฟิกจึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้อย่างมาก เนื่องจากได้เห็นหน้าตาของผลิตภัณฑ์ว่าเป็นอย่างไร ดังตัวอย่างภาพ 4 เป็นการนำภาพถ่ายเมล็ดถั่วลิสงมาแต่งภาพผสมร่วมกับกราฟฟิก ทำให้มีรูปแบบภาพสวย คมชัดและ

สื่ออารมณ์สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้พบเห็น ส่วนข้อดีของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว ปรากฏการใช้ภาพกราฟฟิค จำนวน 13 ภาพ ตามด้วยการใช้ภาพสินค้าจริงจำนวน 7 ภาพ แสดงให้เห็นว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว ใช้รูปภาพค่อนข้างน้อยกว่าฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว การใช้ภาพสินค้าน้อยอาจทำให้ผู้บริโภคเปรียบเทียบและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้ยากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในการเลือกใช้ภาษาที่ใช้เขียนชื่อผลิตภัณฑ์บนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารระดับ 1-2 ดาว และระดับ 3-5 ดาว ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ลักษณะรูปแบบที่ปรากฏบนฉลากมีจำนวนทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ รูปแบบฉลากภาษาเดียว (ภาษาไทยภาษาเดียว ภาษาอังกฤษภาษาเดียว) รูปแบบฉลากสองภาษา และรูปแบบฉลากสามภาษา ภาษาที่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอนระดับ 1-2 ดาว เน้นการใช้ภาษาไทยในการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากว่าการนำเสนอโดยใช้รูปแบบหลายภาษา หรือรูปแบบภาษาอังกฤษภาษาเดียวซึ่งมักจะไม่ปรากฏบนฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทดังกล่าวเลย แสดงให้เห็นถึงการสร้างมาตรฐานความเป็นสากลที่ยังต้องมีการได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพ และยังเป็นการให้ความสะดวกและสร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าหลายกลุ่มมากขึ้น หากสังเกตผลิตภัณฑ์ที่นำมาวางขายในจุดที่ลูกค้าเข้าถึงและในเมืองท่องเที่ยว ฉลากผลิตภัณฑ์มักจะใช้หลายภาษาในการเขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 3-5 ดาว ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาษาต่างประเทศที่นำมาเขียนบนฉลากมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ ภาษาจีน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่มักนำมาใช้เขียนนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์บนฉลากมากมาย ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ที่มาท้องถิ่นให้มีมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น อย่างเช่นผลิตภัณฑ์ OTOP ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดกำแพงเพชร ในการศึกษาของบัณฑิต ฉัตรวิโรจน์และอุมาพร ฉัตรวิโรจน์ (Chatwirod & Chatwirod, 2020) คัดเลือกผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ฉลากเดิมเป็นภาษาไทย และได้นำมาปรับเป็นฉลากภาษาอังกฤษ โดยมีความถูกต้องใกล้เคียงกับต้นฉบับ มีสีสันสวยงาม น่าสนใจ สร้างความพอใจให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค ฉะนั้น ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อการนำมาเขียนเพื่อบอกรายละเอียดข้อมูลบนฉลากบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่และท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และเป็นกลยุทธ์ในการดึงดูดความสนใจลูกค้าและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้มีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น จากการศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษาจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นได้ถึงการรูปแบบภาษาของฉลากแตกต่างกัน โดยที่ข้อมูลส่วนอื่นจะเขียนด้วยภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษอธิบายข้อมูลส่วนอื่นที่ปรากฏบนฉลาก ดังนั้นเพื่อจะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการใช้ภาษาอังกฤษเขียนนำเสนอข้อมูลส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่น วิธีการใช้ วิธีทำ ตารางสินค้า การดูแลรักษา วัสดุที่ใช้ผลิต ที่มาของผลิตภัณฑ์แหล่งผลิต และวันหมดอายุ ซึ่งเป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว (Kosittrakun, 2020)

นอกจากนี้การออกแบบฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อสร้างความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดแก่ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวในเรื่องตำแหน่งการวางข้อความชื่อผลิตภัณฑ์บนฉลาก การใช้สีและภาพ ตำแหน่งการจัดวางชื่อผลิตภัณฑ์มักมีการจัดวางในตำแหน่งตรงกลางและวางในแนวนอน ทั้งชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่จะมีแค่บางส่วนวางในแนวตั้ง แต่เป็นชื่อภาษาจีนเท่านั้น ซึ่งลักษณะการวางข้อความนำเสนอข้อมูลบนฉลากโดยเฉพาะชื่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นไปตามทิศทางของข้อความการวางข้อความแนวนอนบนฉลากสินค้าแนวนอนจัดเป็นตำแหน่งและทิศทางการวางที่เร่งเร้าความสนใจและสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลแก่ผู้อ่านและผู้บริโภค (Mercer, Young, Rimpeekool, Marshall, Hector, Dickson, & Philips, 2013) ส่วนข้อความชื่อผลิตภัณฑ์ปรากฏการเลือกใช้ขนาดตัวอักษรในรูปแบบที่แตกต่างกันตามแต่ละยี่ห้อ ประกอบกับการใช้สีสรรค์ของตัวอักษรมากกว่าการเลือกใช้เป็นสีดำและสีขาวธรรมดา เนื่องจากทางผู้ออกแบบ

หรือผู้ผลิตอาจมีการออกแบบให้ฉลากมีสีสันและให้มีการดึงดูดความสนใจผู้บริโภคด้วยความหลากหลายของสี ล้วนแล้วขึ้นอยู่กับสไตล์ของผู้ออกแบบหรือความแตกต่างของจุดประสงค์การต้องการสื่อสาร ถึงแม้จะมีการศึกษา เรื่องของรูปแบบฉลากที่ส่งผลต่อความสนใจลูกค้า มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปเรื่องการใช้สี บ้างก็กล่าวว่า ฉลากที่มีสีสรรค์สามารถดึงดูดให้อ่านมากกว่าฉลากสีดำและขาว ขณะที่การศึกษาบางส่วนกล่าวว่าข้อความที่สีดำ บนพื้นสีขาวสามารถดึงดูดและง่ายต่อการอ่านมากกว่า (Rogers et al, 2000 อ้างอิงใน (Mercer, Young, Rimpeekool, Marshall, Hector, Dickson, & Philips, 2013) เช่นเดียวกับทางเลือกเรื่องของขนาดตัวอักษร เนื่องจากข้อความบนฉลากมีการนำเสนอข้อมูลหลายส่วน ความสำคัญและความโดดเด่นของแต่ละส่วนอาจ ลดหลั่นกันไป จะเห็นว่า ขนาดตัวอักษรของข้อความบนฉลากมีหลายขนาดมาก และเนื่องจากข้อผลิตภัณฑ์เป็นส่วนที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอและให้ผู้บริโภค คนนั้นให้ความสำคัญและเกิดความโดดเด่นเป็นอันดับแรก ดังนั้นเราจะ เห็นว่าข้อผลิตภัณฑ์เขียนด้วยขนาดตัวอักษรใหญ่และโดดเด่น ซึ่งสอดคล้องกับการกล่าวของ Singla (2010) และ Jacobs, De Beer, and Larney (2011) ว่า ขนาดตัวอักษรมีความจำเป็นต้องใช้ตัวใหญ่กว่า เพราะอักษรขนาดเล็ก จะยากต่อการอ่านและเป็นเหตุผลว่าลูกค้าอาจจะไม่อ่านฉลาก

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีทัศนภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการศึกษาแบบการใช้ภาษา บนฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และองค์ประกอบทางภาพและสีของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ระดับ 1-5 ดาว ผู้วิจัยแยกออกฉลากเพื่อการวิเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระดับ 1-2 ดาว และ 3-5 ดาว จากการศึกษาพบว่า รูปแบบภาษาที่ใช้บนฉลากผลิตภัณฑ์มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบภาษาเดียว (ภาษาไทยภาษาเดียวและภาษาอังกฤษภาษาเดียว) รูปแบบสองภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และรูปแบบ หลายภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน) การศึกษาองค์ประกอบภาพและสี พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ ใช้ทั้งภาพจริงและภาพกราฟิกในการแสดงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ส่วนการศึกษาการใช้สี พบว่า ฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 1-2 ดาว พบการใช้สีแบบกลมกลืน สีตรงข้ามและสีเอกรงค์ ในขณะที่ฉลากผลิตภัณฑ์ระดับ 3-5 ดาว เลือกใช้สีกลมกลืนเพียงลักษณะเดียว

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

1. แนวทางสำหรับการพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นควรเพิ่มรูปแบบภาษาของฉลากด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางสำหรับการสื่อสารกับผู้บริโภคหลายกลุ่ม และภาษาที่สามเพื่อเป็นตัวเลือกทางภาษาในการสื่อสารรายละเอียดและข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้มีความกว้างขวางและเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลายมากขึ้น
2. การออกแบบและพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดผู้บริโภค ควรคำนึงถึงรูปแบบ ภาษาที่จะนำมาใช้อธิบายและให้ข้อมูลรายละเอียดทั้งในรูปแบบภาษาผ่านตัวอักษร ภาพ สี ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทอาหารที่ทำให้ทราบถึง รูปแบบภาษาและองค์ประกอบที่ปรากฏบนฉลาก ควรมีการศึกษารูปแบบภาษาของฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไป เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องสำอาง เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

References

- Chatwirot, B., & Chatwirot, C. (2020). Development of product labels in English for OTOP products in Kamphaeng Phet Province For the new generation of farmers. *Journal of Education, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 5(9), 29-45.
- Food and Drug Administration. (2018). *Important components of food labels*. Retrieved November 5, 2022, from https://oryor.com/media/infoGraphic/media_printing/1684?ref=search
- Gorter, D. (2006). *Introduction: The study of the linguistic landscape as a new approach to multilingualism*. In Gorter, D. (Eds.), *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism* (pp.1-6). England: Multilingual Matters.
- Huebner, T. (2006). *Bangkok's linguistic landscapes: Environmental print, code mixing and language change*. In Gorter, D. (Eds.), *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism* (pp.31-51). England: Multilingual Matters.
- Jacobs, S.A., De Beer, H., & Larney, M. (2011). Adult consumers' understanding and use of information on food labels: A study among consumers living in the Potchefstroom and Klerksdorp regions, South Africa. *Public Health Nutrition*, 14, 510-522.
- Kosittrakun, S. (2020). Information in English on local product labels: Perspectives from foreign tourists. *Humanities & Social Sciences*, 37(2), 204-227.
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2006). *Reading images*. London: Routledge.
- Nichele, E. (2015). Non-Linguistic, Semiotic and global communication: 35 beer labeling cases. *Language and Economics*, 23(4), 1-11.
- Mat, A.C. (2014). Translation of brand and food label products into Arabic: a Preliminary Linguistically Analysis. *International Journal of Language and Literatures*, 2(2), 121-135.
- Mercer, R., Young, M., Rimpeekool, W., Marshall, A., Hector, D., Dickson, J., & Philips, R. (2013). *Literature review on the impact of label format on consumers' attention and comprehension for mandated label elements*. Report prepared for Food Standards Australia New Zealand by instinct and reason, Canberra, Australia.
- Rhekhailit, K. (2020). Language choice of public signage in Thai universities a case study of Chulalongkorn University and Kasetsart University. *Manutsayasat Wichakan*, 27(2), 310-341.
- Sankaphong, N., & Srihiran, J. (2017). *Designing that identity on herbal drink labels according to the perception of Vietnamese people*. [Conference session]. The 13th National Academic Conference "Naresuan Research" (1929-1934). Phitsanulok: Naresuan University, Thailand.
- Saysrikeaw, Y., Wannakayont, A., Dumnill, S., & Praisin, A. (2022). Product label design and apply qr code technology (QR Code) to communicate and increasing value of goods for processed products crispy shredded pork case study of producer Mae Tu Kawmeaw Samsi. *Journal of MCU Makhondhat*, 9(11), 145-160.

- Singla, M. (2010). Usage and understanding of food and nutritional labels among Indian consumers. *British Food Journal*, 112, 83-92.
- The Mae Hong Son Provincial Hall. (2018). *Basic information: Important and famous products*. Retrieved June 26, 2021, from <http://www.maehongson.go.th/th/province-info/general-info/product.html>
- Viroonphan, P., & Panyametheekul, S. (2019). Roadside restaurant signs in Yaowarat and Chatuchak: Semiotic landscapes analysis. *Vacana Journal*, 7(2), 1-25.
- Yanhong, M., & Rungruang, A. (2013). Chiang Mai's linguistic landscape in the tourist attraction areas: A study on the English language use on signs. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 26(4), 59-70.

ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทาน
ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี
Enablers and Barriers to Supply Chain System
of Sports Tourism Management in Suphanburi Province

กัญญทอง หารดาล*

Kanyathong Horadal*

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Faculty of Management Science, Suan Dusit University

*Corresponding Author, E-mail: poppy.horadal@gmail.com

Article Info

■ Received: November 27, 2023

■ Revised: April 9, 2024

■ Accepted: July 10, 2024

■ Available Online: August 26, 2024

Abstract

The study aimed to examine the factors that both facilitate and hinder the supply chain system in sports tourism management in Suphanburi Province. To achieve this, the researcher conducted qualitative research through documentary analysis and in-depth interviews. The participants included 20 stakeholders involved in sports tourism in Suphanburi Province, comprising executives from sports tourism establishments, tourism personnel, tourists, and academicians. The data were analyzed descriptively. The findings indicated several internal issues within the supply chain of sports competition management in Suphanburi Province. These included challenges in establishing connections between tourist attractions, developing personnel, enhancing tourist appeal, organizing events, managing public relations, providing enriching experiences for travelers, and promoting sports tourism strategies. External challenges faced by these business groups in organizing sports events included the impact of the COVID-19 pandemic, limited support from the private sector, budget constraints from the government, technological barriers, insufficient hotel facilities, and difficulties in encouraging active participation in activities. On the positive side, internal supporting factors for these business groups included the province's rich history, and the readiness of its infrastructure, personnel, community, and residents. External supporting factors included the province's selection as a sports city, favorable geographical features, and the presence of government agencies to oversee and support sports tourism activities. The research also proposed guidelines for developing a sports strategy that aligns with the strengths and potential of the supply chain system in Suphanburi Province.

Keywords: Barriers, Enablers, Sports Tourism, Tourism Supply Chain

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา บุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬานักท่องเที่ยว และนักวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า อุปสรรคภายในที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การมอบประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว และการผลักดันยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในขณะที่อุปสรรคภายนอก ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การสนับสนุนจากภาคเอกชน งบประมาณที่ได้จากภาครัฐ เทคโนโลยี โรงแรมที่พัก และการสร้างกระแสการมีส่วนในกิจกรรม อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสนับสนุนภายในที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประวัติศาสตร์ของจังหวัด ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เจ้าหน้าที่บุคลากร ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ จังหวัดมีคุณสมบัติในการได้รับเลือกเป็นเมืองกีฬา ที่ตั้งของจังหวัด และภาครัฐมีหน่วยงานดูแลและให้การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา งานวิจัยนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความเป็นไปได้ด้านโซ่อุปทานในจังหวัดสุพรรณบุรี

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงกีฬา, โซ่อุปทานการท่องเที่ยว, ปัจจัยสนับสนุน, ปัจจัยอุปสรรค

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังประสบปัญหาต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยวต่างพยายามปรับตัวให้อยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย (Hosseini, Stefaniec & Hosseini, 2021) ดังนั้นการจัดการโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวควรตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของตลาดนักท่องเที่ยว ทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานเดียวกัน และช่วงชิงความได้เปรียบทางการแข่งขันจากกลุ่มประเทศที่มีการเสนอบริการและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ซึ่งการได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานอย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งทางด้านการร่วมมือและการแข่งขันระหว่างกลุ่มผู้ให้บริการในโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและกลุ่มโซ่อุปทานอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการบริการทางด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการนำแนวคิดการเพิ่มศักยภาพทางโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการลดการว่างงาน เพิ่มการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับส่วนงานภาครัฐ ลดต้นทุนการดำเนินงานทางด้านการท่องเที่ยว เพิ่มอัตราการใช้บริการในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และท้ายที่สุดเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยว เป้าหมายสูงสุดของโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว คือการสร้างความพึงพอใจอย่างสูงสุดให้กับนักท่องเที่ยว โดยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยว (Custódio Santos, Ferreira, Costa, & Santos, 2020)

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอีกหนึ่งเมืองกีฬา ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองแห่งการส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาให้กับประชาชนชาวสุพรรณบุรี และมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรี และก้าวเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนและประชาชนทุกรูปแบบ อีกทั้งมีการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยนำกีฬาและนันทนาการ เข้ามาเป็นการแข่งขันในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นการสร้างเสริมให้ชุมชนมีรายได้ ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจดี และคุณภาพชีวิตดี (Suphanburi Provincial Office, 2018) ถึงแม้ว่าจังหวัดสุพรรณบุรีจะมีองค์กรที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาแต่การส่งเสริมและการให้ความสำคัญนั้นขาดการบูรณาการและการประสานงานกันอย่างเป็นระบบกับอุตสาหกรรมในโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาภายในจังหวัด นอกจากนี้ธุรกิจในระบบโซ่อุปทานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ปิดตัวลงเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคระบาด เศรษฐกิจ และการเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและหาคำตอบถึงสภาพปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโซ่อุปทาน ในแง่ของการลดต้นทุน การใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างจำกัดภายในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้าง ความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ในช่วง 2 – 3 ทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับการเดินทางไปทำธุรกิจ ได้กลายเป็นภาคส่วนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในภาพรวมของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Getz & Page, 2016; Alexandris & Kaplanidou, 2014; Bhatia, 1999) ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงกีฬาสามารถกำหนดได้ว่าเป็นการเดินทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเหตุผลทางด้านสันทนาการไม่ใช่เชิงพาณิชย์ เพื่อเข้าร่วมหรือสังเกตในกิจกรรมกีฬาที่เกิดขึ้นนอกสถานที่ที่อยู่อาศัยเป็นประจำ (Hall, 1992) และอาจจะมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในครั้งนั้นหรือไม่ก็ตาม (Higham & Hinch, 2018)

Tapper and Font (2004) ได้ให้คำจำกัดความของโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นโซ่อุปทานที่ประกอบไปด้วยซัพพลายเออร์ของสินค้าและบริการทั้งหมดที่เข้าสู่การส่งมอบผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้กับลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ Zhang, Song, and Huang (2009) ที่ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว ว่าประกอบไปด้วยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 ประเภท ได้แก่ ผู้ประกอบการท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตัวแทนท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เชื่อมโยงข้อมูลแนวความคิดดำเนินงานภายในโซ่คุณค่าเดียวกัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจำเป็นต้องนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่หลากหลายผ่านช่องทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น เที่ยวบิน โรงแรมที่พัก การเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Da Silva and Las Casas (2017) กล่าวว่าระบบนิเวศทางกีฬาจะเกิดจากความสัมพันธ์กันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6 กลุ่มด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ผลิต (Producers) ผู้ทำรายการถ่ายทอด (Broadcasters) ผู้ชมกีฬา/แฟนกีฬา (Fans) กลุ่มธุรกิจนอกระบบกีฬา (Businesses) เจ้าของธุรกิจ/ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมกีฬา (Owners) และนักกีฬา (Players)

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ถือว่าเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกันระหว่างการแข่งขันและการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีความน่าสนใจ (Jiang, Kim, Kim, Yang, García-Fernández, & Zhang, 2021; Ijspeert, & Hernandez-Maskivker, 2020) ภาพลักษณ์และคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Jeong, & Kim, 2020) และการชักนำของกลุ่มบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง (Park, Kim, Nauright, & Kim, 2020; Wangpratam, 2010) โดยการนำเสนอผ่านการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและตรงตามกลุ่มเป้าหมาย (Hemmonsby, & Tichaawa, 2020)

วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทานการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบในอุตสาหกรรมนี้หลัก ๆ มีอยู่ 2 ประการ นั่นคือ

1. ปัจจัยที่เกิดจากการดำเนินงานทั่วไป เช่น การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการท่องเที่ยว (Gössling, 2021; Azis, Amin, Chan, & Aprilia, 2020) ความผันผวนของอุปสงค์ (González-Torres, Rodríguez-Sánchez, & Pelechano-Barahona, 2021; Kandampully, 2000) ยกตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ Latiff and Imm (2015) ระบุว่า การที่โซ่อุปทานการท่องเที่ยวหยุดชะงักหรือดำเนินการอย่างไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยหรือความไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น การขาดแคลนอาหาร อาหารไม่มีคุณภาพ ไฟฟ้าดับ ระบบอินเทอร์เน็ตขัดข้อง ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งรวมไปถึงการให้บริการรถสาธารณะที่ทั่วถึงและปลอดภัย (Mihajlović, 2017; Joewono & Kubota, 2006) การป้องกันเหตุไม่คาดฝันที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (Amir, Abd Ghapar, Jamal, & Ahmad, 2015) ทั้งหมดนี้อาจจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจและไม่กลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก

2. ปัจจัยจากเหตุการณ์ที่มีความถี่ในการเกิดขึ้นต่ำแต่ผลกระทบสูง ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะ และอาจจะทำให้ธุรกิจในโซ่อุปทานลดกิจกรรมลงหรือหยุดชะงักในระยะยาวและไม่สามารถคาดเดาได้ เช่น การระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ซึ่งจะทำให้เกิดการหยุดชะงักในหลาย ๆ ส่วนของโซ่อุปทานและส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังส่วนอื่นของโซ่อุปทานด้วย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาแบบวิถีใหม่ขึ้นมา (Martín García, Ruiz-Real, Gázquez-Abad, & Uribe-Toril, 2024; Lebrun, Su, & Bouchet, 2021) และทำให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาดการท่องเที่ยว และเกี่ยวเนื่องไปยังความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอุปสงค์ในอนาคตที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของภาคการท่องเที่ยว (Bai & Ran, 2022; Jain, Shanker, & Barve, 2022) นอกจากนี้ Monterrubio (2017) ได้ระบุถึงการเคลื่อนไหวทางสังคม การประท้วง และการก่อการร้าย เป็นปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งผลกระทบที่เกิดมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การสูญเสียผลกำไรของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของประเทศไทย เนื่องจากเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ส่งผลให้เกิดมาตรการปิดเมือง (Lockdown) และนโยบายการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โดยมีการให้ปิดดำเนินการในกิจการต่าง ๆ และลดการเดินทาง (Program Management Unit for Competitiveness, 2021) โดยการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยและทั่วโลกในฐานะผู้ให้บริการการจ้างงานและผู้สร้างรายได้ (Wattanakuljarus, 2021; Ioannides & Zampoukos, 2018) และสิ่งนี้ยังคงจำเป็นมากสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Collins & Cooper, 2017; Daniels & Norman, 2003) และการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม (Collins & Potoglou, 2019) ซึ่งการจัดการแข่งขันกีฬาขึ้นในพื้นที่จะเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญที่จะสามารถช่วยเพิ่มเศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ที่จะมีการจัดการแข่งขันกีฬา (Baade, Baumann, & Matheson, 2011; Matheson & Baade, 2004; Daniels & Norman, 2003) และเมื่อทำการพิจารณาต้นทุนที่ใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานหรือการก่อสร้างสนามกีฬา และเงินอุดหนุนจากภาครัฐ ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับกลับมาส่วนใหญ่จะเข้าสู่เศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาโดยตรงอย่างปฏิเสธไม่ได้ (Collins & Cooper, 2017)

2.2 ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมด้วย ซึ่งนักวิชาการต่าง ๆ มองว่าผลกระทบที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ทำการประเมิน วัดผล และจัดการผลกระทบเหล่านี้ได้ยาก (Getz & Page, 2016; Clark & Kearns, 2015; Wise & Whittam, 2015; Dwyer, 2005) ซึ่งผลกระทบที่จับต้องไม่ได้เหล่านี้จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพชีวิตของชุมชนและคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ความสามัคคีกันของคนในชุมชน ความภาคภูมิใจในสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน การเสริมสร้างและสนับสนุนให้สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีภาพลักษณ์ที่ดี และศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางกีฬาของชุมชนและคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น (Gibson, Walker, Thapa, Kaplanidou, Geldenhuys, & Coetzee, 2014; Jamieson, 2014; Kim & Petrick, 2005; Reis, Frawley, Hodgetts, Thomson, & Hughes, 2017) อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวและความต้องการทางด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนี้ อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ปัญหาการจราจรติดขัด ความกังวลด้านความปลอดภัยและอาชญากรรม รวมไปถึงการก่อการร้ายต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นผลกระทบด้านลบต่อคนในชุมชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น (Abdel Azim Ahmed, 2017; Liu, Hautbois, & Desbordes, 2017; Toohey & Taylor, 2008)

2.3 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

นอกจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการท่องเที่ยวก็ยังเป็นประเด็นที่สำคัญและท้าทายมากนักวิชาการในปัจจุบันให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว เช่น Prayag, Hosany, Nunkoo, and Alders (2013) และ Deccio and Baloglu (2002) ได้แสดงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกที่เกิดขึ้น เมื่อโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกีฬาถูกสร้างขึ้นใหม่บนที่ดินที่ได้ถูกใช้ประโยชน์ ถือว่าเป็นการปรับปรุงสถานที่ทำให้คนในชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์ได้ ในขณะที่ Abdel Azim Ahmed (2017) ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงลบว่า ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและไม่มีการวางแผนการจัดงานไว้อย่างรอบคอบ โครงสร้างพื้นฐานทางด้านการกีฬาที่ถูกสร้างขึ้นใหม่นี้อาจนำไปสู่ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ และเมื่อมีนักท่องเที่ยว รวมไปถึงกลุ่มบุคคลที่เข้ามาแข่งขันกีฬาหรือเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการรวมตัวจำนวนมากในลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดปัญหาการจัดการขยะ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียงที่อาจจะสูงขึ้นได้ (Abdel Azim Ahmed, 2017; Ritchie, Shipway, & Cleeve, 2009; Lesjak, Axelsson, & Uran, 2014)

โดยสรุป เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงกีฬามีความก้าวหน้า มีลักษณะเฉพาะและมีรูปแบบต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs ที่ประกาศใช้โดยองค์กรสหประชาชาติ ซึ่งแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ รูปแบบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการการแข่งขันกีฬาในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาตินี้มีผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาคต่อคนในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาได้ จึงส่งผลให้ความยั่งยืนของโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นประเด็นหลักในการวิจัยทางการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรีจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนการกำหนดแนวทางและนโยบายในการขับเคลื่อนและพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีได้

วิธีการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

สำหรับงานวิจัยการศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี 2) บุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยผู้ที่ซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยว เข้าร่วม หรือเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี และ 4) นักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยมีการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่มีโครงสร้างและไม่ซับซ้อน มีจุดประสงค์เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมากที่สุด โดยช่วงเวลาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือช่วงเดือนพฤศจิกายน 2564 - เดือนพฤษภาคม 2565

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม เพื่อพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ และใช้การสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-face) ผ่านเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า โดยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา จำนวน 20 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา จำนวน 3 คน บุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาและอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 7 คน และนักวิชาการ จำนวน 3 คน และใช้เวลาการสัมภาษณ์ประมาณ 60-90 นาที โดยคำถามที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการหรือองค์กรธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์สามารถตอบได้อย่างอิสระตามแนวทางคำถามสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนและกำหนดเอาไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เป็นไปตามหลักข้อพิจารณาด้านจริยธรรมในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการและองค์กรธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย (Descriptive) โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วมาทำการจัดเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต้น จากนั้นผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อสรุปหาประเด็นหรือข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวางแผนเพื่อทำการสัมภาษณ์ซ้ำเพิ่มเติมในบางประเด็น เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์และได้ผลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน และท้ายที่สุดผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลรวมกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ เป็นเป็นความจริงมากที่สุด

ผลการวิจัย

งานวิจัยการศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังตาราง 1 และมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคภายในที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ขาดการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม จังหวัดสุพรรณบุรียังขาดการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาที่เดินทางมายังจังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬา โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวต้องถูกนำมาเชื่อมโยงจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม เหมาะกับวิถีชีวิตและการทำกิจกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา และสามารถสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มาทำการเชื่อมโยงจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมไปถึงจนถึงการดูแลรักษาให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีสภาพและบรรยากาศที่พร้อมรับนักท่องเที่ยวด้วย

ตาราง 1 ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจัยสนับสนุนภายใน	ปัญหาและอุปสรรคภายใน	ปัจจัยสนับสนุนภายนอก	ปัญหาและอุปสรรคภายนอก
- แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรีมีมาก - สิ่งอำนวยความสะดวกมีเพียงพอ - มีโรงเรียนกีฬาที่สามารถให้การสนับสนุนในด้านบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์กีฬา - บุคลากรในท้องถิ่นมีความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา - คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา - องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา	- ขาดการดำเนินงานที่ส่งเสริมการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว - ขาดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับบุคลากรในท้องถิ่น - ขาดสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว - ขาดการได้รับโอกาสในการเป็นเจ้าภาพและการถูกใช้ให้เป็นสถานที่สำหรับการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่อง - ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่ - กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไม่มีความหลากหลาย - ขาดความต่อเนื่องในการผลักดันยุทธศาสตร์ทางด้านการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว	- จังหวัดสุพรรณบุรีได้รับเลือกให้เป็นเมืองกีฬากลาง ทำให้เดินทางง่าย - มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนกิจกรรมการแข่งขันกีฬาอยู่แล้ว เช่น กองทุนพัฒนากีฬาชาติ	- สถานการณ์โควิดมีผลต่อการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี - ขาดผู้สนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ - ขาดแคลนงบประมาณและงบประมาณที่ได้มาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไม่ต่อเนื่อง - นโยบายของผู้บริหารจังหวัดไม่มีการส่งเสริมกิจกรรมกีฬา - ผู้ประกอบการเอกชนในอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นลงทุนสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวมากกว่าผู้ประกอบการเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี - นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเข้าชมกีฬา

1.2 จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้บริการและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรีจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวในด้านทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ การบริการทางท่องเที่ยว และการให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว เพื่อให้บริการและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาที่เดินทางมายังจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เกิดความประทับใจ ความพึงพอใจ และมีโอกาสที่อยากจะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก นอกจากนี้หากบุคลากร

ทางการท่องเที่ยวมีความเป็นมืออาชีพ อาจส่งผลให้ผู้จัดการแข่งขันกีฬาพิจารณาที่จะเลือกจัดการแข่งขันกีฬาที่จังหวัดสุพรรณบุรีอีกในครั้งต่อไป

1.3 ขาดแม่เหล็กที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาอาจจะไม่มาเยือนที่จังหวัดสุพรรณบุรีมากนัก หัวใจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้โซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรีมีศักยภาพและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬา นั่นก็คือ การสร้างประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้กับนักท่องเที่ยว โดยในจังหวัดสุพรรณบุรีจำเป็นต้องมีแม่เหล็กที่ใช้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยแม่เหล็กที่ว่านี้อาจเป็นสถานที่ท่องเที่ยว งานเทศกาล นักกีฬา หรือสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาต้องไม่พลาดที่จะมาเยี่ยมชม ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเยือนจังหวัดสุพรรณบุรีมากยิ่งขึ้น ซึ่งในตอนนี้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬายังขาดแม่เหล็กที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาอาจจะไม่มาเยือนที่จังหวัดสุพรรณบุรีมากนัก

1.4 ขาดการได้รับโอกาสในการเป็นเจ้าภาพและเป็นสถานที่ที่ใช้สำหรับการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่อง ในอดีตจังหวัดสุพรรณบุรีได้รับโอกาสให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาหลายรายการ แต่ช่วงเวลาและสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีไม่ได้รับโอกาสการเป็นเจ้าภาพที่ใช้สถานที่เพื่อการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่องดังเช่นเมื่อก่อน ดังนั้นจังหวัดสุพรรณบุรีจำเป็นต้องแสดงศักยภาพและคว้าโอกาสที่จะได้เป็นเจ้าภาพการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่องกลับมา เนื่องจากการเป็นเจ้าภาพการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่องนั้น จะช่วยให้จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นที่รู้จักมากขึ้น และส่งผลต่อบรรยากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการแข่งขันกีฬาให้มาลงที่จังหวัดสุพรรณบุรีมากขึ้นอีกด้วย

1.5 ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงกำหนดการและช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมไปถึงจนถึงสถานที่ที่จะมีการจัดการแข่งขันกีฬาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ การประชาสัมพันธ์และสื่อสารถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การบริหารจัดการธุรกิจประสบผลสำเร็จ ซึ่งการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแข่งขันกีฬานี้ ถือว่าเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จังหวัดสุพรรณบุรีควรใช้ในการส่งเสริม กระตุ้น และโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาเข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดสุพรรณบุรีมากขึ้น โดยจังหวัดสุพรรณบุรียังขาดการประชาสัมพันธ์ถึงกำหนดการและช่วงเวลาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมไปถึงจนถึงสถานที่ที่จะมีการจัดการแข่งขันกีฬาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรียังขาดทีมงานที่มีบทบาทและทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์และจัดหาข้อมูลทางการกีฬาอย่างมืออาชีพ เพื่อที่จะทำการสนับสนุนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัด

1.6 การจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีมีรูปแบบที่เป็นรูปแบบเดิม ๆ และไม่สามารถสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างกับผู้ชมที่เข้าชมในสนามกีฬาและรับชมผ่านการถ่ายทอดสดได้ สมัยก่อนการจัดการแข่งขันกีฬาถูกนำมาใช้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาชมการแข่งขันกีฬา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ที่จัดการแข่งขันกีฬานั้น ๆ ได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาชมการแข่งขันกีฬามีจำนวนน้อยลง เพราะมีทางเลือกรับชมการแข่งขันกีฬาผ่านช่องทางออนไลน์หรือการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์สามารถรับชมได้ในทุกที่ จังหวัดสุพรรณบุรีกำลังประสบปัญหานี้เช่นกัน จากการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีมีรูปแบบที่เป็นรูปแบบเดิม ๆ เป็นการจัดงานการแข่งขันกีฬาที่มุ่งเน้นไปที่การแข่งขันกีฬาเพียงอย่างเดียว

1.7 ขาดความต่อเนื่องในการให้ความสำคัญในยุทธศาสตร์การผลักดันการกีฬา เพื่อการท่องเที่ยวดังเช่นแต่ก่อน กีฬาในประเทศไทยถือว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความสนใจให้กับประชาชน ซึ่งกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในวงการกีฬา และการมีอำนาจชักจูงผู้จัดการแข่งขันกีฬาเข้ามาจัดการ

แข่งขันกีฬาในจังหวัด คือ กลุ่มนักการเมืองและเครือญาตินักการเมือง ซึ่งกลุ่มนักการเมืองในจังหวัดสุพรรณบุรีขาดความต่อเนื่องในการให้ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์การผลักดันการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวตั้งแต่ก่อนทั้ง ๆ ที่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความพร้อม และมีศักยภาพที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาอยู่แล้ว

2. ปัญหาและอุปสรรคภายนอกที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ขาดรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ส่งผลให้ธุรกิจบางธุรกิจจำเป็นต้องปิดตัวลง ลดปริมาณพนักงาน และหยุดการดำเนินธุรกิจเป็นการชั่วคราว เมื่อปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มเข้ามาเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่เข้ามาสร้างปัญหาได้อย่างกะทันหันเนื่องจากเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อีกทั้งยังไม่มีมาตรการหรือวัคซีนที่ป้องกันโรคนี้ได้ มีมาตรการล็อกดาวน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างมาก ขาดรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ และนักท่องเที่ยวชาวไทยก็ถูกจำกัดการเดินทางภายในประเทศส่งผลให้ธุรกิจบางธุรกิจจำเป็นต้องปิดตัวลง ลดปริมาณพนักงาน และหยุดการดำเนินธุรกิจเป็นการชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจด้านการจัดการแข่งขันกีฬา แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

2.2 ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยสนับสนุน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล สำหรับการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรียังขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยสนับสนุน ซึ่งทรัพยากรทางการเงินจากภาคเอกชนถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล โดยผู้สนับสนุนภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้มีชื่อเสียงทางด้านธุรกิจ นักการเมือง ดารา นักร้อง นักแสดง บุคคลสำคัญและบริษัทร้านค้าต่าง ๆ ซึ่งการสนับสนุนที่ได้ก็มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ทุนสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬา การให้ทุนสนับสนุนในการเก็บตัวฝึกซ้อมของนักกีฬา

2.3 งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐบาลยังไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่องที่จะทำการจัดการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดสุพรรณบุรีได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐบาล โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) แต่ก็ยังไม่เพียงพอและไม่มีความต่อเนื่องที่จะทำการจัดการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนงบประมาณดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อการจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรทางด้านการจัดการแข่งขันกีฬา ทางด้านการท่องเที่ยวและนักกีฬา ซึ่งทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ดังกล่าวขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2.4 ประสพปัญหาการจัดการหาอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีการจัดการแข่งขันกีฬา บุคลากรทางการกีฬายังขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี และมีข้อจำกัดทางด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากเทคโนโลยีทางด้านการจัดการ เช่น เทคโนโลยีที่ใช้ในการฝึกซ้อมกีฬา เทคโนโลยีที่ใช้ในการตัดสินการแข่งขันกีฬา และการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา เป็นต้น ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวมีราคาสูงและจำเป็นที่จะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ และมีทักษะในการนำเทคโนโลยี มาใช้ จังหวัดสุพรรณบุรียังประสพปัญหาการจัดการหาอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าว รวมถึงบุคลากรทางการกีฬายังขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี และยังมีข้อจำกัดทางด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลให้ยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงกีฬามาใช้ในจังหวัดสุพรรณบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.5 การให้บริการที่พักในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีไม่หลากหลาย และไม่สามารถตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาได้ สำหรับการบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นที่ใกล้เคียงมีการปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการเพิ่มบริการ

ที่มีลักษณะโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะเหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในขณะที่การให้บริการที่พักในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีไม่หลากหลาย และไม่สามารถตอบสนองต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมแข่งขันและรับชมกีฬาได้

2.6 ขาดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและค่านิยมการเล่นและเข้าชมกีฬา รวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมทางด้านกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีเท่าที่ควร สำหรับกระแสการมีส่วนร่วมและค่านิยมการเล่นและเข้าชมกีฬาจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัด เนื่องจากการมีส่วนร่วมและค่านิยมการเข้าร่วมแข่งขันและการรับชมกีฬานั้น จะทำให้วัฒนธรรมการกีฬายาวตัวมากขึ้น เช่น จะเกิดการสร้างกลุ่มแฟนคลับ การสร้างวัฒนธรรมดารานักกีฬา และความเป็นท้องถิ่นนิยม ในขณะที่จังหวัดสุพรรณบุรียังไม่มีการสร้างกระแสการมีส่วนร่วมและค่านิยมการเล่นและเข้าชมกีฬาเท่าที่ควร โดยเห็นได้จากเมื่อมีการแข่งขันกีฬามักจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือการเข้าร่วมชมกีฬาในสนามกีฬา

3. ปัจจัยสนับสนุนภายในที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี

3.1 มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการแสดงออกถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เด่นชัด ซึ่งเป็นพลังเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรี การท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ คน เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการแสดงออกถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เด่นชัด ซึ่งเป็นพลังเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรีได้ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรีแล้ว ก็มีการท่องเที่ยวและกิจกรรมรูปแบบอื่นไว้รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่

3.2 จังหวัดสุพรรณบุรีมีความพร้อมทางด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทันสมัยได้มาตรฐาน และมีเพียงพอที่จะรับรองการจัดการแข่งขันกีฬา ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีความทันสมัยได้มาตรฐาน และมีเพียงพอที่จะรับรองการจัดการแข่งขันกีฬา เนื่องจากสถานที่ที่ใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬา เปรียบเสมือนลานประลองทักษะทางด้านกีฬา ซึ่งจังหวัดสุพรรณบุรีถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีสนามการแข่งขันกีฬาที่มีมาตรฐานเทียบเท่าในระดับนานาชาติ

3.3 เจ้าหน้าที่ บุคลากร และหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการแข่งขันด้านกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี มีศักยภาพและประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาโดยมีการนำความรู้ทางด้านการบริหารจัดการมาบูรณาการร่วมกับความรู้ทางด้านกีฬากันได้อย่างเป็นรูปธรรม เจ้าหน้าที่ บุคลากร และหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการแข่งขันด้านกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี มีศักยภาพและประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาโดยมีการนำความรู้ทางด้านการบริหารจัดการมาบูรณาการร่วมกับความรู้ทางด้านกีฬากันได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความเรียบร้อย โปร่งใส และเป็นธรรม

3.4 ประชาชนในพื้นที่ก็ได้ส่งสมองค์ความรู้ทางด้านการจัดการแข่งขันกีฬามาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันกีฬาได้อย่างเต็มที่ ในการจัดกิจกรรมทางด้านการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ชุมชนและประชาชนคนจังหวัดสุพรรณบุรีเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการจัดการแข่งขันกีฬา โดยการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีครั้งแรก ๆ อาจเกิดจากความต้องการของหน่วยงานที่เป็นผู้จัดการแข่งขัน ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อาจยังไม่มียุทธศาสตร์ความรู้ด้านการจัดการแข่งขันกีฬามากนัก แต่ประชาชนในพื้นที่ก็ได้ส่งสมองค์ความรู้ทางด้านการจัดการแข่งขันกีฬามาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันกีฬาได้อย่างเต็มที่

3.5 ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาในทุก ๆ ด้าน ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาในทุก ๆ ด้าน โดยเริ่มตั้งแต่การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการออกความเห็นและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ส่งผลให้ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดสุพรรณบุรีได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้วย และด้วยเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้จังหวัดสุพรรณบุรีเกิดการพัฒนาด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวด้วย

4. ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่มีต่อกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในระบบโซ่อุปทานของการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี

4.1 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็น 1 ใน 6 จังหวัด ที่มีคุณสมบัติและได้รับเลือกให้เป็นเมืองกีฬา (Sports City) ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีการบริหารจัดการภายในจังหวัดที่ดี และมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรีเป็น 1 ใน 6 จังหวัด ที่มีคุณสมบัติและได้รับเลือกให้เป็นเมืองกีฬา (Sports City) โดยอีก 5 จังหวัดที่เหลือ ประกอบไปด้วย ชลบุรี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุตรดิตถ์ และกระบี่ จังหวัดสุพรรณบุรี ถือว่าเป็นเมืองที่มีการบริหารจัดการภายในจังหวัดที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมกีฬา การท่องเที่ยวเชิงกีฬา ที่มีการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการแข่งขันกีฬา การจัดการบริการทางการกีฬาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในจังหวัด โดยมีการจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา เช่น สถานที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา สวนสาธารณะ และที่สำคัญจังหวัดสุพรรณบุรีมีศักยภาพและได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานที่ที่ใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติและระดับนานาชาติหลายครั้ง

4.2 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคกลาง มีเส้นทางคมนาคมที่มีความสะดวกสบาย ทั้งทางถนนและทางรถไฟ รวมถึงการเดินทางภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีอัตลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นจังหวัดสุพรรณบุรีได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ภาษา หรือวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์และถูกอนุรักษ์ความเป็นสุพรรณบุรีเอาไว้อย่างเข้มแข็ง มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่มีความอุดมสมบูรณ์และสวยงาม เช่น อุทยานแห่งชาติพุเตย สวนหินธรรมชาติพุทูนาค และแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น หมู่บ้านมังกรสวรรค์ บึงฉลวก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับเลือกให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การเดินทางมายังจังหวัดสุพรรณบุรี มีเส้นทางคมนาคมที่มีความสะดวกสบาย ทั้งทางถนนและทางรถไฟ รวมถึงการเดินทางภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด ก็มีการให้บริการรถขนส่งสาธารณะที่สะดวกสบายและราคาไม่สูงมากนัก โดยจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางอยู่ที่ภาคกลางที่เป็นจุดในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจและระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคภาคกลาง

4.3 ประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐที่ช่วยในการดูแลและสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬา เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย และกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐที่ช่วยในการดูแลและสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬา ได้แก่ “การกีฬาแห่งประเทศไทย” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมและประสานงานเกี่ยวกับการกีฬา ช่วยเหลือและแนะนำรวมไปจนถึงสร้างร่วมมือในการจัดและดำเนินกิจกรรมกีฬา รวมไปถึงจัดสร้างและบำรุงซ่อมแซมสถานที่สำหรับการกีฬา นอกจากนี้ยังมี “กองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบริหารของการกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานเสริมให้การบริการงานทางด้านกีฬาของประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานนี้จะดูแลกองทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาการกีฬาของชาติ

อย่างไรก็ตาม พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน แต่จะมีเพียงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวหรือผู้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีความสำคัญกับการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านในท้องถิ่น กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยการยกตัวอย่างและนำเสนอ ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดอื่นให้ผู้วิจัยได้มองเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

โครงสร้างพื้นฐานมีผลต่อการตัดสินใจการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งหากทางจังหวัดสุพรรณบุรีมีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานที่กำหนด และสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อการสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Latiff and Imm (2015) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อได้เข้ารับบริการในโรงแรมที่มีคุณภาพ มีราคาเหมาะสม รวมไปถึงมีระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่อได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สถานที่ท่องเที่ยวที่มีระบบรถสาธารณะ เช่น รถโดยสาร หรือรถรับจ้าง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mihajlović (2017) และ Joewono and Kubota (2006) ซึ่งระบุไว้ว่า ระบบรถสาธารณะมีความจำเป็นทั้งต่อคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ระบบรถสาธารณะที่ดีจะสามารถสร้างความปลอดภัยให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ โรงแรม สถานที่พัก ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอและมีการให้บริการในราคาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นอกจากนี้ความสะอาดสบายของโครงสร้างพื้นฐานแล้ว นักท่องเที่ยวยังต้องการระบบสนับสนุนความปลอดภัยที่จำเป็นและทางพื้นที่ควรมีการจัดสร้างระบบสนับสนุนความปลอดภัยให้เพียงพอ เช่น ความเพียงพอและประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิด ไฟส่องสว่างบนถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ ทางสำหรับผู้พิการ ห้องสุขา เป็นต้น เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prashyanusorn, Kaviya, and Yupapin (2010) ที่ระบุว่า กล้องวงจรปิดจะสามารถช่วยป้องกันและปกป้องสังคมจากอาชญากรรมได้ อีกทั้งยังเป็นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Amir, Abd Ghapar, Jamal, and Ahmad (2015) ระบุว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงที่เดินทางท่องเที่ยวในเวลากลางคืน จะมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งนี้กล้องวงจรปิดจะเป็นสิ่งเดียวที่สามารถสร้างความปลอดภัยในขณะเดินทางตอนกลางคืนได้

2. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang, Song, and Huang (2009) ที่ว่าคนในท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการแข่งขันกีฬา ซึ่งชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา โดยเข้าไปทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา เช่น ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายบริการ รวมไปถึงฝ่ายการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ตามระบบนิเวศทางกีฬา (Da Silva & Las Casas, 2017) ซึ่งการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬานี้ ก่อให้เกิดการทำงาน

ร่วมกันอีกหลาย ฝ่าย หลายหน่วยงาน โดยอาจจะต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ อบรมเพื่อเพิ่มทักษะในกระบวนการทำงานด้านต่าง ๆ ด้วย เมื่อชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา จะทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยจะแสดงออกมาในรูปแบบของการให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม การให้บริการโรงแรมที่พัก และการขายของที่ระลึกหรือของที่ผลิตขึ้นมาโดยชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นอีกด้วย ปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรีอาจจะประสบปัญหาคนวัยทำงานออกไปทำงานนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งถ้าหากพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีงานหรือมีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ก็จะกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนวัยทำงานกลับคืนถิ่นฐานได้ นอกจากนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก หากไม่มีผู้นำ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานราชการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้าไปช่วยพัฒนาและสนับสนุนอย่างจริงจัง

นอกจากนี้ ตามงานวิจัยของ Gibson, Walker, Thapa, Kaplanidou, Geldenhuys and Coetzee (2014) and Jamieson (2014) ยังกล่าวถึงผลกระทบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ด้วย ก่อให้เกิดการสร้างการมีส่วนร่วมในกีฬาลดชีวิตของคนในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เป็นสังคมที่เล่นและรับชมกีฬาลดชีวิต สามารถเล่นกีฬาได้ทุกที่ ทุกเวลา และมีเป้าหมายในการเล่นกีฬาแต่ละครั้ง นอกจากนี้ควรมีการจัดให้มีการแข่งขันกีฬาในแต่ละประเภทหมุนเวียนกันไป เพื่อเปิดประสบการณ์และโลกทัศน์ใหม่ ๆ ของผู้รับชมกีฬา นอกจากนี้ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนคนในพื้นที่ทั้งผู้ใหญ่และเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาอย่างน้อย ร้อยละ 65 และได้มีการเล่นกีฬาอย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ รวมไปถึงการขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีการจัดตั้งชมรมทางด้านกีฬาหรือกิจกรรมอื่นใดที่ทำให้เกิดความยั่งยืนในวัฒนธรรมการเล่นและรับชมกีฬาของคนในจังหวัดสุพรรณบุรี

3. แม่เหล็กที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา

การตัดสินใจเดินทางไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงกีฬานี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจที่เป็นสภาวะที่ถูกกระตุ้นภายในของจิตใจ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีความต้องการในการเดินทางไปยังสถานที่ที่สามารถสร้างประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ โดย Jiang, Kim, Kim, Yang, García-Fernández, and Zhang (2021) ระบุว่า นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวพักผ่อนและเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา ในรายการการแข่งขันกีฬาที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์และได้รับความนิยม เพื่อที่จะได้สร้างประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้เป็นที่น่าจดจำ ในขณะที่ Jeong and Kim (2020) พบว่า อีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ความสวยงาม ภาพลักษณ์ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงกีฬา ซึ่งหมายรวมถึงการที่ชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์การดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ความสามารถในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ขึ้นชื่อของท้องถิ่น และการบริการทางการท่องเที่ยวที่มอบให้กับนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้งานวิจัยของ Wangpratam (2010) ได้พบว่า ดารานักกีฬาเปรียบเสมือน “สินค้าทางวัฒนธรรม” (Cultural Commodity) ชนิดหนึ่งที่สามารถแผ่ขยายไปยังวงการอื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ที่สนใจในการเดินทางเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันกีฬามากขึ้นกว่าในอดีต จึงทำให้กลุ่มแฟนคลับของวงการกีฬาทั้งนักกีฬาชาวไทยและนักกีฬาชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยกลุ่มแฟนคลับนี้จะถือว่าเป็นหัวใจและความสำเร็จที่สำคัญสำหรับการจัดการแข่งขันกีฬา ยกตัวอย่างบัญชีอินสตาแกรมของ เจ ชนาธิป สรงกระสินธ์ ที่มีผู้ติดตามมากกว่า 2 ล้านคน ซึ่งถือว่าเป็น “ดารานักฟุตบอลทีมชาติไทย” ซึ่งเมื่อดารานักกีฬาเดินทางเข้าร่วมการแข่งขันก็จะส่งผลให้พื้นที่ที่จัดการแข่งขันกีฬามีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมมาก

4. ความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

การได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพงานการแข่งขันกีฬา เป็นตำแหน่งที่หลาย ๆ จังหวัดต้องการที่จะมีไว้ในจังหวัดของตนเอง โดยผลประโยชน์ที่จังหวัดสุพรรณบุรีจะได้รับจากการเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬานั้นมีมากมาย เช่น การส่งเสริมองค์ความรู้และการเสริมสร้างประสบการณ์การจัดการแข่งขันกีฬาให้กับบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวและกีฬาของจังหวัด การยกระดับชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีให้เป็นที่รู้จัก ความสำเร็จและความภาคภูมิใจของจังหวัด และการสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในจังหวัดที่มีศักยภาพที่อาจจะเป็นนักกีฬาต่อไปในอนาคต จากงานวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ คน (Potwarka, Ramchandani, Castellanos-García, Kokolakis, Teare, & Jiang, 2021; Berdnikov, O'Reilly, & Abeza, 2021; Macintosh & Dill, 2017) ระบุว่า นักกีฬามืออาชีพระดับโลกส่วนใหญ่ต่างก็มีจุดเริ่มต้นมาจากนักกีฬามือสมัครเล่นหรือผู้ชมการแข่งขันกีฬา และมีความฝันที่จะไปแข่งขันในสนามเดียวกันกับนักกีฬาชั้นนำที่เป็นแรงบันดาลใจของตนเองแทบทั้งสิ้น

5. การประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องและน่าสนใจ

การประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารข้อมูลต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในทุกองค์กรและทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะในองค์กรภาคธุรกิจ ไม่เว้นแม้กระทั่งการจัดการแข่งขันกีฬาที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือหลักสำคัญในการสื่อสารข้อมูลที่จะจำเป็นสำหรับการจัดการแข่งขันกีฬา เพื่อให้เข้าถึงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระยะยาวกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้หน่วยงานที่จัดการแข่งขันกีฬาก็จำเป็นต้องเลือกใช้รูปแบบและวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกเกิดความประทับใจ และจงใจให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้สึกที่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่จัดการแข่งขันกีฬาดังกล่าวมีภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกดีและมีความจงรักภักดีต่อการจัดการแข่งขันกีฬานั้น ๆ และเกิดการต่อยอดไปสู่การทำธุรกิจรวมไปจนถึงผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาได้อีกมากมาย ดังนั้นทางจังหวัดสุพรรณบุรี จึงควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่ดูแลด้านการสื่อสารปฏิทินการจัดการแข่งขันกีฬา โดยต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านกีฬากับประเภทกีฬาที่จัดการแข่งขัน ผ่านทางการจัดทำปฏิทินกำหนดการจัดการจัดการแข่งขันกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ร่วมกับการสร้างสรรค์คอนเทนต์ทางกีฬา การเขียนข่าว การเขียนบทความ และการสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านการกีฬา ซึ่งเพื่อให้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางด้านการจัดการแข่งขันกีฬานี้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีงบประมาณสนับสนุนการทำงานในส่วนนี้ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการแข่งขันกีฬา เช่น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัด (ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจบริการ และธุรกิจสุขภาพ) ผู้ประกอบการธุรกิจกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพิเศษด้านกีฬา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hemmonsby and Tichaawa (2020) ซึ่งมองว่าการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบวิธีการที่มีประสิทธิภาพและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย มีส่วนในการสนับสนุนการตัดสินใจเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยเนื้อหาการประชาสัมพันธ์จะเป็นประเด็นด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่สวยงามตามธรรมชาติ ผลประโยชน์และประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว รวมไปถึงมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้วย

อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า ในจังหวัดสุพรรณบุรีขาดการประสานงานบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลด้านกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา และการจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาร่วมและรับชมการแข่งขันกีฬา

6. การผลักดันให้มีคุณสมบัติเป็นเมืองกีฬา (Sports City) ที่สมบูรณ์แบบ

การพัฒนาที่จะทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเมืองกีฬาโดยสมบูรณ์แบบ จำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรมีการดำเนินงานให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ การส่งเสริมในคนในจังหวัดสุพรรณบุรีออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬา การพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี การจัดให้มีการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมกีฬา ธุรกิจด้านกีฬา และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรีเติบโตขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Henderson (2014) and Smith (2010) ที่ระบุว่าควรมีพื้นที่ที่มีการกำหนดให้เป็นขอบเขตของเมืองกีฬา เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเกิดกำลังใจและแรงบันดาลใจในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ซึ่งตัวอย่างเมืองที่ประสบความสำเร็จในการจัดขอบเขตเมืองกีฬา ได้แก่ เมืองแมนเชสเตอร์ (สหราชอาณาจักร) หมู่บ้านกีฬานานาชาติ เมืองคาร์ดิฟ (สหราชอาณาจักร) The Aspire Zone เมืองโดฮา (กาตาร์) และ Dubai Sports City (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์)

7. ความสะอาด ถูกสุขอนามัยความปลอดภัย และการให้บริการแบบ New Normal

ตามงานวิจัยของ Martín García, Ruiz-Real, Gázquez-Abad and Uribe-Toril (2024) ระบุว่าความสะอาดเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดทั้งในแง่ของผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยวผู้รับบริการ เพราะในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ลดลง และหลายประเทศทั่วโลกกำลังอยู่ในช่วงของการฟื้นฟูประเทศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้เดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นจังหวัดสุพรรณบุรีจึงจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในวิถี New Normal โดยการยกระดับมาตรการด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับด้านสาธารณสุข มีความใส่ใจเรื่องความสะอาด ถูกสุขอนามัย คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะสามารถลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อ COVID 19 ที่อาจกลับมาแพร่ระบาดได้อีกครั้ง รวมถึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวให้เกิดความมั่นใจและรู้สึกว่าการท่องเที่ยวที่นั่น ๆ มีความปลอดภัย

8. เทคโนโลยีทางการจัดการแข่งขันกีฬา

หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) เบบางลง การจัดการการท่องเที่ยวทั่วโลกต้องปรับรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยววิถีใหม่ หรือการท่องเที่ยวแบบ New Normal ซึ่งทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่หน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานภาคธุรกิจ และผู้จัดงานที่จัดการแข่งขันกีฬาต้องปรับตัว โดยจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬา ซึ่งจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยีที่สมัยมาใช้ให้มีส่วนร่วมกับการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อร่วมเข้าแข่งขันหรือรับชมกีฬาได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาโดยนำเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) เข้ามาใช้ร่วมกับการจัดการแข่งขันกีฬา การจัดการแข่งขันกีฬาโดยการผสมผสานระหว่างความเป็นออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online) เข้าไว้ด้วยกัน และการจัดการแข่งขันกีฬาแบบตามปกติดังที่เคยมีมา แต่นำนวัตกรรมเทคโนโลยีไร้สัมผัส (Contactless Technology) เข้ามาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gössling (2021) ที่ระบุว่าวัฒนธรรมการท่องเที่ยวสมัยใหม่มีการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมด้วยทั้งสิ้น ตั้งแต่กระบวนการวางแผนการเดินทาง การจองสถานที่พักหรือพื้นที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การจ่ายเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การสร้างเครือข่าย รวมไปถึงการรวบรวมข้อมูลย้อนกลับที่ได้มาจากนักท่องเที่ยว ที่จะเป็นส่วนในการช่วยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่ดีและอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก (Azis, Amin, Chan, & Aprilia, 2020)

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อระบบโซ่อุปทานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยภายในที่ช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประวัติศาสตร์อันเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางการกีฬา และความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่ สำหรับปัจจัยภายนอกที่ช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ได้แก่ การเป็นที่ยอมรับและรับเลือกให้เป็นเมืองกีฬา ทำเลพื้นที่ตั้งของจังหวัด และการมีองค์กรอื่นที่สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคภายในจังหวัดที่ส่งผลกระทบต่อระบบโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ขาดการจัดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกีฬา การไม่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือให้กับบุคลากรในแหล่งการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ขาดการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และขาดการผลักดันยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัด ในขณะที่ปัญหาและอุปสรรคภายนอกจังหวัด ได้แก่ โรคระบาด สภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความเป็นไปได้ด้านโซ่อุปทานในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้มาจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยจะมีประเด็นในด้านแนวทางการวางแผนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของชาติสู่การปฏิบัติ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผ่านการบูรณาการเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแนวทางการพัฒนาองค์กรและบุคลากรทางการท่องเที่ยวและการกีฬาให้มีผลิตภาพสูงและปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. การสร้างมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจชุมชนจากการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยจะเป็นในเรื่องของการบริหารจัดการวิธีการดำเนินงานและการบริหารจัดการคนในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

2. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการแข่งขันกีฬาโดยใช้ลักษณะเด่นทางเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการแข่งขันกีฬาที่ชุมชนได้จัดขึ้นมา ทั้งนี้คนในชุมชนต้องดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการแข่งขันกีฬาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬา และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ

ในส่วนของข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอให้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบครอบคลุมในธุรกิจบริการของทั้งโซ่อุปทานสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้เพื่อดูความเป็นไปได้และศักยภาพของโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดว่ามีความเหมาะสมในการรับนักท่องเที่ยวหรือไม่

References

- Abdel Azim Ahmed, T.S. (2017). A triple bottom line analysis of the impacts of the Hail International Rally in Saudi Arabia. *Managing Sport and Leisure*, 22(4), 276-309.
- Ahmed, Q.A., & Memish, Z.A. (2020). The cancellation of mass gatherings (MGs)? Decision making in the time of COVID-19. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 34, 101631.
- Alexandris, K., & Kaplanidou, K. (2014). Marketing sport event tourism: Sport tourist behaviors and destination provisions. *Sport Marketing Quarterly*, 23(3), 125.
- Amir, A.F., Abd Ghapar, A., Jamal, S.A., & Ahmad, K.N. (2015). Sustainable tourism development: A study on community resilience for rural tourism in Malaysia. *Procedia-social and behavioral sciences*, 168, 116-122.
- Azis, N., Amin, M., Chan, S., & Aprilia, C. (2020). How smart tourism technologies affect tourist destination loyalty. *Journal of hospitality and tourism technology*, 11(4), 603-625.
- Baade, R.A., Baumann, R.W., & Matheson, V.A. (2011). Big men on campus: Estimating the economic impact of college sports on local economies. *Regional Studies*, 45(3), 371-380.
- Bai, H., & Ran, W. (2022). Analysis of the vulnerability and resilience of the tourism supply chain under the uncertain environment of COVID-19: A case study based on Lijiang. *Sustainability*, 14(5), 2571.
- Berdnikov, M., O'Reilly, N., & Abeza, G. (2021). Exploring the involvement of athletes in influencing a host country's image via social media: the case of the Rio 2016 Olympic Games. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 21(3-4), 209-225.
- Bhatia, D.K. (1999). Event tourism market emerging. *Hotel & Motel Management*, 214(15), 26-26.
- Clark, J., & Kearns, A. (2015). Pathways to a physical activity legacy: Assessing the regeneration potential of multi-sport events using a prospective approach. *Local Economy*, 30(8), 888-909.
- Collins, A., & Cooper, C. (2017). Measuring and managing the environmental impact of festivals: The contribution of the Ecological Footprint. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(1), 148-162.
- Collins, A., & Potoglou, D. (2019). Factors influencing visitor travel to festivals: Challenges in encouraging sustainable travel. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(5), 668-688.
- Custódio Santos, M., Ferreira, A., Costa, C., & Santos, J.A.C. (2020). A model for the development of innovative tourism products: From service to transformation. *Sustainability*, 12(11), 4362.
- Da Silva, E.C., & Las Casas, A.L. (2017). Sport fans as consumers: An approach to sport marketing. *British Journal of Marketing Studies*, 5(4), 36-48.
- Daniels, M.J., & Norman, W.C. (2003). Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events. *Journal of sport tourism*, 8(4), 214-222.
- Deccio, C., & Baloglu, S. (2002). Nonhost community resident reactions to the 2002 Winter Olympics: The spillover impacts. *Journal of travel research*, 41(1), 46-56.

- Dwyer, L. (2005). Relevance of triple bottom line reporting to achievement of sustainable tourism: A scoping study. *Tourism Review International*, 9(1), 79-938.
- Getz, D., & Page, S.J. (2016). Progress and prospects for event tourism research. *Tourism management*, 52, 593-631.
- Gibson, H.J., Walker, M., Thapa, B., Kaplanidou, K., Geldenhuys, S., & Coetzee, W. (2014). Psychic income and social capital among host nation residents: A pre-post analysis of the 2010 FIFA World Cup in South Africa. *Tourism management*, 44, 113-122.
- González-Torres, T., Rodríguez-Sánchez, J.L., & Pelechano-Barahona, E. (2021). Managing relationships in the Tourism Supply Chain to overcome epidemic outbreaks: The case of COVID-19 and the hospitality industry in Spain. *International journal of hospitality management*, 92, 102733.
- Gössling, S. (2021). Tourism, technology and ICT: A critical review of affordances and concessions. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 733-750.
- Hall, C.M. (1992). *Adventure, sport and health tourism, Special Interest Tourism*, B. Weile, CM Hall.
- Hemmonsby, J., & Tichaawa, T. M. (2020). Brand messages that influence the sport tourism experience: the case of South Africa. *Journal of Sport & Tourism*, 24(3), 177-194.
- Henderson, J.C. (2014). Hosting the 2022 FIFA World Cup: opportunities and challenges for Qatar. *Journal of Sport & Tourism*, 19(3-4), 281-298.
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). Sport tourism development (Vol. 84). Channel view publications.
- Hosseini, K., Stefaniec, A., & Hosseini, S.P. (2021). World Heritage Sites in developing countries: Assessing impacts and handling complexities toward sustainable tourism. *Journal of Destination Marketing & Management*, 20, 100616.
- Ijspeert, R., & Hernandez-Maskivker, G. (2020). Active sport tourists: Millennials vs baby boomers. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing (JTHSM)*, 6(2), 12-20.
- Ioannides, D., & Zampoukos, K. (2018). Tourism's labour geographies: Bringing tourism into work and work into tourism. *Tourism Geographies*, 20(1), 1-10.
- Jain, A., Shanker, S., & Barve, A. (2022). Resilience against the COVID-19 pandemic: is the hotel and tourism supply chain on the right path?. *Benchmarking: An International Journal*, 29(10), 3194-3225.
- Jamieson, N. (2014). Sport tourism events as community builders—how social capital helps the “locals” cope. *Journal of Convention & Event Tourism*, 15(1), 57-68.
- Jeong, Y., & Kim, S. (2020). A study of event quality, destination image, perceived value, tourist satisfaction, and destination loyalty among sport tourists. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 32(4), 940-960.
- Jiang, X., Kim, A., Kim, K., Yang, Q., García-Fernández, J., & Zhang, J.J. (2021). Motivational antecedents, value co-creation process, and behavioral consequences in participatory sport tourism. *Sustainability*, 13(17), 9916.

- Joewono, T.B., & Kubota, H. (2006). Safety and security improvement in public transportation based on public perception in developing countries. *IATSS Research*, 30(1), 86-100.
- Kandampully, J. (2000). The impact of demand fluctuation on the quality of service: a tourism industry example. *Managing Service Quality: An International Journal*, 10(1), 10-19.
- Kim, S.S., & Petrick, J.F. (2005). Residents' perceptions on impacts of the FIFA 2002 World Cup: The case of Seoul as a host city. *Tourism Management*, 26(1), 25-38.
- Latiff, K., & Imm, N.S. (2015). The Impact of Tourism Service Quality on Satisfaction. *Journal of Economics and Management*, 9(S), 67-94. <http://psasir.upm.edu.my/id/eprint/41750/1/The%20Impact%20of%20Tourism%20Service%20Quality%20on%20Satisfaction.pdf>
- Lebrun, A.M., Su, C.J., & Bouchet, P. (2021). A more sustainable management of domestic tourists in protected natural parks: A new trend in sport tourism after the COVID-19 pandemic?. *Sustainability*, 13(14), 7750.
- Lesjak, M., Axelsson, E.P., & Uran, M. (2014). The perceived social impacts of the EuroBasket 2013 on Koper residents. *Academica Turistica*, 7(2), 53-68.
- Liu, D., Hautbois, C., & Desbordes, M. (2017). The expected social impact of the Winter Olympic Games and the attitudes of non-host residents toward bidding: The Beijing 2022 bid case study. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 18(4), 330-346. <http://doi.org/10.1108/IJSMS-11-2017-099>
- Macintosh, E., & Dill, S. W. (2017). The athletes' perspective. In *Routledge Handbook of Sports Event Management* (pp. 125-138). Routledge.
- Martín García, M.D. M., Ruiz-Real, J.L., Gázquez-Abad, J.C., & Uribe-Toril, J. (2024). Sports Tourism in the New Normal. In *Tourist Behaviour and the New Normal, Volume I: Implications for Tourism Resilience* (pp. 187-200). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Matheson, V., & Baade, R. (2004). *Mega-sporting events in developing nations: playing the way to prosperity?*. Retrieved September 1, 2022, from https://crossworks.holycross.edu/econ_working_papers/102/
- Mihajlović, I. (2017). The importance of local events for positioning of tourist destination. *European Journal of Social Science Education and Research*, 4(4), 228-239.
- Monterrubio, C. (2017). Protests and tourism crises: A social movement approach to causality. *Tourism Management Perspectives*, 22, 82-89.
- Park, J., Kim, M., Nauright, J., & Kim, Y. H. (2020). Sport event tourists'(SET's) behavior: a case study of the PyeongChang Winter Olympics. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 21(2), 267-284.
- Potwarka, L., Ramchandani, G., Castellanos-García, P., Kokolakis, T., Teare, G., & Jiang, K. (2021). Beyond the host nation: An investigation of trickle-down effects in the 'Hometowns' of Canadian athletes who competed at the London 2012 Olympic Games. *European Sport Management Quarterly*, 1-20.

- Prashyanusorn, V., Kaviya, S., & Yupapin, P.P. (2010). Surveillance system for sustainable tourism with safety and privacy protection. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(1), 74-78.
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R., & Alders, T. (2013). London residents' support for the 2012 Olympic Games: The mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, 36, 629-640.
- Program Management Unit for Competitiveness. (2021). *COVID-19 on the Thai Tourism Sector: Impacts and Solutions*. Retrieved June 10, 2022, from https://www.mots.go.th/download/BannerLink/PBVol01Covid_DigitalEd.pdf
- Reis, A. C., Frawley, S., Hodgetts, D., Thomson, A., & Hughes, K. (2017). Sport participation legacy and the Olympic Games: The case of Sydney 2000, London 2012, and Rio 2016. *Event management*, 21(2), 139-158.
- Ritchie, B. W., Shipway, R., & Cleeve, B. (2009). Resident perceptions of mega-sporting events: A non-host city perspective of the 2012 London Olympic Games. *Journal of Sport & Tourism*, 14(2-3), 143-167.
- Smith, A. (2010). The development of "sports-city" zones and their potential value as tourism resources for urban areas. *European Planning Studies*, 18(3), 385-410.
- Suphanburi Provincial Office. (2018). *Suphanburi Province Development Plan 2018 - 2022 (Review Edition)*. Retrieved April 15, 2021, from <https://ww1.suphanburi.go.th/strategic>
- Tapper, R., & Font, X. (2004). *Tourism supply chains*. Retrieved November 4, 2023, from <https://icrtourism.com.au/wp-content/uploads/2012/09/TourismSupplyChains.pdf>
- Toohey, K., & Taylor, T. (2008). Mega events, fear, and risk: Terrorism at the Olympic Games. *Journal of sport management*, 22(4), 451-469.
- Wangpratam, S. (2010). *From Hero to Celebrity: Communication and the Image Making of Thai Football Stars*. (Master in Mass Communication). Thammasat University. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2010.278
- Wattanakuljarus, A. (2021). *COVID-19 and Its Impact on Employment in the Thai Tourism Sector*. Retrieved June 22, 2022, from <http://econ.nida.ac.th/covid19/covid-19-anan.pdf>
- Wise, N., & Whittam, G. (2015). Special edition: Regeneration, enterprise, sport and tourism. *Local economy*, 30(8), 867-870.
- Zhang, X., Song, H., & Huang, G. Q. (2009). Tourism supply chain management: A new research agenda. *Tourism management*, 30(3), 345-358.

Flood Management Approach : A Case Study of Rusamilae Sub-district Municipality, Mueang District, Pattani Province

แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Hasan Akrim Dongnadeng^{1*} Thanatda Rattraitong¹, and Ni-rohana Salaeh¹
ฮาซันอักริม ดงนะเต็ง^{1*}, ธนัฐภา รัตไตรทอง¹ และ นิรอฮานา สาละห์¹

¹ Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*Corresponding Author, E-mail: arsun.do@psu.ac.th

Article Info

■ Received: January 4, 2024

■ Revised: April 26, 2024

■ Accepted: August 9, 2024

■ Available online: August 26, 2024

Abstract

Natural disasters are one of the crises that humans find difficult to avoid. Reducing the losses caused by natural disasters requires the implementation of good management processes. The objective of this research is to study flooding management approaches in the municipal area of Rusamilae Sub-district, Mueang District, Pattani Province. This research adopted the qualitative research methodology by deploying an in-depth interview with key informants derived from purposive sampling. The respondents include a total of 11 individuals, consisting three municipal personnel, one staff member from the Office of Disaster Prevention and Mitigation of Pattani Province, and seven members of the community group. The data is analysed using the thematic analysis approach. The results revealed seven important approaches, covering three main components: 1) Public participation in flood management, which consisted four methods, including, situation monitoring through the Meteorological Department, waste management within a community, the establishment of community committees and volunteer groups for disaster prevention, cleaning and repairing damaged areas and drainage pipes after floods; 2) Capacity building for personnel and the public, which consists two methods, including an organisation of training programmes to provide basic knowledge of disaster prevention and mitigation for the public, and enhancement of personnel potential, and 3) Strategic collaboration effort with relevant agencies, and that consists one method, which is a comprehensive coordination with various agencies. This research proposes that the municipality should articulate the real problems experienced by the public, promote public relation activities regarding projects related to disaster management for holistic public awareness, while considering the complexity of potential issues that may arise during the implementation process.

Keywords: Flood Management, Local Government Organization, Pattani Province, Rusamilae Municipality

บทคัดย่อ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นวิกฤตที่มนุษย์หลีกเลี่ยงได้ยาก การลดความสูญเสียจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต้องอาศัยการสร้างกระบวนการในการจัดการอย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเมธไมล์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง จำนวน 11 คน ประกอบด้วย บุคลากรของเทศบาล 3 คน เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี 1 คน และประชาชน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยพบ 7 แนวทางสำคัญ ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย 4 แนวทาง ได้แก่ การร่วมติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา การจัดการขยะภายในชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติพลเรือน การร่วมทำความสะอาดท่อระบายน้ำในพื้นที่และช่วยซ่อมแซมส่วนที่ได้รับความเสียหายหลังเกิดอุทกภัย 2) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน 2 แนวทาง ได้แก่ การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยแก่ประชาชน และการพัฒนาพัฒนาศักยภาพบุคลากร และ 3) การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1 แนวทาง ได้แก่ การปฏิบัติงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยนี้เสนอแนะให้เทศบาลเปิดโอกาสในการรับฟังประเด็นปัญหาจากประชาชนเพิ่มมากขึ้น ประชาสัมพันธ์การจัดโครงการเกี่ยวกับการจัดการปัญหาอุทกภัยให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และพิจารณาความซับซ้อนระหว่างการทำงานที่มีโอกาสเกิดขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการอุทกภัย, จังหวัดปัตตานี, เทศบาลตำบลสุเมธไมล์, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นวิกฤตอย่างหนึ่งที่มนุษย์หลีกเลี่ยงได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอุทกภัย ก่อให้เกิดความเสียหาย เพราะความแปรปรวนของสภาพอากาศโลก และการใช้ชีวิตของมนุษย์ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนั้นการลดความสูญเสียจากภัยพิบัติทางธรรมชาติให้เหลือน้อยที่สุด โดยการสร้างกระบวนการในการจัดการภัยพิบัติผ่านขั้นตอนการป้องกัน การลดผลกระทบ การเตรียมการ การตอบสนอง และการฟื้นฟู (Boonreang & Harasarn, 2018) สร้างการประสานร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่าย คำนึงถึงการวางแผนและการบริหารจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ การบูรณาการการสื่อสารอย่างเป็นระบบทันทั่วทั้งในเหตุการณ์ภัยพิบัติมีมาตรการป้องกันอุทกภัยที่ชัดเจนและการบรรเทาทุกข์ ที่ครอบคลุม รวมถึงการมีกฎหมาย และคุณธรรมในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่ดี โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายสามารถนำไปปรับใช้ร่วมกันได้ โดยวางกรอบนโยบายหลักในการจัดการภัยพิบัติขนาดใหญ่ของประเทศไทย (Rajbhandharak, 2018)

การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยบริเวณลุ่มน้ำปาดตานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่ม จากสถิติอุทกภัย 10 ปีย้อนหลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 –2563 พื้นที่ตำบลรูสะมิแลประสบปัญหาอุทกภัยทุกปี นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าว ประกอบด้วย ปริมาณน้ำฝน ระยะห่างจากแม่น้ำสายหลัก รวมถึงปัจจัยเกี่ยวกับการระบายน้ำ สิ่งกีดขวางทางน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Nuphet & Plodpai, 2021) ส่งผลต่อการเกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก (Marut, January 20, 2023) ทั้งนี้พื้นที่ตำบลรูสะมิแลเป็นพื้นที่ที่อยู่รอบบริเวณสถาบันอุดมศึกษา นอกจากประชาชนในพื้นที่แล้วยังมีนักศึกษาและบุคลากรที่อาศัยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัย ผู้วิจัยจึงมีคำถามการวิจัยถึงแนวทางการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลรูสะมิแล งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน กำหนดและดำเนินนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติจากเหตุการณ์อุทกภัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ หมายความว่า สาธารณภัย อันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลง หรือศัตรูพืชทุกชนิด ภัยอันเกิดจากโรคที่แพร่หรือระบาดในมนุษย์ อากาศหนาวผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน โดยภัยพิบัติแบ่งออกเป็น 12 ประเภท ได้แก่ 1) อุทกภัย 2) ภัยจากดินโคลนถล่ม 3) ภัยจากพายุเขตร้อนหรือวาตภัย 4) ภัยจากคลื่นสึนามิ 5) ภัยจากแผ่นดินไหว อาการถล่ม 6) ภัยแล้ง 7) ภัยหนาว 8) อัคคีภัย ภัยจากไฟฟ้า 9) ภัยหมอกควัน 10) โรคระบาดในมนุษย์ 11) ภัยจากโรคแมลง ศัตรูพืชระบาด และ 12) ภัยจากโรคระบาดในสัตว์น้ำ (Ordinance of the Ministry of Finance on the provision of government funds for emergency disaster relief, B.E. 2562, May 13, 2019)

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการอุทกภัย

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการอุทกภัย เนื่องจากปัญหาอุทกภัย

เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงฤดูฝน และเกิดในพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่งผลให้ได้รับความเสียหายต่อประชาชน บ้านเรือน และพื้นที่ทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการอุทกภัย เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัยนี้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการอุทกภัย

องค์ประกอบสำคัญ	คำอธิบาย	แหล่งที่มา
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย	- การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือ การป้องกันและการลดผลกระทบจากอุทกภัยของชุมชน - การมีส่วนร่วมในการจัดการในสภาวะฉุกเฉินของชุมชน - การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ชุมชนหลังประสบภัย	Meesiripan & Wongwatthanaphong, 2022; Nooprakob, 2022; Khaenamkhaew, Onjun, Damrongwattana, & Patoom, 2021; Liengjindathaworn, Vadhnapijyakul, Namkhot, & Yuanyao, 2019; Laohawichean & Sangmahachai, 2017
การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน	- การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการประเมินความเสี่ยงภัยในชุมชน - การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการป้องกันและลดผลกระทบการเกิดอุทกภัย - การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัดการในสภาวะฉุกเฉินของชุมชน - การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการสนับสนุนความรู้และการแก้ไขปัญหาอุทกภัยให้แก่ชุมชน	Meesiripan & Wongwatthanaphong, 2022; Nooprakob, 2022; Prathiab-in, 2021; Liengjindathaworn, Vadhnapijyakul, Namkhot, & Yuanyao, 2019
การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการปัญหาอุทกภัยระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนใกล้เคียง	Liengjindathaworn, Vadhnapijyakul, Namkhot, & Yuanyao, 2019; Bhusri, 2017; Laohawichean & Sangmahachai, 2017

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งตามประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชนเพื่อรับมือปัญหาอุทกภัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย

Meesiripan and Wongwatthanaphong (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับมือปัญหาอุทกภัย ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการดำเนินการป้องกันอุทกภัย คือ การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการจัดการหลังเกิดภัยอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ Nooprakob (2022) ศึกษาแนวทางการเสริมพลังการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการปัญหาอุทกภัยพบปัญหาทั้งก่อน ระหว่าง และหลังในการฟื้นฟูสถานการณ์ ซึ่งต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ Liengjindathaworn, Vadhnapiyakul, Namkhot, and Yuanyao, (2019) ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอุทกภัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือและการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชนเพื่อรับมือปัญหาอุทกภัย

Khaenamkhaew, Onjun, Damrongwattana, and Patoom (2021) ศึกษาแนวทางการพัฒนาแกนนำในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและอุทกภัย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาแกนนำในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและอุทกภัยคือการสร้างแกนนำ วิเคราะห์ชุมชน กำหนดทิศทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ศึกษาบริบทและข้อมูลชุมชนมาทำความเข้าใจเพื่อหาทางแก้ไขและฟื้นฟูพื้นที่ พัฒนาภาคการเกษตรและแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่ Prathiab-in (2021) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน โดยพบว่า เทศบาลได้ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย และสนับสนุนให้บุคลากรแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Bhusri (2017) ศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมบนฐานการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบจากการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมมีมาตรการบางอย่างที่สร้างความอ่อนแอแก่ประชาชนและขาดการเตรียมพร้อมที่ดี ทำให้ประชาชนได้รับความเสียหายรุนแรง สำหรับแนวทางการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมแบบมีส่วนร่วมของพหุภาคีตามกรอบการอ้างอิงทางความคิดใหม่ เช่น ชุมชนพึ่งพาตนเอง กองทุนภัยพิบัติ การมีประสิทธิภาพด้านการเตือนภัย เป็นต้น นอกจากนี้ Liengjindathaworn, Vadhnapiyakul, Namkhot, and Yuanyao, (2019) ศึกษาพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาศักยภาพด้านการประเมินความเสี่ยงภัยของชุมชนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ ส่วนหน่วยงานสังกัดส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรพัฒนาระบบกลไกสนับสนุนความรู้ให้ชุมชน และการจัดการอุทกภัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ในขณะที่ Laohawichean and Sangmahachai (2017) ศึกษาการบริหารการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ ผลการศึกษา พบว่า อุปสรรคทางการบริหาร ได้แก่ การปราศจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัดการอุทกภัยไม่มีการจัดทำแผนแม่บทแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับน้ำ ต้องให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประสานงาน การสื่อสาร การควบคุม ปัจจัยทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของชุมชน และให้จัดตั้งองค์การถาวรเพื่อรับผิดชอบด้านน้ำโดยตรง นอกจากนี้งานวิจัยในต่างประเทศ ยังศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการปัญหาอุทกภัย ดังที่ Fajar, Fatmawati, Amaliyah, Setiawan, and Majmud (2022) ศึกษาการสร้างร่วมมือระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า แนวทางการสร้างร่วมมือในการจัดการปัญหาอุทกภัย ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง และไม่ใช่ว่าเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคเอกชนที่ต้องร่วมมือกัน แต่ยักรวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงที่ต้องร่วมมือกันในการฟื้นฟูพื้นที่หลังประสบอุทกภัย โดย Fajar, Fatmawati, Amaliyah, Setiawan, and Majmud (2022) นำเสนอตัวชี้วัดสำคัญในการสร้างร่วมมือในการจัดการปัญหาอุทกภัยในชุมชน คือ มีเป้าหมายชัดเจน

การสื่อสารกันและเปิดใจการรับฟังซึ่งกันและกัน การตัดสินใจร่วมกัน การมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนทุกกลุ่ม

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากนักวิจัยต้องการศึกษาแนวทางในการจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ตำบลสุระมิแล อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี ดังที่ Podhisita (2011) ระบุว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก สามารถใช้ข้อมูลได้หลากหลายวิธี อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นในการออกแบบ การใช้เครื่องมือ และการดำเนินการ

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกย่อย ผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยจำแนกผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยนี้เป็น 3 กลุ่ม รวม 11 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลสุระมิแลรวม 3 คน โดยเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตำบล 1 คน เนื่องจากเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์กรและเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปฏิบัติงาน 2 คน เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ในการดูแลจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือมีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัย มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี 1 คน เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจังหวัดปัตตานี โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือมีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัย มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3) ประชาชนในพื้นที่ตำบลสุระมิแล จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกประชาชน คือ ต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไป และต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลสุระมิแลอย่างน้อย 5 ปี เนื่องจากเป็นผู้ประสบภัยพิบัติอุทกภัยโดยตรง

ผู้วิจัยกำหนดรหัสของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย รายละเอียดรหัสผู้ให้ข้อมูลดังนี้ L1, L2, L3 แทนผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลสุระมิแล O1 แทน เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี P1, P2, P3, P4, P5, P6 และ P7 แทนประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีส่วนประกอบ 2 ตอน ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา 2) แนวทางการจัดการอุทกภัย ประกอบด้วย ข้อคำถามครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ แนวทางด้านความร่วมมือของประชาชนในการจัดการอุทกภัย แนวทางด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชนเพื่อรับมือปัญหาอุทกภัย และแนวทางการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2566 โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าตามวันเวลาที่ผู้สัมภาษณ์ได้นัดหมายไว้ มีการขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างที่สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาถอดเทป จัดหมวดหมู่คำตอบ และวิเคราะห์แก่นสาระ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลสุระมิแล และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี ข้อมูลทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 35-47 ปี นับถือศาสนาอิสลาม จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในสัดส่วนที่เท่ากัน และจากการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-70 ปี โดยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม

แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 2 กลุ่ม ทั้งเจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลสุระมิแล และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี และประชาชนในพื้นที่ สามารถสรุปแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล รายละเอียดดังนี้

ตาราง 2 แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล

องค์ประกอบ	แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล	
	ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่	ข้อมูลจากประชาชน
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย	- ติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การรณรงค์ให้ประชาชนทิ้งขยะให้ลงถัง - จัดตั้งคณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติพลเรือน เพื่อวางแผนช่วยเหลือในสภาวะฉุกเฉิน กับชุมชน	- ติดตามข่าวสาร เพื่อเตรียมรับมือและป้องกันอุทกภัย - การจัดการขยะภายในชุมชน เพื่อไม่ให้ขยะไปอุดตันในท่อระบายน้ำ - การทำความสะอาดท่อระบายน้ำในพื้นที่ และช่วยกันซ่อมแซมส่วนที่ได้รับ ความเสียหายหลังเกิดอุทกภัย
ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน	- จัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เบื้องต้น - การพัฒนาหน่วยงาน พัฒนาศักยภาพบุคลากร ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก	- เข้าร่วมการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ศึกษาและเตรียมความพร้อมรับมือปัญหาอุทกภัยไว้ล่วงหน้า
ด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- มีแผนการปฏิบัติการ บูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทหาร ตำรวจ เทศบาล หรือประชาชนทั้งหมดมาร่วมมือแก้ปัญหาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - การรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	- จัดให้มีการพูดคุยของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ที่มา : ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (n=11)

จากตาราง 2 แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระมิแล สามารถนำเสนอรายละเอียดผลการวิจัย ครบคลุม 3 ด้านได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน และด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย

ผลการวิจัยพบ 4 แนวทางสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัย ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1) การร่วมติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก P4 และ P6 ที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “ติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

2) การจัดการขยะภายในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดการปัญหาอุทกภัยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนคือมีการจัดการขยะภายในชุมชน โดยในมุมมองของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ดังที่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก L1 สะท้อนว่า “ได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนทิ้งขยะลงถัง เนื่องจากผู้ผลิตขยะเยอะกว่าผู้กำจัดขยะ รวมถึงคนนอกพื้นที่ที่ทิ้งขยะในพื้นที่อีก คนทิ้งขยะเยอะทำให้ขยะเยอะตามไปด้วย ไม่ใช่แค่ขยะที่อยู่ในถุงดำ ไหนจะกระเบื้อง หลังกา เตียง ตู้เย็น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วม เนื่องจากขยะเหล่านั้นไปอุดตันตามท่อระบายน้ำหรือคูน้ำที่อยู่ตามจุดต่าง ๆ รวมไปถึงน้ำมันที่ใช้แล้วที่ไม่ได้ผ่านการกรองจากร้านอาหารที่อยู่ภายในพื้นที่รู้สึมล้น ทำให้ไปอุดตันอยู่รวมกับขยะจึงทำให้น้ำระบายได้ช้า” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P5 และ P6 ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ที่กล่าวตรงกันว่า “มีการจัดการขยะภายในชุมชนเพื่อไม่ให้ขยะไปอุดตันในท่อระบายน้ำ”

3) การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติพลเรือน ผลการวิจัยยังพบว่า เทศบาลได้มีการจัดตั้งแกนนำ หรือคณะกรรมการชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมรับมือ การป้องกัน และการลดผลกระทบจากอุทกภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก O1 ที่ว่า “จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติพลเรือน ฝึกทักษะเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถและตระหนักให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ”

4) การทำความสะอาดท่อระบายน้ำในพื้นที่และช่วยกันซ่อมแซมส่วนที่ได้รับความเสียหายหลังเกิดอุทกภัย ผลวิจัยพบแนวทางสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัยในด้านการมีส่วนร่วมอีกแนวทางหนึ่ง คือ การที่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันในการทำความสะอาดท่อระบายน้ำและช่วยกันซ่อมแซมส่วนที่เสียหายหลังเกิดอุทกภัย ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P3 และ P6 ที่กล่าวสอดคล้องกันว่า “เราจะช่วยการทำ ความสะอาดท่อระบายน้ำในพื้นที่ และช่วยกันซ่อมแซมส่วนที่ได้รับความเสียหายหลังเกิดน้ำท่วม”

ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน

ผลการวิจัยพบ 2 แนวทางสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัย ในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน ได้แก่

1) การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยให้แก่ประชาชน ผลการวิจัยพบว่าเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการรับมือกับปัญหาอุทกภัย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าหน้าที่ว่า “เรามีการอบรมเพื่อฝึกทักษะ เพิ่มความรู้ความสามารถให้กับประชาชนในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วม” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P4 ที่เป็นประชาชนในพื้นที่ กล่าวว่า “พี่ได้เข้าร่วมรับการอบรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมรับมือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วม”

2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลสุระสมิแลให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในหน่วยงานในการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาอุทกภัย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก L3 ที่ว่า “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลสุระสมิแล ตรงนี้เราจะมี การจัดทบทวนทีมงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่เป็นประจำ”

ด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางสำคัญในการจัดการปัญหาอุทกภัยในด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ การปฏิบัติงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลมีแผนปฏิบัติการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทหาร ตำรวจ และประชาชน เพื่อร่วมมือแก้ปัญหาน้ำท่วมและช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก L2 ที่ว่า “มีการทำงานร่วมกับกับหน่วยงานอื่น ๆ มีการจำลองเหตุการณ์ โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานทั้งจังหวัดมาร่วมกัน มีผู้ว่า เป็นผู้กำหนดเหตุการณ์และควบคุมดูแลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และจะมอบหมายแต่ละอำเภอ แต่ละเทศบาล รวมไปถึงทหาร ตำรวจ และประชาชน เข้ามาแก้ไขปัญหาาร่วมกันว่าจะมีการเตรียมพร้อมอะไรบ้างหากเกิดเหตุการณ์ปัญหาอุทกภัย และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 (สงขลา) โดยจะนำเครื่องสูบน้ำระยะไกล และเครื่องสูบน้ำแบบทุ่นลอยมาช่วยทุกปี” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก L3 ยังกล่าวว่า “มีการพูดคุยของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก รายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย พบว่า เทศบาลได้มีการจัดตั้งแกนนำ หรือ คณะกรรมการชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมรับมือการป้องกันและการลดผลกระทบจากอุทกภัย สอดคล้องกับวิจัยของ Khaenamkhaew, Onjun, Damrongwattana, and Patoom (2021) ที่ว่า การสร้างแกนนำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ชุมชน กำหนดทิศทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ศึกษาบริบทและข้อมูลชุมชนมาทำความเข้าใจเพื่อหาทางแก้ไขและฟื้นฟูพื้นที่ และยังสอดคล้องกับวิจัยของ Liengjindathaworn, Vadhnapijyakul, Namkhot, and Yuanyao, (2019) ที่เสนอแนะว่า ชุมชนควรตระหนัก และให้ความสำคัญในการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และควรมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของชุมชน ทั้งนี้ การที่ประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลตำบลรูสมิแลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งแกนนำหรือการที่มีกรรมการชุมชนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือ การป้องกันและการลดผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาอุทกภัยซ้ำซาก ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจนเกิดความตระหนักถึงปัญหา เห็นความจำเป็นที่ต้องรวมกลุ่ม เพื่อเป็นเสียงสะท้อน เป็นปากเป็นเสียงรวมถึงร่วมปฏิบัติการในพื้นที่อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถรับมือและจัดการกับปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ได้

ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน

ในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน พบว่า เทศบาลตำบลรูสมิแล ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทั้งบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงาน และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ จึงทำให้มีการจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและแก่ประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prathiab-in (2021) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน โดยพบว่าเทศบาลได้ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย และสนับสนุนให้บุคลากรมีการนำแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กล่าวได้ว่าการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชนในการจัดการปัญหาอุทกภัย เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย เนื่องจากเมื่อบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมในการรับมือกับปัญหาอุทกภัย เมื่อเกิดสถานการณ์ในพื้นที่จะสามารถปฏิบัติการได้อย่างทันท่วงที ในขณะเดียวกันการที่ชุมชนมีประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่ตื่นตระหนกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมทำให้การรับมือ และแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในด้านการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทหาร ตำรวจ ประชาชน และหน่วยงานจากภายนอก เข้ามามีส่วนร่วม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ Liengjindathaworn, Vadhnapijyakul, Namkhot, and Yuanyao, (2019) ที่ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ หน่วยงานสังกัดส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรพัฒนาการจัดการอุทกภัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับวิจัยของ Nooprakob (2022) และ Laohawichean and Sangmahachai (2017) ที่ว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องให้ความร่วมมือกันในการประสานงาน การสื่อสาร การควบคุม และการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงปัจจัยสำคัญในการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือ ดังที่ Fajar, Fatmawati, Amaliyah, Setiawan, and Majmud (2022) นำเสนอตัวชี้วัดสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือจัดการปัญหาอุทกภัยในชุมชน คือ การมีเป้าหมายร่วมกันชัดเจน การสื่อสารกันและเปิดใจการรับฟัง การตัดสินใจร่วมกัน การมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนทุกกลุ่มเพื่อจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลสุระสมิเล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี รวม 7 แนวทางสำคัญ ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย 4 แนวทาง ได้แก่ การร่วมติดตามสถานการณ์จากกรมอุตุนิยมวิทยา การจัดการขยะภายในชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติพลเรือน การร่วมกันทำความสะอาดท่อระบายน้ำในพื้นที่และซ่อมแซมส่วนที่ได้รับความเสียหายหลังเกิดอุทกภัย 2) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชน 2 แนวทาง ได้แก่ การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยแก่ประชาชน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 3) การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1 แนวทาง ได้แก่ การปฏิบัติงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีการจัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างไรก็ตามเทศบาล ควรประชาสัมพันธ์การจัดโครงการให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้การจัดทำโครงการได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี

2. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานโดยได้รับความร่วมมือจากหลากหลายฝ่าย สามารถทำให้การทำงานเป็นด้วยดี แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลควรคำนึงปัจจัยสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือ และคำนึงถึงความซับซ้อนระหว่างการทำงานที่อาจเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นวิจัยที่ควรดำเนินการในการวิจัยครั้งต่อไป โดยควรศึกษาการเยียวยาประชาชนในพื้นที่ หลังการเกิดปัญหาอุทกภัย และควรศึกษาครอบคลุมพื้นที่ประสบอุทกภัยมากขึ้น

References

- Bhusri, P. (2017). Guidelines for flood disaster management based on the multilateral participation, *Journal of Social Work*, 25(2), 69-93. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swjournal/article/view/170084/122285>
- Boonreang, E., & Harasarn, A. (2018). Strategy in Thailand's natural disaster management, *Journal of Politics and Governance*, 8(2), 100-115. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/147163/108420>
- Fajar, F.J., Fatmawati, Amaliyah, R., Setiawan, A.R., Majmud, M.R. (2022). Towards better flood disaster governance by applying local government and private sector partnership concept: A case study of Luwu Utara, Indonesia, *Asian Political Science Review*, 6(1), 36-47. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/APSR/article/view/249254/171321>
- Khaenamkhaew, D., Onjan, P., Damrongwattana, J., & Patoom, B. (2021). Guidelines for the Development of Leaders to Fix the Problem of the Storm And Flood in Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province, *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(3), 30-41. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/247225/167688>
- Laohawichean, U., & Sangmahachai, S. (2017). Flood prevention and mitigation management in Bangkok Metropolis, *Kasem Bundit Journal*, 18(2), 111-127. file:///C:/Users/LEGION/Downloads/tchareerak2,+Journal+editor,+09.pdf
- Liengjindathaworn, O., Vadhnapijyakul, A., Namkhot, K., & Yuanyao, R. (2019). Enhancing the effectiveness of participatory management approach for local communities in the repeatedly flooded areas in the District of Warinchamrab, Ubon Ratchathani Province, *Local Administration Journal*, 12(1), 88-110. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/colakkujournals/article/view/180438/128072>
- Marut (pseudonym). (2023, 20 January). Disaster prevention and relief officers are active. Interview.
- Meesiripan, S., & Wongwatthanaphong, K. (2022). Public participation in coping with floods in Pak Khware subdistrict, Mueang Sukhothai district, Sukhothai province, *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 216-228. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/255010/173240>
- Nuphet, K., & Plodpai, P. (2021). Flood risk area determination for disaster prevention: A case study of Pattani River Basin, *The Journal of Spatial Innovation Development*, 2(2), 65-79. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/jsid/article/view/245241/167891>
- Nooprakob, P. (2022). Empowering participation approach in the management of flood disasters in Phunphin District, Surat Thani Province, *Journal of Local Governance and Innovation*, 6(3), 33-46. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLGISRRU/article/view/263459/175523>
- Podhisita, C. (2011). *The Science and Art of Qualitative Research* (5th ed.). Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited.
- Prathiab-in, R. (2021). *Flood disaster management of Ban Klang Subdistrict Municipality, Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province* (Master of Public Administration). Ramkhamhaeng University. http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2563_1614230998_6214830047.pdf

- Rajbhandharak, S. (2018). Comprehensive collaborations framework for public, private and Non-government sectors during large scale flood disaster, *Journal of Public and Private Management*, 27(2), 101-116. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/ppmjjournal/article/view/110858/167990>
- Ordinance of the Ministry of finance on the provision of government funds for emergency disaster relief, B.E. 2562 (2019, 13 May). *Government Gazette*, 136(120), 36.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการ
สวัสดิการหอพักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
Marketing Mix Factors Affecting Student Satisfaction with Dormitory
Welfare Services at Prince of Songkla University, Pattani Campus

เครื่องมือ แก้วทอง^{1*} โสจิรัตน์ เพ็ชรพาน¹ และ ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ¹
Kruamas Kaewthorn^{1*} Sojirat Phetphan¹ and Narongsak Rorbkorb¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹ Faculty of Education Prince of Songkla University

*Corresponding Author, E-mail: kruamas.k@psu.ac.th

Article Info

■ Received: November 14, 2023

■ Revised: July 31, 2024

■ Accepted: August 21, 2024

■ Available Online: August 26, 2024

Abstract

This research aims to examine the levels and marketing mix factors influencing student satisfaction with dormitory welfare services at Prince of Songkla University, Pattani Campus. The sample size was determined using Yamane's formula, achieving a 95% confidence level with a $\pm 5\%$ margin of error, resulting in a total sample of 311 students. Stratified random sampling was employed based on the proportion of undergraduate dormitory students at the campus. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire comprising 40 items, with a reliability coefficient of 0.889. The analysis utilized descriptive statistics (mean, percentage, standard deviation) and multiple regression analysis. The study revealed that: 1) The overall level of marketing mix factors (4Ps) in dormitory welfare services was high ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.63), with each aspect also rated at a high level. 2) The marketing mix factors significantly influencing satisfaction with dormitory welfare services included product factors, price factors, distribution channel factors, and marketing promotion factors. These four factors collectively accounted for 75% of the variation in satisfaction, with a significance level of 0.01. Among them, the product factor had the highest influence, as the university's improvements to buildings and facilities notably impacted service usage. The product factor exhibited the highest regression coefficient ($\beta_1 = 0.33$), while the price factor had the lowest ($\beta_2 = 0.17$).

Keywords: Physical, Services, Marketing mix, Welfare, Dormitory

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ การให้บริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยใช้การคำนวณ กลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 311 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนนักศึกษาหอพักระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบ Likert จำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ มีความเชื่อมั่น 0.889 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ (ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) สมการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ด้านบริการสวัสดิการหอพักโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$ S.D. = .63) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพัก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจด้านบริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สามารถอธิบาย การเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจด้านในการรับบริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษา ได้ร้อยละ 75 เพราะในทางการตลาด ราคา โปรโมชัน โปรดัก พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด เนื่องจาก มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุง พัฒนาอาคารสถานที่ ให้มีความเหมาะสม จึงส่งผลต่อปัจจัยที่ใช้บริการ โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด ($\beta_1 = 0.33$) และปัจจัยด้านราคามีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยน้อยที่สุด ($\beta_2 = 0.17$)

คำสำคัญ: กายภาพ, บริการ, ส่วนประสมทางการตลาด, สวัสดิการ, หอพัก

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันทำให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้อยู่รอดในสถานการณ์ปัจจุบัน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ทบทวนและปรับปรุงแผนฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ที่สำคัญ โดยมียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพคนให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงเรียนรู้ยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาและสมรรถนะกำลังคนตอบสนองทิศทาง การพัฒนาประเทศ Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (2024). จากการศึกษาของ Chantachit (2019) ในระดับอุดมศึกษามีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นกำลังคนมีคุณภาพเป็นเครื่องมือการใช้ชีวิตในอนาคต ซึ่งหอพักนักศึกษาเป็นสวัสดิการบริการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาหรือที่พักอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา มีความสะดวกในด้านที่พักอาศัยแล้วยังเป็นสถานที่ที่จะส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการ ของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Yamkasikorn (1999) กล่าวว่า การจัดการระบบหอพักที่สนับสนุนการพัฒนานักศึกษาที่มีความเหมาะสมคือแนวคิดแบบ “ศูนย์ศึกษาและอาศัย” (Living and Learning Centers) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตโดยมีส่วนประกอบของการจัดการหอพักที่ประกอบด้วย การมีโปรแกรมเพื่อพัฒนานักศึกษาตาม ความต้องการของนักศึกษา การมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความชำนาญคอยจัดการดูแลโปรแกรม และ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษา ดังนั้น หอพักที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นทั้งศูนย์ศึกษาและที่พักอาศัยในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปสถาบันอุดมศึกษาจัดหอพักเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้อยู่อย่างสบายและปลอดภัย เช่นเดียวกับหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ภายใต้การดูแลของงานสวัสดิการที่พักและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ กองพัฒนานักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี จัดให้บริการเป็นพื้นที่สำหรับพักอาศัยและสนับสนุนให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนานักศึกษาในลักษณะเป็นแหล่งพักอาศัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ Living Learning and Caring Center ภายใต้กรอบแนวคิด Happy Dormitory Community : HDC ซึ่งภายในหอพักให้บริการและสวัสดิการทั้งภายในและภายนอกห้องพัก เครื่องน้ำร้อนน้ำเย็น ตู้เย็น ไมโครเวฟ เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ เครื่องถ่ายเอกสาร ด้านความปลอดภัย CCTV ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย (WIFI) Co-Learning Space เป็นต้น

Good (1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ ระดับความพึงพอใจ หรือความรู้สึกทางบวก ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งนั้น ส่งผลต่อความต้องการและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้พักอาศัยในปัจจุบัน ตอบโจทย์ รูปแบบการให้บริการของหอพัก ผู้พักอาศัยที่ต้องการความเป็นส่วนตัว สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย และช่องทางการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว เข้าถึงง่าย เพื่อให้การดำเนินการด้านหอพักเป็นไปด้วยความเรียบร้อย Kotler (2003) ได้ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดไว้ว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจต้องใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายทางการตลาด ส่วนประสมทางการตลาดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการกำหนดกลยุทธ์การตลาด จากการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ของ Vannavanit (2011) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญในกลยุทธ์การตลาดคือ กระบวนการกำหนดส่วนประสมทางการตลาด โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) ขอบเขตการบริการ คุณภาพการบริการและการบริการหลังการขาย ที่จะต้องครอบคลุมทุก ๆ ด้าน 2) ราคา (Price) ระดับราคาและเงื่อนไขการชำระเงิน 3) การจัดจำหน่าย (Place) ประเภทของช่องทางการจัดจำหน่ายต้องมีความครอบคลุมเป็นปัจจัยเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการ และ 4) การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ความหลากหลายของการสื่อสารกับตลาดต่าง ๆ และรูปแบบอื่น ๆ ทั้งทางตรงสู่สาธารณะและทางอ้อมผ่านสื่ออื่น ๆ ซึ่งจากรายงานประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการให้บริการ งานสวัสดิการที่พักและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ กองพัฒนานักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2565 Student Development Division, Pattani Campus (2022) กล่าวว่า ได้มีข้อเสนอแนะการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านบริการ ด้านสวัสดิการ จึงนำมาซึ่งการที่หน่วยงานดำเนินการจัดทำเสนอคำขอของบประมาณในการปรับปรุงและพัฒนาหอพักนักศึกษาในปีการศึกษาถัดไป

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (4Ps) คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และ การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านบริการสวัสดิการของนักศึกษาหอพัก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และผลที่ได้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้บริการสวัสดิการหอพัก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการนักศึกษาหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

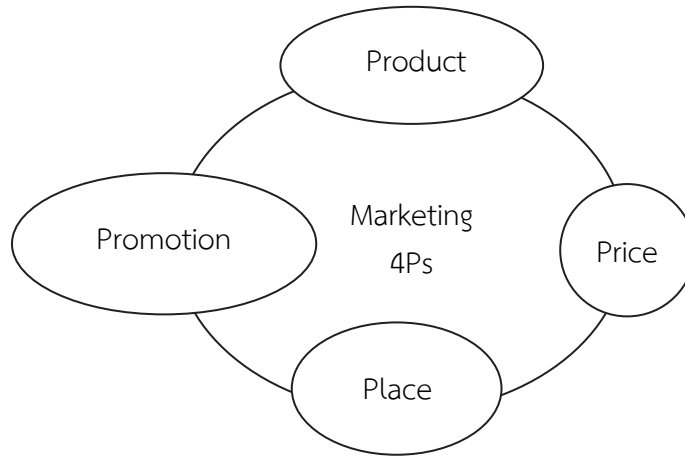
Kotler (2003) ได้ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดไว้ว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจต้องใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายทางการตลาด ส่วนประสมทางการตลาดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

Lomsetthi (2011) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการที่พักพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านสถานที่หรือช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา โดยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักในระดับที่สูง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พัก ได้แก่ เพศ ภูมิฐานะ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส และรายได้ของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กัน

Vannavanit (2011) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญในกลยุทธ์การตลาดนั้นก็คือ กระบวนการกำหนดส่วนประสมทางการตลาดโดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) ขอบเขตการบริการ คุณภาพการบริการ การรับประกันและการบริการหลังการขาย นั่นคือส่วนประสมทางด้านผลิตภัณฑ์ด้านบริการที่จะต้องครอบคลุมทุก ๆ ด้านดังกล่าว
2. ราคา (Price) ระดับราคาและเงื่อนไขการชำระเงิน เนื่องจากราคามีส่วนในการทำให้บริการต่าง ๆ มีคุณภาพของการให้บริการ
3. การจัดจำหน่าย (Place) ประเภทของช่องทางการจัดจำหน่ายต้องมีความครอบคลุมเป็นปัจจัยเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการ
4. การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ความหลากหลายของการสื่อสารกับตลาด ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผ่านโฆษณา กิจกรรมการขายโดยบุคคล กิจกรรมส่งเสริมการขายและรูปแบบอื่น ๆ ทั้งทางตรงสู่สาธารณะและทางอ้อมผ่านสื่ออื่น ๆ

กลยุทธ์การตลาดที่นำมาใช้กับธุรกิจการบริการจำเป็นต้องมีส่วนประสมทางการตลาดเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อน และทำให้มีความแตกต่างจากการตลาดโดยทั่วไป

ภาพ 1 แนวคิดส่วนประสมทางการตลาดแบบ 4Ps

ที่มา: ดัดแปลงจาก Udomthanathira (2022)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory Motivation) ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์และได้จัดลำดับความต้องการตามความสำคัญ ดังนี้

1. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก อากาศ ยารักษาโรค
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่าความต้องการเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการในด้านความปลอดภัยจากอันตราย
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นการต้องการการยอมรับจากเพื่อน
4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว ความนับถือ และสถานะทางสังคม
5. ความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ

บุคคลพยายามที่สร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการเป็นอันดับแรกก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับความพึงพอใจ ความต้องการนั้นก็จะหมดลงและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดลำดับต่อไป

การวัดความพึงพอใจตามทฤษฎีที่ Kajornsini (2006) ได้กล่าวถึงวิธีที่สามารถใช้วัดความพึงพอใจ เจตคติ หรือทัศนคติของบุคคลได้คือการวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ โดยใช้เทคนิคลิเคิร์ต (Likert) อย่างไรก็ตามการวัดความพึงพอใจนั้นสามารถเกิดความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากบุคคลอาจมีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง โดยได้เสนอว่าเทคนิค Likert เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถวัดทัศนคติได้โดยให้ค่าเที่ยงตรงสูง การวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการนั้น จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม การใช้คำถามที่ได้รับการทดสอบเพื่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ทำให้ได้รับคำตอบที่ชัดเจนและแน่นอน มีความสะดวกและรวดเร็วในการสำรวจ สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีประชากร คือ นักศึกษาซึ่งพักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1,390 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่พักในหอพัก จำนวน 311 คน ซึ่งได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ ± 5 โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากร จำแนกตามหอพัก โดยเลือกนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 6 แห่ง ประกอบด้วย นักศึกษาชายที่อาศัยอยู่ในหอพัก 9 และนักศึกษานักหญิงที่อาศัยอยู่ในหอพัก 4, 5, 6, 8, และ 10 ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหอพัก

หอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
4 (หญิง)	33	6
5 (หญิง)	126	25
6 (หญิง)	141	27
8 (หญิง)	260	96
9 (ชาย)	390	77
10 (หญิง)	440	80
รวม	1390	311

ขั้นตอนการสร้างพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการให้บริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา
2. กำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ยกร่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
4. ตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า (IOC) อยู่ในช่วง 0.67-1.00
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาซึ่งพักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาคซ์ (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.83 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมนำไปใช้ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยความพึงพอใจต่อการให้บริการและสวัสดิการของนักศึกษาภายในหอพัก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1: ปัจจัยส่วนบุคคลข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา หรือช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด จำนวน 4 ปัจจัย 10 ข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ จำนวน 2 ข้อคำถาม
2. ราคา จำนวน 3 ข้อคำถาม
3. สถานที่หรือช่องทางการจำหน่าย จำนวน 3 ข้อคำถาม
4. การส่งเสริมการตลาด จำนวน 2 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3: ความพึงพอใจต่อการบริการและสวัสดิการด้านต่าง ๆ ได้แก่ด้านกายภาพ ด้านบริการ ด้านสวัสดิการ และด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในหอพัก จำนวน 5 ด้าน 36 ข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกายภาพ จำนวน 8 ข้อคำถาม
2. ด้านบริการ จำนวน 5 ข้อคำถาม
3. ด้านสวัสดิการ จำนวน 15 ข้อคำถาม
4. ด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในหอพัก จำนวน 8 ข้อคำถาม

ระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามแนวคิด Likert Rating Scales ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจหาค่า IOC และเมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ซึ่งรวมถึงค่าความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้เข้าใจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหอพักและบริการที่ได้รับอย่างชัดเจนและเชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยใช้จำนวนและร้อยละ จำแนกตามหอพัก เพศ คณะ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

จากการส่งแบบสอบถามทั้งหมด 311 ชุด และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 311 ชุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการของนักศึกษาภายในหอพัก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สรุปได้ว่า

1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 311 คน ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ เพศหญิง จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 74.28 เมื่อจำแนกตามชั้นปี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 78.14 เมื่อจำแนกตามศาสนา ศาสนาอิสลาม จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 87.14 เมื่อจำแนกตามอายุ อายุ 18 – 21 ปี จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 96.14 เมื่อจำแนกตามคณะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 23.15 เมื่อจำแนกตามรายได้ครอบครัวต่อเดือน เป็นเงิน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 เมื่อจำแนกตามหอพัก หอพัก 8 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.94 ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	1. ชาย	80	25.72
	2. หญิง	231	74.28
ชั้นปีที่นักศึกษา กำลังศึกษา	1. ชั้นปีที่ 1	243	78.14
	2. ชั้นปีที่ 2	27	8.68
	3. ชั้นปีที่ 3	32	10.29
	4. ชั้นปีที่ 4	9	2.89
ศาสนา	1. พุทธ	36	11.57
	2. อิสลาม	271	87.14
	3. คริสต์	0	0
	4. อื่นๆ	4	1.29
อายุ	1. ต่ำกว่า 18 ปี	4	1.29
	2. 18-21 ปี	299	96.14
	3. 22 ปีขึ้นไป	8	2.57
คณะ	1. ศึกษาศาสตร์	60	19.29
	2. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	72	23.15
	3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	62	19.93
	4. วิทยาการอิสลาม	31	9.97
	5. รัฐศาสตร์	34	10.94
	6. วิทยาการสื่อสาร	24	7.72
	7. ศิลปกรรมศาสตร์	5	1.61
	8. พยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี	23	7.39
รายได้ครอบครัวต่อเดือน	1. น้อยกว่า 5,000 บาท	67	21.54
	2. 5,001-10,000 บาท	94	30.22
	3. 10,001-15,000 บาท	61	19.61
	4. 15,001-20,000 บาท	41	12.20
	5. 20,001-25,000 บาท	16	4.80
	6. มากกว่า 25,000 บาท	32	9.50

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
หอพักที่นักศึกษาพักอาศัย	1. หอพัก 4	6	1.80
	2. หอพัก 5	30	8.90
	3. หอพัก 6	30	8.90
	4. หอพัก 8	90	28.94
	5. หอพัก 9	73	23.47
	6. หอพัก 10	82	26.37

2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) หมายถึง การวางแผนและดำเนินกิจกรรมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์หรือบริการของหอพักนักศึกษาในภาพรวม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P)	M	S.D.	ระดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.10	.83	มาก
2. ด้านราคา (Price)	4.10	.75	มาก
3. ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	4.15	.72	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	4.07	.78	มาก
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ในภาพรวม	4.11	.63	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความคิดเห็นต่อระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการ ด้านกายภาพของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านกายภาพ	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายในหอพักเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	3.84	.92	มาก
2. ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายใน หอพักมีความน่าอยู่	3.95	.88	มาก
3. ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารหอพักเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	3.87	.89	มาก
4. ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารหอพักมีความน่าอยู่	3.91	.88	มาก
5. ความเหมาะสมของระบบแสงสว่างภายในห้องพัก	4.02	.89	มาก
6. ความเหมาะสมของระบบแสงสว่างบริเวณภายนอกอาคารหอพัก	3.92	.98	มาก
7. ความเหมาะสมของระบบระบายอากาศภายในห้องพัก	3.83	.98	มาก
8. ความเรียบร้อยด้านกายภาพของหอพัก	4.00	.85	มาก
ความพึงพอใจด้านกายภาพในภาพรวม	3.92	.78	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการด้านกายภาพของหอพักนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมของระบบแสงสว่างภายในห้องพัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ ความเรียบร้อยด้านกายภาพของหอพัก

ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายในหอพักมีความน่าอยู่ ความเหมาะสมของระบบแสงสว่างบริเวณภายนอกอาคารหอพัก ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารหอพักมีความน่าอยู่ ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารหอพักเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความเหมาะสมของการจัดสภาพแวดล้อมภายในหอพักเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความเหมาะสมของระบบระบายอากาศภายในห้องพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00, 3.95, 3.92, 3.91, 3.87, 3.84 และ 3.83 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการ ด้านบริการของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านบริการ	M	S.D.	ระดับ
1. ความสุภาพในการให้บริการ	4.10	.88	มาก
2. ความสะดวกรวดเร็วในการบริการ	3.93	.94	มาก
3. ความสามารถในการให้คำปรึกษาหรือแนะนำนักศึกษา	4.02	.92	มาก
4. ความสามารถในการช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาในหอพัก	4.00	.91	มาก
5. ความเป็นกลางในการให้บริการ	4.11	.92	มาก
ความพึงพอใจด้านบริการของหอพักนักศึกษาในภาพรวม	4.03	.83	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความคิดเห็นต่อระดับระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการ ด้านบริการของหอพักนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเป็นกลางในการให้บริการ ความสุภาพในการให้บริการ ความสามารถในการให้คำปรึกษาหรือแนะนำนักศึกษา ความสามารถในการช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาในหอพัก ความสะดวกรวดเร็วในการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11, 4.10, 4.02, 4.00 และ 3.93 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการ ด้านสวัสดิการของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านสวัสดิการ	M	S.D.	ระดับ
1. ภายนอกห้องพัก			
1.1 ความเหมาะสมของจำนวนตู้กดน้ำในการให้บริการแต่ละชั้น	3.76	1.09	มาก
1.2 ห้องน้ำและอุปกรณ์ในห้องน้ำมีความสะอาด	3.55	1.09	มาก
1.3 ประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมกับการใช้งานของนักศึกษา	3.23	1.24	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการ	M	S.D.	ระดับ
1.4 สภาพโดยรวมของหอพักมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้	3.73	.98	มาก
1.5 นักศึกษาได้รับการบริการข้อมูลข่าวสารของหอพักผ่านเว็บไซต์หอพัก/ เฟซ / เพชบุ๊ก/ บอร์ดประชาสัมพันธ์ของหอพัก / ไลน์กลุ่ม	4.20	.90	มาก
1.6 การบริการการเปิด - ปิดและเวชภัณฑ์ หอพักมีอาสาสมัครประจำบ้านให้บริการ	3.96	.96	มาก
1.7 การจัดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ (Co-learning Space)	3.78	.92	มาก
1.8 ความสะดวกในการขอรับบริการหอพักรายวัน	3.89	.89	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านสวัสดิการ	M	S.D.	ระดับ
2. การให้บริการภายในห้องพักและการจัดนักศึกษาเข้าห้องพัก			
2.1 ความเหมาะสมของอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ในห้องพัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เตียง เป็นต้น	4.00	.90	มาก
2.2 สภาพห้องพักมีความสะอาดน่าอยู่	4.01	.87	มาก
2.3 ความเหมาะสมของจำนวนนักศึกษาต่อห้องพัก	3.97	1.03	มาก
3. ระบบรักษาความปลอดภัย			
3.1 เจ้าหน้าที่หน่วยรักษาความปลอดภัยมีความสุภาพเป็นมิตร	3.99	.93	มาก
3.2 เจ้าหน้าที่หน่วยรักษาความปลอดภัยให้การช่วยเหลือนักศึกษา เมื่อเกิดเหตุวุ่นเหตุน่ากลัว	4.13	.85	มาก
3.3 สมาชิกในหอพักมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการดูแล สอดส่องความปลอดภัยในหอพัก	4.12	.85	มาก
3.4 นักศึกษามีความรู้สึกละเลยเมื่ออยู่ภายในบริเวณหอพัก	4.15	.81	มาก
ความพึงพอใจด้านสวัสดิการของหอพักในภาพรวม	3.95	.71	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการด้านสวัสดิการของหอพักนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านภายนอกห้องพัก พบว่า นักศึกษาได้รับการบริการข้อมูลข่าวสารของหอพักผ่านเว็บไซต์หอพัก/เพจ / บอร์ดประชาสัมพันธ์ของหอพัก / ไลน์กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมา คือ การบริการการเบิก – จ่ายยาและเวชภัณฑ์ หอพักมียาสามัญประจำบ้านไว้บริการ ความสะดวกในการขอรับบริการหอพักรายวัน การจัดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ (Co-Learning Space), ความเหมาะสมของจำนวนตู้กดน้ำในการให้บริการแต่ละชั้น สภาพโดยรวมของหอพักมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ห้องน้ำและอุปกรณ์ในหอพักมีความสะอาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 3.89, 3.78, 3.76, 3.73, 3.55 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมกับการใช้งานของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23

ด้านการให้บริการภายในห้องพักและการจัดนักศึกษาเข้าห้องพัก พบว่า สภาพห้องพักมีความสะอาดน่าอยู่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมา คือ ความเหมาะสมของอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ในห้องพัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เตียง เป็นต้น ความเหมาะสมของจำนวนนักศึกษาต่อห้องพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ 3.97 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านระบบรักษาความปลอดภัย พบว่า นักศึกษามีความรู้สึกละเลยเมื่ออยู่ภายในบริเวณหอพัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่หน่วยรักษาความปลอดภัยให้การช่วยเหลือนักศึกษา เมื่อเกิดเหตุวุ่นเหตุน่ากลัว สมาชิกในหอพักมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการดูแลสอดส่องความปลอดภัยในหอพัก เจ้าหน้าที่หน่วยรักษาความปลอดภัยมีความสุภาพเป็นมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13, 4.12 และ 3.99 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการ ด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพัก	M	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรม/โครงการพัฒนานักศึกษาหอพัก			
1.1 กิจกรรมหอพักมีความน่าสนใจ	3.77	.93	มาก
1.2 จำนวนกิจกรรมมีความเพียงพอและเหมาะสม	3.82	.89	มาก
1.3 นักศึกษาให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดให้	3.94	.86	มาก
1.4 นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของหอพัก	3.95	.87	มาก
1.5 นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในหอพัก และเจ้าหน้าที่หอพัก	4.06	.80	มาก
2. กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และวินัยนักศึกษา			
2.1 นักศึกษารู้สึกภูมิใจที่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติของหอพัก	4.20	.82	มาก
2.2 นักศึกษาเห็นด้วยกับการมีระเบียบ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติของหอพัก เพื่อการอยู่ร่วมกันในหอพัก	4.28	.80	มาก
2.3 นักศึกษาเห็นด้วยว่าหากมีผู้กระทำความผิด ควรถูกดำเนินการด้านวินัยนักศึกษา	4.29	.79	มาก
ความพึงพอใจด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักในภาพรวม	4.08	.67	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการบริการสวัสดิการด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านกิจกรรม/โครงการพัฒนานักศึกษาหอพัก พบว่า นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในหอพัก และเจ้าหน้าที่หอพัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมา คือนักศึกษาได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของหอพักนักศึกษานักศึกษาให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดให้ จำนวนกิจกรรมมีความเพียงพอและเหมาะสม กิจกรรมหอพักมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95, 3.94, 3.82 และ 3.77 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และวินัยนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยว่าหากมีผู้กระทำความผิดควรถูกดำเนินการด้านวินัยนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมา คือนักศึกษาเห็นด้วยกับการมีระเบียบ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติของหอพัก เพื่อการอยู่ร่วมกันในหอพัก นักศึกษารู้สึกภูมิใจที่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติของหอพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และ 4.20 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตาราง 8 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตัวแปรพยากรณ์	<u>b</u>	β	SE_b	t	p-value
(constant)	.43		.12	3.49**	.001
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1)	.25	.33	.03	9.31**	.000
2. ด้านราคา (X_2)	.15	.17	.03	4.72**	.000
3. ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3)	.23	.26	.04	6.30**	.000
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	.24	.29	.04	6.52**	.000
$R = 0.87 \quad R^2 = 0.75 \quad Adj.R^2 = 0.75 \quad F = 230.43$					

**p < .01

จากตาราง 8 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ร้อยละ 75 โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด ($\beta_1 = 0.33$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\beta_4 = 0.29$) ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย ($\beta_3 = 0.26$) และด้านราคา ($\beta_2 = 0.17$) แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในรูปคะแนนดิบ และมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.43 - 0.25X_1 + 0.15X_2 + 0.23X_3 + 0.24X_4$$

$$\hat{Z} = 0.33Z_1 - 0.17Z_2 + 0.26Z_3 + 0.29Z_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยค้นพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาในการรับบริการสวัสดิการหอพักนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา คือ ด้านบริการของหอพักนักศึกษา ด้านสวัสดิการของหอพักนักศึกษา ด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03, 3.95 และ 3.92 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อระเบียบและข้อบังคับของหอพักนักศึกษารวมถึงให้ความสนใจกับกิจกรรม/โครงการพัฒนานักศึกษาหอพักและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่หน่วยงานจัดขึ้น และด้านกายภาพที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จากข้อมูลที่ว่าความเหมาะสมของระบบระบายอากาศภายในห้องพักเนื่องจากบางอาคารมีช่องปิดกันบังสายตาระหว่างอาคารหอพักชายและหญิง จึงทำให้การระบายอากาศภายในห้องพักไม่ถ่ายเทและทึบแสง สอดคล้องกับแนวคิดของ Chantachit (2019) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับร้อยละ 75 โดยด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสถานที่ ช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านราคา พิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ความพร้อมและบริการ ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษามีความพึงพอใจกับสภาพการออกแบบของหอพัก ซึ่งมีความสะดวกสบาย มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสม มีสาธารณูปโภคที่เพียงพอกับจำนวนผู้พักอาศัย ด้านราคา (Price) ค่าธรรมเนียมหอพักนักศึกษาในแต่ละหอพักต่อคนต่อภาคการศึกษา ทั้ง 2 ด้านสอดคล้องกับการศึกษาของ Rakbangyo (2010) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกหอพักเอกชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักเอกชน บริเวณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ทำเลที่ตั้งของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สอดคล้องกับการศึกษาของ Chantacharoen (2008) ศึกษาการเลือกใช้บริการหอพักของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญต่อปัจจัยทางการตลาดบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ช่องทาง/เครื่องมือที่ช่วยให้การสื่อสารเกี่ยวกับหอพักมีประสิทธิภาพนักศึกษาเข้าถึงการบริการได้สะดวก รวดเร็ว และนักศึกษามีโอกาสการเลือกจองหอพัก สอดคล้องกับการศึกษาของ Malasam (2013) ศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการเช่าอพาร์ทเมนต์แบบรายเดือนในตำบลสุเทพ ผลการศึกษา พบว่า ระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการสวัสดิการหอพักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการให้บริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบริการของหอพักนักศึกษา ด้านสวัสดิการของหอพักนักศึกษา ด้านกายภาพ ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากและสำหรับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสวัสดิการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านราคา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้ดังนี้

1) ความพึงพอใจที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในการใช้บริการสวัสดิการ คือด้านกายภาพและการบริการ ผู้ให้บริการควรมีแผนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับแผนการจัดห้องพักและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานตามความเปลี่ยนแปลงของผู้รับบริการในยุคปัจจุบัน รวมถึง ความรวดเร็วในการให้บริการ เช่น การตอบข้อสงสัยหรือข้อซักถามและการเข้าปรับปรุงซ่อมแซมหอพัก เป็นต้น

2) จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจสูงที่สุด ดังนั้นจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นคำถามในแบบสอบถามมีความสำคัญอย่างมาก ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลในการวิจัยอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยควรอธิบาย และสร้างความเข้าใจระหว่างการตอบแบบสอบถาม สามารถตอบข้อสงสัยของผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างชัดเจน

2) ควรศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ (Cross-sectional Study) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อพรรณนาและอธิบายถึงความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการและลักษณะงานการให้บริการของงานสวัสดิการที่พักและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลที่แท้จริงต่อความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการจึงควรออกแบบเป็นการวิจัยไปข้างหน้า (Cohort study) โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ

3) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพตามกรอบของ AUN-QA ของมหาวิทยาลัยต่อไป

References

- Chantacharoen, P. (2008). *Factors Influencing the Choice of Accommodation Services for Employees in the Northern Industrial Estate of Lamphun Province*. (Research Report). Chiang Mai University.
- Chantachit, N. (2019). *Tertiary Students' Satisfaction toward the dormitory service at Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus*. Retrieved october 31, 2023, from http://www.ba-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2562-5-11_1599048411.pdf
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed). New York: McGraw-Hill Book.
- Kajornsinsin, B. (2006). *Research statistics 1* (9th ed.). Bangkok: Department of Educational Research, Faculty of Education, Kasetsart University.
- Kotler, P. (2003). *Marketing management* 11th ed. Upper Sanddler River, New Jersey: Prentice Hall.
- Lomsetthi, A. (2011). *Factors affecting selecting accommodation of foreign visitors, Bangkok* (Master of Business Administration Program). Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Malasam, P. (2013). *Services Marketing Mix affecting staff and students of Chiang Mai University towards renting monthly apartments in Tambon Suthep* (Master of Business Administration). Chiang Mai University.
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2023). *Higher education plan for producing and developing the nation's workforce 2021 – 2027, revised edition 2023 – 2027*. Retrieved March 1, 2024, from <https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/pr/announcement-news/8464-2564-2570-2566-2570.html>

- Rakbangyo, S. (2010). *Marketing Mix Factors effecting the choice of private dormitories around Mae Fah Luang University, Chiang Rai* (Master's Thesis in Business Administration). Mae Fah Luang University.
- Student Development Division, Pattani Campus. (2022). *Survey on Student Satisfaction and Expectations*.
- Udomthanathira, K. (2022). *Marketing: 4Ps marketing strategies and Marketing Mix*. Retrieved March 1, 2023, from <https://www.iok2u.com/article/marketing/4ps-marketing-mix>
- Vannavanit, Y. (2011). *Service Marketing* (4th ed.). Kasetsart University.
- Yamkasikorn, M. (1999). *Research report on student dormitory models for Universities in Thailand*. Faculty of Education, Burapha University

ความจริงในกระแสธรรมของพุทธทาสภิกขุเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย
ของมนุษย์ในท่ามกลางปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ
Buddhadasa Bhikku's Dhamma : A Path to Safety and Survival

สมเจตน์ ฝิวทองงาม*
Somjet Phiutongngam *

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Faculty of Education, Suratthani Rajbhat University
*Corresponding Author, E-mail: wangra2@yahoo.com

Article Info

- Received: February 4, 2024
- Revised: April 12, 2024
- Accepted: May 18, 2024
- Available Online: August 26, 2024

Abstract

The doctrines presented in the works of Ven. Buddhadasa Bhikkhu, a dedicated Buddhist disciple, are regarded as truth and have been widely accepted by many scholars. This acceptance stems from their effectiveness in addressing various societal issues, such as corruption and deceit, by advocating for Dhamma as a refuge for humanity. These teachings provide a foundation for individuals to live safely amidst numerous challenges and crises. This article aims to present three key aspects: 1) the doctrinal works of Ven. Buddhadasa Bhikkhu, with a focus on the three inspirations that were central to his lifelong dedication to Buddhism; 2) the current issues faced by humanity, which are attributed to a lack of Dhamma and the drift towards materialism; and 3) the application of Buddhist principles, specifically the Four Noble Truths and the Kalamasutta, in resolving issues like corruption and deceit, in accordance with the teachings of Ven. Buddhadasa Bhikkhu. This study involves the examination, analysis, and synthesis of various documents from the significant literary works of Ven. Buddhadasa Bhikkhu, encompassing his three wishes, Dhammakhosa, and the core tenets of Buddhism.

Keywords: Buddhadasa Bhikkhu, Dhamma Flow, Survive Safety, Truth

บทคัดย่อ

คำสอนที่ปรากฏในผลงานของพุทธทาสภิกขุผู้เป็นพุทธสาวกถือว่าเป็นความจริงที่ปัญญาชนทั้งหลายล้วนต่างยอมรับกันโดยทั่วไป เพราะช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤติต่าง ๆ เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน และปัญหาโกหกหลอกลวงในสังคม โดยช่วยให้มนุษย์มีธรรมะเป็นที่พึ่งและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยท่ามกลางปัญหาวิกฤติดังกล่าว บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอเนื้อหาใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ผลงานคำสอนของพุทธทาสภิกขุโดยเฉพาะปณิธาน 3 ประการอันเป็นหัวใจหลักในการทำงานอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา 2) ความจริงในด้านที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์ในปัจจุบันอันเกิดจากการขาดธรรมะในจิตใจและจิตใจตกเป็นทาสอำนาจวัตถุนิยม และ 3) ความจริงในด้านของการใช้หลักพุทธธรรมที่สำคัญ ได้แก่ อริยสัจ 4 และกาลามสูตร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน และปัญหาโกหกหลอกลวงตามที่ปรากฏในผลงานคำสอนของพุทธทาสภิกขุ โดยผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากผลงานวรรณกรรมที่สำคัญของพุทธทาสภิกขุ ได้แก่ หนังสือปณิธาน 3 ประการ หนังสือชุดธรรมโฆษณ์และหนังสือแก่นพุทธศาสนา

คำสำคัญ: กระแสธรรม, ความจริง, ความอยู่รอดปลอดภัย, พุทธทาสภิกขุ

บทนำ

คงไม่มีใครปฏิเสธว่าท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีและโลกของข้อมูลข่าวสารซึ่งเสมือนปราศจากพรมแดนแห่งปัจจุบันสมัย ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่หลังฉากของความหรรษาอันน่าสำราญสำหรับคนบางกลุ่มบางพวก ในการบริโภคอย่างไร้ขีดจำกัด กลับแฝงไว้ด้วยปัญหามานับประการอันซับซ้อนยิ่ง อีกทั้งยังเชื่อมโยงกันโดยไม่มีพรมแดนอย่างแท้จริง (Project for studying of concept life and performance of Buddhadasa Bhikkhu, 1998a) มีนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา เช่น Intasara and N phol (1997) กล่าวว่า โลกเจริญขึ้นมาก แต่ไม่แน่ใจเจริญไปเพื่อหายนะหรือเปล่า เพราะมันเจริญอย่างน่ากลัวมากกว่าน่ารัก และสิ่งที่ตามมากับสิ่งที่เรียกว่าความเจริญนั้นคือ ความสับสน วุ่นวาย เร่าร้อน และการสูญเสียความสงบร่มเย็น ฯลฯ จึงอาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นความเจริญหรือพัฒนาไปเพื่อความเป็นทาสสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ถือว่าเป็นความเจริญที่น่ากลัวเพราะมันมาทำลายล้างมนุษย์ผู้สร้างเอง สุดท้ายส่งผลให้สังคมพุทธในไทยมีความเดือดร้อน สับสนวุ่นวาย อาชญากรรมมาก ฯลฯ ซึ่งนี่คือหนทางหนึ่งที่น่าไปสู่ปัญหาสังคมอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสังคมโลกและสังคมไทย เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาจากการบุชาลัทธิวัตถุนิยม บริโภคนิยม และปัญหาการโกหกหลอกลวง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์สร้างความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจอย่างมหาศาล รวมทั้งความสูญเสียชีวิตของผู้คนที่หลงเชื่อมีใช้น้อย ดังจะเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏเกี่ยวกับภัยออนไลน์แทบทุกวันที่ผู้คนในสังคมมักจะตกเป็นเหยื่อโดยจะถูกหลอกให้เชื่อถูกหลอกให้รักแล้วให้ออนเงิน ถูกหลอกให้ลงทุน และถูกหลอกทำงานออนไลน์รายได้ดีซึ่งไม่มีจริง นับว่าเป็นมหันตภัยร้ายแรงที่ทำให้ผู้คนในสังคมอยู่ยากขึ้นทุกวันเพราะไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทำให้สังคมเต็มพิกัดที่น่ากลัวอย่างไม่เคยมีปรากฏมาก่อน ผู้คนในสังคมอยู่กันอย่างหวาดระแวงต่อกัน ซึ่งในเรื่องการเกิดขึ้นของสภาพปัญหาเหล่านี้เห็นได้ว่ามีมูลเหตุมาจากการที่วัตถุนิยมครอบงำจิตใจของคน ดังที่ Wasi (2016) ได้กล่าวไว้ว่า โลกสมัยใหม่ที่มีตะวันตกเป็นผู้นำขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยความคิดวัตถุนิยม บริโภคนิยมโดยอาศัยความโลภเป็นตัวกระตุ้น เพราะความอยากกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา คิดค้นคว้าหาความรู้เพื่อสร้างความร่ำรวยทำให้โลกเจริญ คือ สามารถผลิตวัตถุสิ่งของและเทคโนโลยีต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันความโลภก็นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบ แย่งชิง ขัดแย้งรุนแรง และทำลายสิ่งแวดล้อม ฯลฯ อันส่งผลกระทบทางลบในด้านต่าง ๆ ไปทั่วโลก รวมทั้งสังคมไทย กล่าวคือ สังคมเต็มไปด้วยสารพัดปัญหาตามมา ทำให้เกิดคำถามตามมาว่า เราจะพ้นจากสภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นไปได้อย่างไร ทำอย่างไรเราจึงจะดำรงชีวิตได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยซึ่งที่ผ่านมาแม้ภาครัฐและภาคเอกชนโดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญและระดมสรรพกำลังความคิดและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ โดยวางมาตรการป้องกันและควบคุมออกมาในรูปแบบของกฎหมายและระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น แต่ดูเหมือนว่าปัญหาต่าง ๆ ก็มีได้เบาบางหรือลดน้อยถอยลงสักเท่าไรและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะต้นตอของปัญหาคือกิเลสในจิตใจของผู้คนในสังคมที่นับวันยากที่จะควบคุมจนกลายเป็นวิกฤติของประเทศไทย ในประเด็นดังกล่าว Wasi (2016) ได้แสดงทัศนะว่า วิกฤติประเทศไทยและวิกฤติโลกเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกันและสลับซับซ้อนมาก ยากแก่การเข้าใจ จึงต้องอาศัยพระสงฆ์นักวิชาการและนักพัฒนาซึ่งมีศักยภาพสูงกว่าพระสงฆ์ทั่วไปที่จะเข้าใจความซับซ้อนและเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสู่การปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้นจะต้องทำอย่างไรให้พุทธศาสนิกชนไทยศึกษาและนำหลักพุทธธรรมไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ในส่วนนี้หากพิจารณาผลงานการเผยแผ่พุทธธรรมของพระสงฆ์ที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย พบว่า พุทธาสภิกขุได้ทำหน้าที่ในฐานะพุทธสาวกโดยการศึกษาและเพียรพยายามปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมและเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจมนุษย์อย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากนับตั้งแต่มีการก่อตั้งสวนโมกขม้านั้น ตลอดชีวิตการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ท่านมุ่งมั่นที่จะเผยแผ่พุทธธรรมในจิตใจของมนุษย์เพื่อแก้วิกฤติปัญหา

ต่าง ๆ อันเกิดจากความเสื่อมโทรมของศีลธรรมอย่างจริงจังโดยอาศัยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ ตามยุคสมัยนิยมที่เอื้อต่อการเข้าถึงพุทธธรรมของมนุษย์ กล่าวคือ การเทศน์ การบรรยายธรรม การปาฐกถาธรรมอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกสถานที่ การเขียนหนังสือธรรมะและประพันธ์คำกลอน การใช้ศิลปะภายในสวนโมกข์เป็นสื่อสอนปริศนาธรรม และใช้สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเผยแผ่พุทธธรรมให้กับบุคคลผู้สนใจทุกเพศทุกวัย กล่าวได้ว่าผลงานทั้งหมดที่ท่านได้ทำและสร้างสรรค์มาตลอดชีวิตของการดำรงสมณเพศนั้น เป็นการดำเนินรอยตามบาทพระบรมศาสดาเอกของโลกเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลมนุษย์ที่มีปัญหาจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอย่างสันติสุขอย่างแท้จริง

พุทธทาสภิกขุได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าท่านเป็นพระสงฆ์ปัญญาชนที่มีได้เรียนรู้เพียงหลักธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น แต่ท่านคือผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมจนเกิดคุณค่าและความหมายต่อสรรพสัตว์ทั้งปวง ดังคำกล่าวของ Buddhadasa Bhikkhu (2006) ที่ว่า “ข้าพเจ้ามอบชีวิตและร่างกายนี้ ถวายพระพุทธเจ้า ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นนายของข้าพเจ้า” นั่นคือนัยยะที่แฝงไว้ซึ่งความมุ่งมั่นและความเสียสละอันยิ่งใหญ่ กาลเวลาได้เป็นเครื่องชี้ชัดถึงความจริงที่ประจักษ์ชัดในหัวใจของผู้นั้นอย่างมิอาจหาสิ่งใดเปรียบได้โดยตลอดชีวิตการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา พุทธทาสภิกขุได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นพุทธสาวกของพระพุทธเจ้าด้วยบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสรรพสัตว์ด้วยมุ่งหวังให้สรรพสัตว์พ้นจากความทุกข์และประสบสันติสุข อันก่อเกิดผลของการพัฒนาสู่ความมั่นคงเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาและเป็นพลังทางสังคมต่อชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง

Buddhadasa Bhikkhu (2012) มองเห็นปรากฏการณ์ของวิกฤติปัญหาต่าง ๆ นั้น ว่ามาจากการที่ศาสนาถูกเมินและคนยึดติดด้วยวัตถุกันมากขึ้น อีกทั้งศีลธรรมในปัจจุบันนี้กำลังตกต่ำอย่างน่ากลัว กล่าวคือ มีมนุษย์ที่ไม่ประกอบด้วยธรรมแต่ประกอบด้วยอธรรมทำให้เป็นอมนุษย์ในร่างของมนุษย์ ซึ่งถ้าทั้งโลกเต็มไปด้วยอมนุษย์ในร่างมนุษย์แล้วโลกจะเป็นอย่างไร ฉะนั้น Buddhadasa Bhikkhu (2004) จึงกล่าวว่า โลกกำลังปราศจากธรรมะ เพราะทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนเป็นไปเพื่อโลภะ โทสะ โมหะซึ่งเป็นอันตรายแก่สัตว์โลกอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว สุดท้ายโลกคงจะถูกทำลายจนวินาศอย่างแน่นอน ฉะนั้น การที่โลกจะอยู่รอดปลอดภัยได้ก็ต้องอาศัยการที่ทุกคนมีศีลธรรมหรือหนทางแห่งธรรมะ ซึ่งในทางศาสนาถือว่าเป็นวิธีการที่จะปฏิบัติหรือระบอบปฏิบัติทั้งหมดเพื่อให้อนุชนหลุดรอดไปได้ ด้วยเหตุนี้ ในทัศนะของ Buddhadasa Bhikkhu (2006) นั้น ทุกคนในทุกภาคส่วนควรหันมามองกลับมาให้ความสำคัญกับไตรรัตนศาสตร์พร้อมทั้งปฏิบัติกันอย่างจริงจังเพื่อคุ้มครองสัตว์ทั้งหลายและเพื่อความปลอดภัยของทุกคนทุกภาคส่วน ไตรรัตนศาสตร์นั้น ประกอบด้วย 1) พุทธศาสตร์ คือ สิ่งที่คุณทุกคนจะต้องรู้เพื่อความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์แบบ 2) ธรรมศาสตร์ คือ การประพฤติปฏิบัติตามพุทธธรรมเพื่อความสุขของชีวิต และ 3) สังฆศาสตร์ คือ การร่วมมือสามัคคีและเอื้อเฟื้อต่อกันเพื่อความสงบสุขของสากลโลก ในประเด็นเดียวกัน Vechsuwan (1998) กล่าวว่า ท่านพุทธทาสภิกขุเน้นย้ำให้เพื่อนมนุษย์ทุกคนร่วมมือกันประพฤติปฏิบัติตนตามแนวของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ชำระดวงใจให้สะอาด ให้รู้จักตนเอง ประพฤติตนแต่ในทางที่ดี มีเมตตาแผ่แผ่แก่ส่วนรวม โลกจึงจะสงบ และมีความสุขอย่างแท้จริง ซึ่งการประพฤติปฏิบัติธรรมนั้นถือว่าเป็นการพัฒนาธรรมให้มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคนเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนจะต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาโลก เพราะบุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมย่อมมีสติปัญญา และการประพฤติที่ถูกต้องทำให้สามารถแก้ไขปัญหาดัง ๆ ได้ซึ่งนำไปสู่การอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างแท้จริงเพราะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า พุทธธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัยเหมาะที่นำไปใช้กับผู้คนทุกยุคทุกสมัยแม้กระทั่งในยุคสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านวัตถุและเต็มไปด้วยสารพัดปัญหา

ทั้งนี้ ตลอดเวลาของความเป็นพุทธทาสภิกขุ สิ่งหนึ่งที่ท่านประกาศแก่โลกอยู่เสมออีกคือ หลักศาสนธรรมที่แท้จริงที่ศาสนิกทุกคนจำเป็นต้องนำไปใช้เป็นเครื่องมือและร่วมมือกันทำให้เกิดประโยชน์ในการใช้พื้นที่ ที่นี้และเดี๋ยวนี้เพื่อให้ตนเองและส่วนรวมอยู่ร่วมกันโดยปลอดภัยจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมทั้งประพฤติปฏิบัติ

ตามข้อเรียกร้องของพุทธทาสภิกขุที่จะให้ทุกฝ่ายนำศีลธรรม-ปรมัตถธรรมกลับมาสู่วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมท่ามกลางการท่วมทับของกระแสแห่งวัตถุนิยมและบริโภคนิยมอย่างรุนแรง (Project for studying of concept life and performance of Buddhadasa Bhikkhu, 1998b) ฉะนั้น จึงถึงเวลาอันสมควรที่ทุกคนในทุกภาคส่วนในสังคมต้องหันมาสนใจและศึกษาความจริงตามที่ปรากฏในผลงานการเผยแผ่พุทธธรรมของพุทธทาสภิกขุและประพฤติปฏิบัติตามเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในสังคมไทยต่อไป

บทความนี้จะนำเสนอเนื้อหา 3 ประเด็นหลักตามที่ปรากฏในผลงานคำสอนของพุทธทาสภิกขุ คือ 1) ปณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุ 2) ความจริงซึ่งเป็นปัญหาหลักของมนุษย์ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ และ 3) ความจริง ซึ่งจะต้องอาศัยพุทธธรรมอันเป็นทางออกจากปัญหาของมนุษย์ ได้แก่ อริยสัจ 4 และหลักกาลามสูตร โดยผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานที่สำคัญของพุทธทาสภิกขุซึ่งประกอบด้วยหนังสือปณิธาน 3 ประการ หนังสือชุดธรรมโฆษณ์ “เมื่อธรรมครองโลก” “เทคนิคของการมีธรรม” และหนังสือแก่นพุทธศาสนา รวมทั้งหนังสืออื่น ๆ ซึ่งเป็นผลงานเทศนาและปาฐกถาธรรมของท่านที่จัดพิมพ์ขึ้นในวาระต่าง ๆ แล้วจึงสรุปเป็นข้อค้นพบที่สามารถเป็นแนวทางรอดที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับบุคคลผู้สนใจในการที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้วิกฤติปัญหาในปัจจุบันซึ่งมีมูลเหตุมาจากกิเลสภายในจิตใจของมนุษย์

ปณิธาน 3 ของพุทธทาสภิกขุ : หัวใจหลักในการทำงานเพื่อพุทธศาสนาในการช่วยเหลือสัตว์โลก

เมื่อก้าวถึงปณิธาน 3 ประการนั้น Vechsuwan (1998) กล่าวสรุปว่า ปณิธานและผลงานการทำงานเพื่อพุทธศาสนาตลอดชีวิตของพุทธทาสภิกขุนั้นเห็นได้จากพุทธทาสภิกขุได้ก่อตั้งสวนโมกข์ขึ้นมาเพื่อทำงานเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาอย่างแท้จริงโดยยึดหลักการทำงานที่ยึดถือเป็นสรณะคือ “เรียนมาก ทำงานมาก กินอยู่ง่าย อดทน และบริสุทธิ์ ปรารถนาสูงในการบำเพ็ญประโยชน์ทั้งแก่ตนและผู้อื่น” พุทธทาสภิกขุได้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางในพระไตรปิฎก ชีวิตของท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่พุทธศาสนาในโลกสมัยอย่างเหลือคณานับ งานของท่านเป็นที่สนใจของปัญญาชนโดยทั่วไป ทั้งงานเขียน บทความ บทปาฐกถา บทเทศนา งานแปลจากพระไตรปิฎกล้วน ๆ งานแปลจากภาษาอังกฤษ ซึ่งแพร่หลายไปทั่วโลก เป็นที่สนใจของชาวต่างชาติที่ศึกษาพุทธศาสนาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ แต่งานของท่านก็ไม่ใช่ที่พอใจของพวกที่เชื่อถืออย่างงมงาย ซึ่งก็เป็นธรรมดาของโลกที่มีทั้งคนชอบและไม่ชอบ อย่างไรก็ตาม งานทั้งหมดที่ท่านทำนั้นสามารถกล่าวได้ว่าเป็นงานที่ไม่มีวันตาย จะอยู่คู่พุทธศาสนาตลอดไป และเป็นงานอมตะอยู่คู่กับสังคมไทยตราบนานเท่านาน ดังที่ท่านปัญญานันทะได้กล่าวสดุดีท่านไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือพุทธทาสภิกขุบุคคลสำคัญของไทยและโลก ซึ่งเขียนโดย Vechsuwan (2006) ว่า “ท่านพุทธทาสเป็นหลวงพ่อกับปัญญาชน พระอื่น ๆ ที่ชื่อดังนั้น ไสยศาสตร์ทั้งนั้น พวกหลัง พวกปลุกเสก เป็นพวกไสยศาสตร์ แต่ท่านเจ้าคุณพุทธทาสเป็นพระที่ประกาศพุทธศาสนาที่แท้ให้โลกเข้าใจ ไม่มีประกาศสิ่งผิดอื่นในชีวิต ไม่ส่งเสริมสิ่งผิด แต่ส่งเสริมสิ่งที่เป็นสัมมาทิฐิที่ถูกต้องตรงตามหลักพุทธศาสนา”

Buddhadasa Bhikkhu (2013) มีทัศนะว่า โลกกำลังขาดแคลนธรรมะ สำหรับสร้างสันติภาพ มีแต่ธรรมคือ สิ่งที่จะสร้างวิฤติให้ยิ่งขึ้นไป ดังที่ปรากฏอยู่ในโลก แม้จะมีการศึกษาอย่างไร ร่ำรวยสวยงามสนุกสนานกันสักเท่าใด ก็ยังเต็มไปด้วยสิ่งที่เป็นเสนียดจัญไรเลวร้ายในโลก นับตั้งแต่ยาเสพติด คอร์รัปชัน อันธพาล ภัยสังคมเหยียบย่ำสิทธิมนุษยชน สงครามเศรษฐกิจ และการมุ่งประหัตประหารกันระหว่างชนชั้นที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันอันไม่รู้จบจักสืบ กระทบกระเทือนทั่วถึงกันทั้งโลก ฯลฯ สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นเพราะอธรรมมีอิทธิพลและครอบงำโลกมาก ทำให้โลกนี้อยู่กันโดยปราศจากความผาสุก ท่านจึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ธรรมะครองโลก ขณะที่โลกปัจจุบันกำลังเจริญด้วยวัฒนธรรมแบบตะวันตกซึ่งทำให้คนหลงใหลคลั่งไคล้เป็นทาสวัตถุนิยม (Project for studying of concept life and performance of Buddhadasa Bhikkhu, 1998a) ฉะนั้น Buddhadasa Bhikkhu (2015) จึงเห็นว่าการอุทิศตนทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาโดยดำเนินตามรอยบาทของพระบรมศาสดาเอก

ของโลกในฐานะพุทธสาวกนั้นต้องถึงพร้อมด้วยปณิธาน 3 ประการ อันได้แก่ 1) การเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน 2) การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา และ 3) การนำโลกออกมาเสียจากวัตถุนิยม ซึ่งเมื่อพิจารณาปณิธานทั้ง 3 ประการกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น เห็นได้ว่า พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงปัญหาของมนุษย์และแนวทางแก้ไขปัญหาย่างถ่องแท้ ท่านมองเห็นและเข้าใจจิตใจของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยกิเลสโดยเฉพาะจิตใจที่เต็มไปด้วยความโลภท่ามกลางสมัยวัตถุนิยมนั้นจะนำมาซึ่งความหายนะและความทุกข์แก่มวลมนุษย์อย่างแสนสาหัส ท่านจึงมีแนวคิดและความปรารถนาอันแรงกล้าในการช่วยเหลือสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ โดยทำหน้าที่ของพุทธบุตรในการสอนธรรมะเพื่อให้ทุกคนพยายามเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน ให้ทุกคนทำความเข้าใจระหว่างศาสนา โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญของแต่ละศาสนา และเห็นโลกออกจากวัตถุนิยมโดยชี้ให้ทุกคนเห็นว่า วัตถุนิยมเป็นปัญหาใหญ่ เพราะทำให้โลกร้อนด้วยกิน กาม เกียรติ ผ่านปณิธานทั้ง 3 ประการที่สำคัญของท่าน

ทั้งนี้ ปณิธาน 3 ประการนั้น ถือเป็นหัวใจหลักที่พุทธศาสนิกชนใช้ในการช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นทุกข์ตลอดชีวิตการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาของท่าน โดยเฉพาะการต่อสู้กับวัตถุนิยมที่มีอิทธิพลครอบครองโลกจนทำให้เกิดปัญหาวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้บุคคลผู้สนใจใฝ่ธรรมควรพิจารณาปณิธาน 3 ประการบนพื้นฐานของหลักอริยสัจ 4 ได้แก่ 1) ทุกข์ 2) เหตุเกิดแห่งทุกข์ 3) ความดับทุกข์ และ 4) ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ดังที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยของ Mahachulalongkornrajavidya (1996) ตอนที่ว่าด้วยพระสูตรต้นตปิฎก ที่ฉินิกาย มหาวรรค มหาสติปัฏฐานสูตร อัมมานุปัสสนา ซึ่งถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญในพระพุทธศาสนา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา และการนำโลกออกมาเสียจากวัตถุนิยมคืออะไร?

2) การเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา และการนำโลกออกมาเสียจากวัตถุนิยมเกิดจากอะไร?

3) การเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา และการนำโลกออกมาเสียจากวัตถุนิยมเพื่อประโยชน์อะไร?

4) การเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา และการนำโลกออกมาเสียจากวัตถุนิยมโดยใช้วิธีการใด และนำไปสู่เป้าหมายซึ่งเป็นผลสุดท้ายได้อย่างไร?

เมื่อพิจารณาปณิธานทั้ง 3 ประการด้วยหลักอริยสัจ 4 ก็สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงความตั้งใจในการทำงานอย่างจริงจังรวมทั้งหลักคิด วิธีการและเป้าหมายในการทำงานรับใช้พระพุทธเจ้าของพุทธศาสนิกชนเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ให้อยู่รอดปลอดภัยบนพื้นฐานของการที่มนุษย์ทุกคนจะต้องศึกษาและปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันควบคู่กับการทำงานและการดำรงชีวิตเป็นประโยชน์ที่มวลมนุษย์พึงจะได้รับอย่างมหาศาลอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การที่จะสืบสานปณิธานของพุทธศาสนิกชนตามที่ท่านมุ่งหวังและตั้งใจมิให้สูญเปล่าไปนั้นแม้ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากลำบากประดุจดั่งเข็นครกขึ้นภูเขาก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่นับได้ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าโลกภายใต้ลัทธิทุนนิยมและวัตถุนิยมแม้สร้างความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีเป็นอย่างมากก็ตาม แต่มนุษย์กลับมีปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาทางด้านจิตใจที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมทำให้สังคมเต็มไปด้วยสารพัดปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ มากมาย จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันทำให้ปณิธาน 3 ประการของพุทธศาสนิกชนเป็นเครื่องมือในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ได้แม้จะไม่สามารถทำให้เกิดผลได้ฉับพลันแต่ก็ยิ่งดีกว่าไม่ทำอะไรเสียเลย ดังข้อความที่ว่า “ด้วยความเชื่อมั่นว่าปณิธานของพุทธศาสนิกชนนั้น ไม่ใช่ของอินทปญฺญิกขุ และจะจบสิ้นไปด้วยการละสังขารของท่านอาจารย์ หรือจะถูกขีดวงให้จำกัดอยู่แต่เพียงชาวสวนโมกข์กลุ่มเดียว หากสมควรจะได้รับการเผยแผ่ออกไปให้มากที่สุดเท่าที่

ทุกฝ่ายจะมีความสามารถเพื่อทาสของพระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นให้เพียงพอต่อความรอดของมนุษยชาติ” (Project for studying of concept life and performance of Buddhadasa Bhikkhu, 1998b) จึงกล่าวได้ว่า ปณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุในฐานะพุทธสาวกนั้น เกิดขึ้นด้วยความตั้งใจและปรารถนาอย่างแรงกล้า รวมทั้งพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในโลกให้พ้นจากปัญหาหรือความทุกข์และอยู่รอดปลอดภัยตามแนวทางพระพุทธศาสนา แม้ว่าในปัจจุบันนี้พุทธทาสภิกขุจะไม่ได้เป็นที่พึ่งทางใจของคนทั่วไปแล้วก็ตามเนื่องจากท่านได้ละสังขารจากโลกนี้ไปแล้วกว่า 30 ปี แต่ผลงานคำสอนของท่านในส่วนของปณิธาน 3 ประการและการเผยแผ่พุทธธรรมยังคงอยู่กับสังคมไทยอย่างมีคุณค่าและมีประโยชน์ตลอดไป เพราะวาระธรรมะนั้นย่อมมีความทันสมัยเสมอโดยเฉพาะธรรมะที่ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวสอนพุทธบริษัทเนื่องจากท่านกล่าวตามหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้

ความจริง : ปัญหาของมนุษย์

เมื่อก้าวถึงความจริงของสภาพการณ์ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน และปัญหาโกหกหลอกลวง เป็นต้น ที่คนไทยกำลังประสบอย่างรุนแรงในปัจจุบันทุกปัญหาล้วนมีสาเหตุมาจากการขาดธรรมะของผู้คนในสังคมเป็นสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องนี้พุทธทาสภิกขุ แสดงทัศนะไว้ดังนี้

ประการแรก Buddhadasa Bhikkhu (2006) มีทัศนะว่า นับวันธรรมะในจิตใจของผู้คนในสังคมถดถอยลงเป็นอันมาก ทำให้โลกเต็มไปด้วยกิเลส จิตใจของผู้คนจึงเต็มไปด้วยกิเลส ผลที่เกิดขึ้นตามมาทำให้โลกนี้สับสนวุ่นวายไม่น่าอยู่ ไม่ปลอดภัยเพราะจิตใจของผู้คนต่างเร้าร้อนเป็นทุกข์ด้วยกิเลสเพราะถูกไฟตัณหาเผาไหม้อยู่ ซึ่งมนุษย์ที่มีจิตใจเต็มไปด้วยกิเลสทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวนั้น นำไปสู่การทำลายความสงบของธรรมชาติ หรือความสงบของมนุษย์เอง กล่าวคือ แทนที่จะอยู่ตามปกติ ซึ่งเป็นความสงบอย่างธรรมชาติ ก็ทำให้ยุ่งไปหมดจนหาความสงบไม่ได้ การจะช่วยกันทำให้โลกมีสันติภาพและสันติสุขก็ทำไม่ได้เนื่องจากผู้คนเห็นแก่ตัวมากเกินไป ทั้งนี้ คนที่เห็นแก่ตัวมักมีจิตที่คิดจะเอาอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดและไม่คิยยอมที่จะเสียสละให้ผู้อื่น

ประการที่สอง Buddhadasa Bhikkhu (2004) มีทัศนะว่า โลกปัจจุบันนี้อยู่ภายใต้อำนาจวัตถุนิยม จิตใจของผู้คนโน้มเอียงไปทางวัตถุนิยม ในโลกมันกลายเป็นประเทศชาติที่มีความคดโกง ความทุจริตอะไรตาม ๆ กันไปหมด เพราะความฟุ้งเฟ้อทางวัตถุ ดังจะเห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การคดโกงซึ่งกันและกัน การปล้นฆ่า และการทำร้ายซึ่งกันและกัน เป็นต้น เหล่านี้มีมูลเหตุมาจากยึดติดในอำนาจวัตถุนิยมซึ่งส่งผลให้เกิดพิษภัยและความเลวร้ายขึ้นในสังคม อีกทั้งมโนธรรมในจิตใจของผู้คนยังเหือดหายไปหมด

ประการสุดท้าย Buddhadasa Bhikkhu (1988) กล่าวว่ามีการโฆษณาชวนเชื่ออย่างรุนแรงท่วมท้นไปหมดทำให้ชาวโลกตกเป็นทาสด้วยอำนาจกิเลสตัณหา ผนวกกับการที่คนเราส่วนใหญ่มีศรัทธามากกว่าปัญญา ก็ยิ่งทำให้ชีวิตของมนุษย์ประสบปัญหามากมาย และไม่สามารถจะอยู่รอดปลอดภัยได้ ซึ่งเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันอันเกี่ยวกับภัยและอันตราย ที่เกิดจากการที่ผู้คนทั่วไปขาดปัญญาการคิดวิเคราะห์และการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณในการดำเนินชีวิตประจำวันทำให้เกิดช่องทางตกเป็นเหยื่อจากการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ผิดและหลอกลวงของบุคคลบางกลุ่มที่เป็นมิฉฉาภิภูริและมิฉฉาชีพส่งผลให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ มากมายในวงกว้างในระดับประเทศ เช่น กรณีปัญหาแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ลิงก์ล่อเหยื่อ และแอปพลิเคชันดูดเงินในบัญชีธนาคาร เป็นต้น ซึ่งสุดท้ายกลายเป็นปัญหาความไม่ปลอดภัยทางไซเบอร์อันส่งกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก ปัญหาการหลอกลวงดังกล่าวนี้ Buddhadasa Bhikkhu (1998) มองเห็นผลร้ายที่ตามมาว่า การหลอกลวงนั้นทำให้หลงจนเกิดการแย่งชิงกัน เพราะมันไม่ค่อยจะพอกัน หรือมันต้องการมากกว่าที่มันจะทำให้ขึ้นมาได้ มันเลยต้องแย่งชิงกัน เป็นเหตุให้คิดสะสมสะสมโดยสุจริตไม่พอ มันก็ต้องไปคดโกงเอาของคนอื่นมา อาชญากรรมก็เกิดขึ้นเพราะเหตุนี้

ความจริงอันเป็นปัญหาทั้ง 3 ประการข้างต้นในทัศนะของพุทธศาสนิกชนนั้นล้วนเป็นผลมาจากการที่มนุษย์ไม่มีธรรมะอยู่ในใจนั่นเอง เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบด้านลบจากสภาพปัญหาดังกล่าวในภาพรวมแล้วย่อมเกิดผลเสียต่อสังคมไทยอย่างรุนแรง ฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องหันกลับมาทบทวนและรับแก้ไขอย่างทันทั่วทั้งบนพื้นฐานของการพัฒนาส่งเสริมพุทธธรรมให้เกิดขึ้นในใจของผู้คนในสังคม มิฉะนั้น จะส่งผลกระทบต่อการอยู่รอดปลอดภัยต่อชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ความจริง : พุทธธรรมทางออกของปัญหาเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของมนุษย์

พุทธศาสนิกชนไม่ได้ปฏิเสธความเจริญทางด้านวัตถุแต่ Buddhadasa Bhikkhu (1999) มองเห็นความจริงว่าโลกยิ่งเจริญทางวัตถุ ยิ่งเพิ่มความเห็นแก่ตัว และถ้าไม่เจริญด้วยธรรมะควบคู่กันไปด้วยแล้ว โลกก็จะมีวิฤตติจนวินาศอย่างแน่นอน ซึ่งในประเด็นนี้ หากทุกคนพิจารณาดูปัญหาวิฤตติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วย่อมยอมรับความจริงดังกล่าวได้โดยปริยาย ฉะนั้น การอยู่รอดปลอดภัยของมนุษย์ท่ามกลางปัญหาวิฤตติได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมความจริงในการแก้ไขปัญหาวិฤตติ กล่าวคือ ต้องใช้ธรรมะของพระพุทธเจ้า ทั้งในแง่ของพระปริยัติธรรม พระปฏิบัติธรรม และปฏิเวธธรรม โดยที่มนุษย์ทั้งหลายทุกเพศทุกวัยทุกอาชีพจะต้องหันกลับมามองและให้ความสำคัญในการศึกษาประพฤติปฏิบัติตามและตระหนักถึงผลของการปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง มิใช่ปฏิบัติเพียงแค่ว่าให้ทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิเท่านั้น แต่ทุกคนต้องเจริญสติปัญญาควบคู่กันไปด้วย เพราะพุทธธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายมาช้านานและยิ่งใหญ่กว้างขวาง สามารถปลดปล่อยและป้องกันช่วยให้มนุษย์ทั้งหลายอยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาและวิฤตติต่าง ๆ อีกทั้งประสบพบกับสันติสุขในชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งในเรื่องนี้ Sutanunt (2014) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตว่า มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยพุทธธรรมเพื่อฝึกฝนตนเองจนเข้าใจธรรมชาติและกฎแห่งธรรมชาติ จนสามารถพัฒนาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเกิดสันติสุขได้ ฉะนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า พุทธธรรมนั้นคือความจริงซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยมนุษย์และโลกให้อยู่รอดปลอดภัยและพ้นจากปัญหาวิฤตติการณ์ทั้งปวงที่เกิดขึ้น

สำหรับบุคคลทั่วไปในสังคมที่กำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งถือว่าเป็นสภาพความเป็นจริงของชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายนั้น Buddhadasa Bhikkhu (2013) ได้กล่าวเน้นย้ำถึงทางรอดไว้ว่า ทางรอดของโลกปัจจุบันนี้มีอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือ เดินไปตามทางธรรม เพราะธรรมช่วยให้คนเรารู้จักมีชีวิตอย่างถูกต้อง รู้จักสิ่งแวดล้อมชีวิต และใช้มันอย่างถูกต้อง มีหน้าที่การงาน ทรัพย์สมบัติ เกียรติยศชื่อเสียง มิตรสหาย ฯลฯ อย่างถูกต้อง กล่าวคือเป็นไปเพื่อสันติสุขส่วนบุคคล และสันติภาพของส่วนรวมโดยส่วนรวม ไม่สร้างวิฤตติกาลใด ๆ ขึ้นแก่ใคร และไม่เป็นคนทำลายโลกแม้แต่หน่วยเดียว แล้วสิ่งที่เรียกว่า บาปย่อมไม่มีแก่ผู้ประพฤติธรรม มีแต่สวรรค์เท่านั้นสำหรับผู้ประพฤติธรรม คำกล่าวนี้ จึงเป็นทั้งวิธีการและจุดหมายปลายทางของการแก้ปัญหา

เมื่อพิจารณาจากความจริงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นซึ่งทำให้ผู้คนในสังคมดำรงชีวิตอยู่กันอย่างยากลำบากและมีแต่ความทุกข์ พุทธศาสนิกชนยังได้เสนอทางรอดปลอดภัยสำหรับบุคคลทั้งหลายในสังคมโดยให้ทุกคนหันมาสนใจในเรื่องความจริงของพระพุทธศาสนาบนพื้นฐานของการปฏิบัติธรรม

1. ให้มีการศึกษาที่ประกอบด้วยศีลธรรมเพราะช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาสัญชาตญาณอย่างสัตว์มาเป็นมนุษย์ที่สูงล้ำอยู่เหนือโลก เหนือโศกจนก้าวเข้าสู่นิพพานได้ในที่สุดตามทัศนะของ Buddhadasa Bhikkhu (2006) เพราะการศึกษาที่ประกอบด้วยศีลธรรมจะเป็นไปเพื่อความไม่เห็นแก่ตัวของมนุษย์ ทั้งนี้ ความไม่เห็นแก่ตัวสามารถแก้ไขปัญหาวิฤตติที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของปัจเจกชนและสังคม และจะทำให้โลกกลับมามีความสุขเหมือนในยุคพระศรีอริยเมตไตรยที่ทุกคนอยู่กันด้วยเมตตา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องอาศัยการศึกษาที่สมบูรณ์ในทัศนะของพุทธศาสนิกชน กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่ประกอบด้วยธรรมะซึ่งสามารถจัดและสามารถทำลายความเห็นแก่ตัวภายในจิตใจของคนได้ ทั้งนี้ การศึกษาที่ประกอบด้วยศีลธรรมจะช่วยให้มนุษย์มีการศึกษาที่ถูกต้องสมบูรณ์ซึ่งนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้องโดยไม่เป็นผู้สร้างวิฤตติการณ์และปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาเสียเอง

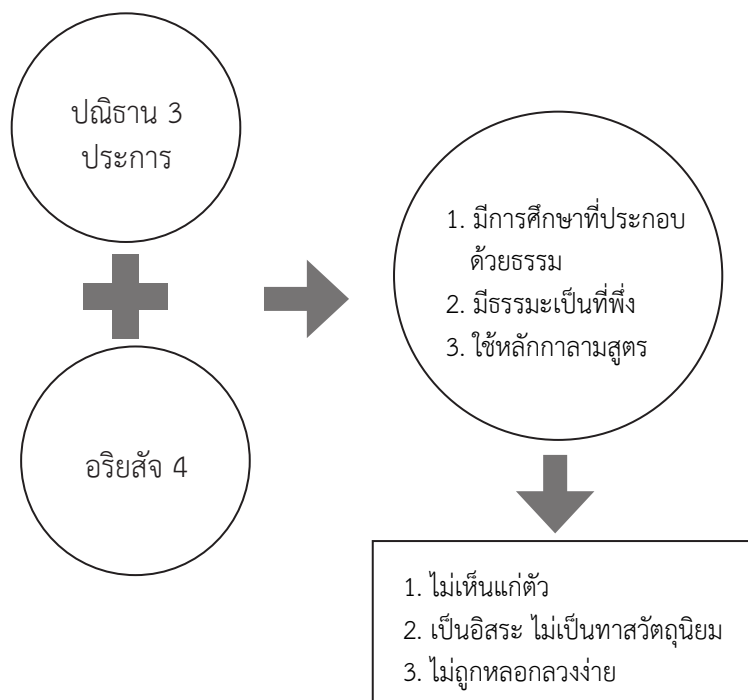
2. ให้ทุกคนมีธรรมะเป็นที่พึ่งของตนเอง กล่าวคือ ธรรมะและปฏิบัติธรรมะอยู่กับเนื้อตัวตลอดเวลา จึงจะรอดได้ เพราะการที่คนมีธรรมะอยู่กับตัวเสมอจะทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยการที่ทุกคนมีสติปัญญาที่ไม่เป็นทาสของกิเลส สามารถตั้งหรือควบคุมจิตของตนเองมิให้ไหลไปตามอำนาจวัตถุนิยมหรือกฎวัตถุนิยมเข้าครอบงำจนตกเป็นทาสทำให้จิตใจกระวนกระวาย และไม่มีความสะดวก การเอาธรรมะเข้ามาในเนื้อตัวจนสามารถพึ่งตนเองได้นั้น จะทำให้ปัญหาหมดไปถือว่าเป็นการกำจัดกิเลสมนุษย์ที่เป็นความน่ากลัวในยุคบริโภคนิยม ซึ่งอีกนัยหนึ่งเป็นการดึงเพื่อนมนุษย์ออกจากอิทธิพลของวัตถุนิยมตามแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ และคนที่มีความธรรมะนั้นถือว่าได้ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะที่ดีอีกทั้งได้ชื่อว่าไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์เพราะได้ทำหน้าที่ศึกษาและปฏิบัติธรรมะอย่างจริงจังและอย่างถูกต้องทำให้อยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องความหมายและประโยชน์ของธรรมะ คือ “หน้าที่ - สิ่งที่จะช่วยให้รอด” (Buddhadasa Bhikkhu, 1999)

3. ให้ทุกคนหันมาพัฒนาปัญญาในส่วนนี้ พุทธทาสภิกขุสอนให้ยึดถือและปฏิบัติตามหลักกาลามสูตร 10 ประการของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักที่บุคคลควรใช้ในการพิจารณาก่อนที่จะเชื่อสิ่งใด ไม่ให้เชื่อสิ่งใดอย่างมกมายโดยไม่ใช้ปัญญา ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยของMahachulalongkornrajavidya (1996) เล่มที่ 20 พระสูตรต้นตปิฎก เล่มที่ 12 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต เกสปุตตสูตร ได้แก่ 1) มา อนุสสวเนน - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะฟังตามกันมา 2) มา ปรมปราย - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถือสืบกันมา 3) มา อิติกราย - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะข่าวเล่าลือ 4) มา ปิฎกสมปทานเนน - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะมีในตำรา 5) มา ตกฺกเหตุ - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะตรรกะ 6) มา นยเหตุ - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะอนุমান 7) มา อาการปริวิตกเกน - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะลักษณะอาการที่ปรากฏ 8) มา ทิฏฐินิชฌานกฺขนฺติยา - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะตรงกับความคิดของตน 9) มา ภาพรูปตา - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะดูน่าเชื่อถือ 10) มา สมโณ โน ครุติ - อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเป็นครูของตน หลักกาลามสูตรทั้ง 10 ประการนี้ใช้สำหรับทุกคน ทุกแห่ง ทุกยุคทุกสมัยในโลก เพราะสมัยนี้โลกคับแคบนิดเดียวเนื่องจากการติดต่อคมนาคมอย่างวิเศษทำให้การสื่อสารทำได้ง่ายและรวดเร็ว คนในโลกจึงสามารถรับความรู้ใหม่ ๆ จากทุกทิศทุกทาง ไม่รู้จะเชื่ออะไรดี ฉะนั้น กาลามสูตรจึงเป็นที่พึ่งสำหรับทุกคนทุกเพศทุกวัย โดยบุคคลผู้ถือหลักกาลามสูตรจะมีความรู้และเหตุผลของตน สำหรับจะเข้าใจความหมายหรือความจริงที่ได้รับเข้ามาใหม่ และจะไม่ยอมรับเพราะการเชื่อผู้พูดโดยส่วนเดียว ซึ่งกล่าวได้ว่า กาลามสูตรสามารถป้องกันความเป็นทาสทางสติปัญญาของผู้อื่นอย่างสูงสุดตามทัศนะของ Buddhadasa Bhikkhu (1988) ซึ่งในประเด็นนี้ Yussayotha (2021) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า คำสอนในกาลามสูตรเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่จะนำมา “ติดอาวุธทางความคิด” ให้แก่คนยุคใหม่เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือเลือกเฟ้นข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อโดยคาดหวังผล คือ จะช่วยให้การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพไม่เป็นคนหูเบาเชื่อง่าย สุดแล้วแต่ผู้ที่ฉลาดกว่าจะชักจูงไปทางใด อีกทั้งช่วยกระตุ้นเตือนผู้คนให้เชื่ออย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้ไม่ตกเป็นทาสทางความคิดจนทำให้สูญเสียเงินทอง และเสียเวลา เป็นต้น ทั้งนี้ บุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักกาลามสูตรทั้ง 10 ประการนี้แล้วจะสามารถเข้าถึงพระพุทธเจ้าพระองค์จริงหรือแก่นธรรมไม่ใช่ติดอยู่แค่เปลือก อันจะทำให้เป็นคนที่ตั้งมั่นอยู่ตลอดเวลาและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

การที่บุคคลทั้งหลายได้ประสบกับปัญหาวิกฤติจะปลอดภัยและรอดพ้นจากปัญหาหรือความทุกข์อันเป็นความจริงของชีวิตที่ทุกคนต้องเจอได้นั้นจะต้องอาศัยความจริงตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อการพ้นทุกข์ด้วยการปฏิบัติธรรม ทัศนะเรื่องนี้พุทธทาสภิกขุเห็นว่า ถ้าคนเราศึกษาและปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันก็จะสามารถกำจัดความเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นมูลเหตุของปัญหาวิกฤติ โดยเขาสามารถบังคับตนเองได้ ทั้งนี้ การที่มนุษย์จะอยู่รอดปลอดภัยหรือทุกคนจะรอดไปได้นั้นก็ต้องอาศัยการทำตนให้เนื่องด้วยธรรมหรือประกอบด้วยธรรมนั่นเอง ซึ่งความรอดของมนุษยชาติอันเป็นความหวังของพุทธบริษัทตามทัศนะของ Buddhadasa Bhikkhu (1998) นั้น ได้แก่ “ตัวเองเย็น ครอบครัวเย็น สังคมเย็น โลกเย็น อยู่อย่างเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในโลกแห่งศรัทธาธรรมไตร่ตรอง” แต่ก็มีคำถามชวนคิดอีกว่า ท่ามกลางยุคบริโภคนิยมและวัตถุนิยมที่ทรงอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก จะทำอย่างไรทุกคนในสังคมจึงจะหันมาสนใจธรรม นียมธรรม และยึดธรรมะเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตลอดเวลา

ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมและทำให้ธรรมะแพร่ขยายไปทั่วทุกที่ในลักษณะของธรรมะครองโลก เพื่อคุ้มครองคุ้มกันมิให้ลัทธิบริโณคินิยม วัตถุนิยมครอบงำจิตใจของผู้คนมากจนเกินไป รวมถึงพัฒนาความเจริญทางด้านจิตใจบนพื้นฐานการมีธรรมะให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุในปัจจุบัน ซึ่งถึงแม้การทำเรื่องดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งนัก เนื่องจากผู้คนทั่วไปมักค่อนข้างให้ความสนใจธรรมะน้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม อันดับแรกทุกคนจะต้องศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติธรรมและเพียรพยายามเพื่อให้เกิดผลที่ได้จากการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยตระหนักและเห็นคุณค่าของผลงานคำสอนที่พุทธทาสภิกขุผู้เป็นพุทธสาวกชี้ให้เห็นความจริงว่า การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันนั้นจะช่วยให้บุคคลและสังคมสามารถอยู่รอดปลอดภัยและอยู่อย่างมีความสุข กล่าวคือ บุคคลผู้ปฏิบัติธรรมย่อมจะเข้าถึงพุทธธรรม ซึ่งจะไม่มีการไปทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่น หรือหลอกลวงผู้อื่น และไม่ประกอบอาชีพการงานที่ไปสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้คนในสังคม อีกทั้งบุคคลผู้ปฏิบัติธรรมนั้นย่อมสามารถที่จะพัฒนาจิตใจของตนมิให้ความโลภ ความโกรธ และความหลงเข้าครอบงำจนประพฤติชั่วต่าง ๆ นานา และในที่สุดจิตใจก็จะหลุดรอดจากกิเลส ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ ไม่บูชาเรื่องกิน กาม เกียรติมากจนเกินไปอย่างบ้าคลั่ง และรอดจากปัญหาหรือความทุกข์ได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะส่งผลให้สังคมทั่วไปอยู่อย่างรอดปลอดภัยตามมาอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นความจำเป็นและสมควรอย่างเร่งด่วนที่ทุกคนและทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีธรรมะมานำทางในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ และในการดำเนินชีวิต อันจะส่งผลให้บุคคลทั่วไปและสังคมอยู่รอดปลอดภัยและประสบสันติสุขตลอดไป

จากการมองและวิเคราะห์ปัญหาวิกฤติ ซึ่งเป็นความจริงของชีวิตที่ทุกคนต่างประสบล้วนแต่นำมาซึ่งความทุกข์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปผนวกกับยุควัตถุนิยม บริโณคินิยมที่ไหลบ่าท่วมทับจิตใจของผู้คนพอกพูนไปด้วยตัณหาจนยากที่จะหาทางออก แม้จะเป็นเช่นนี้แต่ก็มีได้หมดหนทางเสียทีเดียว เพราะหลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหลักความจริงที่สำคัญที่พระพุทธเจ้าได้ประทานไว้เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ด้วยการทำความเข้าใจและพิจารณาไตร่ตรองปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งมีรากฐานทางพระพุทธศาสนาเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและปฏิบัติเพื่อพัฒนาปัญญาส่งเสริมการตื่นรู้แต่อาจจะต้องใช้เวลา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความจริงในกระแสธรรมที่ปรากฏในผลงานของพุทธทาสภิกขุ นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมและทันสมัยอย่างยิ่งต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาวิกฤติเพราะว่าหากคนถึงพร้อมด้วยปรีชาปฏิบัติ ปฏิเวธบนฐานคิดของของปณิธาน 3 ประการที่ผนวกเข้ากับหลักอริยสัจ 4 ก็คงเป็นหนทางที่เป็นไปได้ พุทธทาสภิกขุในฐานะพุทธสาวกได้นำเสนอปณิธาน 3 ประการและใช้เป็นหลักในการอุทิศตนอย่างมั่นคงพากเพียรประกาศศาสนธรรมตลอดชีวิตก็เพื่อเป้าหมายให้ธรรมครองโลก ซึ่งท่านเน้นย้ำมาตลอดชีวิตการทำงานเพื่อฟื้นฟูศีลธรรมให้งอกงามในจิตใจผู้คนที่ว่า “ศีลธรรมไม่กลับมาโลกาจะวินาศ” ความจริงดังกล่าวนี้ช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญว่าศีลธรรมจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ ศีลธรรมจึงควรอยู่ในระบบการศึกษา ระบบครอบครัวและสังคมควบคู่กันไปในการดำเนินชีวิตกับการอาศัยหลักกาลามสูตร ก็จะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่ามนุษย์จะไม่ตกเป็นทาสสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะบริโณคินิยม วัตถุนิยม และการโฆษณาชวนเชื่อนั่นคือสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างปลอดภัยเพราะรู้เท่าทันกิเลสและสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ฉะนั้น ในประเด็นนี้ ผู้เขียนจึงสรุปข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ที่สำคัญเพื่อให้บุคคลผู้สนใจสามารถเข้าใจความเชื่อมโยงของการอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนาของพุทธทาสภิกขุโดยอาศัยปณิธาน 3 ประการเป็นหลักในการเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ที่มีปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 โดยมุ่งหวังให้มนุษย์ศึกษาธรรมะและประพฤติปฏิบัติธรรมะในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะหลักกาลามสูตรเพื่อจะได้เป็นมนุษย์ที่ดีมีศีลธรรมคุณธรรม มีสติปัญญา และไม่มีพฤติกรรมทำร้ายและเบียดเบียนคนอื่นให้เดือดร้อน อันส่งผลให้สามารถอยู่รอดปลอดภัยจากสรรพปัญหาวิกฤติในปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในภาพ 1

ภาพ 1 พุทธธรรม พุทธศาสนิกชนกับทางออกปัญหา
ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุป

พุทธศาสนิกชนผู้เป็นพุทธสาวกได้อาศัยปณิธานที่สำคัญ 3 ประการเป็นฐานคิดในการอุทิศชีวิตทำงานเผยแผ่พุทธธรรมให้กับผู้คนในสังคมโดยมีเป้าหมายเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ท่านสอนให้ทุกคนตระหนักถึงการมีธรรมะเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะหลักอริยสัจ 4 ในทางพระพุทธศาสนาซึ่งถือว่าเป็นความจริงอันประเสริฐที่มีมานานกว่า 2,500 ปี ท่านมีทัศนะว่าหัวใจหลักในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น ต้องมีการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยธรรมะ กล่าวคือ ต้องเอาตามแบบของพระพุทธศาสนา คือ แบบที่อิงอาศัยกันอยู่กับสิ่งที่เรียกว่า ธรรมะ เป็นสังคมนิยมแบบธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับคนไทยมาช้านาน อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่การศึกษาไทยแยกธรรมะออกจากระบบการศึกษาเพราะดำเนินรอยตามการศึกษาแบบชาติตะวันตกมากเกินไปจนส่งผลกระทบในด้านลบต่าง ๆ ตามมา และท่านเน้นย้ำให้ทุกคนในฐานะที่เป็นพุทธบริษัทจะต้องใส่ใจในการศึกษาและปฏิบัติธรรมรวมทั้งใช้หลักกาลามสูตรเป็นหลักประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อรักษาดำรงตน สังคม และโลกให้อยู่รอดปลอดภัยต่อไป ซึ่งความจริงในกระแสธรรมตามที่ปรากฏในผลงานคำสอนของพุทธศาสนิกชนผู้เป็นพุทธสาวกนั้นมีคุณค่าและประโยชน์มหาศาลต่อสังคมอย่างยิ่ง กล่าวคือ เป็นคำสอนที่มีลักษณะเป็นพุทธสังคมนิยมโดยมีคำสอนและวิถีการปฏิบัติที่ไม่แยกขาดจากสังคม เป็นคำสอนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะช่วยแก้ไขและค้นหาหนทางที่เกิดขึ้นมนุษย์ในสังคมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงจากระบบการเศรษฐกิจ การศึกษา และการเมืองที่ไม่ประกอบด้วยธรรม เป็นคำสอนที่ส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างมีปัญญารู้เท่าทันเพื่อไม่ให้มนุษย์ถูกกิเลสตัณหาครอบงำจนตกเป็นเหยื่อในโลกวัตถุนิยม เป็นคำสอนซึ่งเป็นปัจจัยช่วยสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นคำสอนที่ประกอบด้วยความจริงที่ช่วยในการโอบอุ้มบุคคลและสังคมเพื่อให้ทุกคนและบ้านเมืองอยู่กันอย่างสงบสุขร่มเย็น ช่วยให้มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่รอดปลอดภัยได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยดวงหรือโชคชะตา เพียงแค่ทุกคนอาศัยการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันซึ่งทุกคนสามารถตัดสินใจและดำเนินการในปัจจุบันทันที

References

- Buddhadasa Bhikkhu. (1988). *Truth from SuanMoke KalamaSuta Help*. Bangkok: Chonpim Printing House.
- Buddhadasa Bhikkhu. (1998). *To survive of Thailand*. Bangkok: Sukabhaj Jai Publisher.
- Buddhadasa Bhikkhu. (1999). *Buddhadasa Script 2* Buddhadasa's handwriting version. Bangkok: Yellow Publishing Company.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2004). *Supreme Dhamma The first part*. Bangkok: Tahata Publishing Company Printing House.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2006). *For access to Buddhadhamma* (2nd ed.). Bangkok: Offset Creation Publishing Company.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2012). *Amazing of Nirvana* (3rd ed.). Bangkok: Amrin Printing and Publishing Company.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2013). *Core Buddhism (complete edition)*. Bangkok: Dhammasapa.
- Buddhadasa Bhikkhu. (2015). *Three Wishes of Buddhadasa Bhikkhu*. Bangkok: Dhammasapa.
- Intasara, V., & N phol, C. (1997). *Buddhism in era of globalization and strategy of declaration of Dhamma to the wide word*. Bangkok: KledThai Publisher.
- Mahachulalongkornrajvidya. (1996). *Tripitaka Thai version Mahachulalongkornrajvidlaya volume 20*. Bangkok: Mahachulalongkornrajvidlaya Printing House.
- Project for studying of concept life and performance of Buddhadhasa Bhikkhu. (1998a). *Resolution: To continue resolution of Buddhadasa Bhikkhu Volume 1 cause of crisis*. Bangkok: Sukabhaj Jai Publisher.
- Project for studying of concept life and performance of Buddhadhasa Bhikkhu. (1998b). *Resolution: To continue resolution of Buddhadasa Bhikkhu Volume 2 make a living by which method*. Bangkok: Sukabhaj Jai Publisher.
- Sutanunt, S. (2014). *Analysis of Dhamma speech: Buddhist law*. Bangkok: Post Publishing Company
- Vechsuwan, A. (1998). *SuanMoke MeungChiaya and Budhhadasa Bhikkhu* (4th ed.). Bangkok: Arunvidya Publisher.
- Vechsuwan, A. (2006). *Ven. Buddhadasa The important person of Thai and world*. Bangkok: Arunvidya Publisher.
- Wasi, P. (2016). *Buddhism great capital for development of Thailand*. Bangkok: Offsetplus Printing Company.
- Yussayotha, A. (2021). Kalamasutta and Rumor Spreading Tactics. *Journal of Social Science and Humanities Research in Asia*, 27(2), 3-29.

แนวทางการพิจารณาและการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia ชื่อเดิม วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นวารสารวิชาการระดับชาติราย 4 เดือน (3 ฉบับต่อปี) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการและนักวิชาการทั่วไปทั้งภายในและภายนอก
ประเทศได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวิทยาการโดยเฉพาะองค์ความรู้ใหม่ในสาขา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ เป็นต้น ต้นฉบับ (Manuscript) ที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์) และ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer-reviewed) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

วาระการจัดพิมพ์

วารสารราย 4 เดือน (3 ฉบับต่อปี)

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

1. บทความวิชาการ – วิจัย
2. บทความปริทัศน์
3. บทความรายงานการวิจัย

สาขาวิชาของบทความที่รับพิจารณา

ด้านมนุษยศาสตร์

ศิลปศาสตร์ วิจารณ์ศิลป์ หัตถกรรม อุตสาหกรรมการออกแบบ ดนตรีและศิลปะการแสดง ปรัชญาและศาสนา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปรัชญา จริยธรรม ภาษาในแง่การได้มาซึ่งภาษา วรรณคดีและภาษาศาสตร์

ด้านสังคมศาสตร์

สังคมและพฤติกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และหน้าที่พลเมือง จิตวิทยา สังคมวิทยาและ
วัฒนธรรมศึกษา

คำแนะนำสำหรับผู้ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ใน

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia

คำแนะนำทั่วไป

1. ผลงานที่ส่งตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อนและต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง
2. ต้นฉบับที่ส่งตีพิมพ์ต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. ต้นฉบับต้องผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน/บทความ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

4. ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร

ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยจะมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้วสมบูรณ์
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบหัวข้อและเนื้อหาของบทความถึงขอบข่าย ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร รวมถึงประโยชน์ในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
3. ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อทำการกลั่นกรองต่อไปโดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยในกระบวนการพิจารณากลั่นกรองนี้เป็นการประเมินบทความแบบสองทาง (Double-blind peer review) กล่าวคือ จะไม่เปิดเผยชื่อผู้ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบและจะไม่เปิดเผยชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้ส่งบทความทราบ และกองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยทั้งชื่อผู้ส่งบทความและชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้บุคคลอื่นทราบด้วยเช่นกัน
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลั่นกรองบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 ท่าน ที่จะส่งเจ้าของบทความนำกลับไปแก้ไขก่อนส่งกลับมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (นับรวมรูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) พื้นที่ของกระดาษที่ใช้พิมพ์ ให้เว้นขอบบน 3.75 เซนติเมตร ขอบหน้า 3.75 เซนติเมตร ขอบหลัง 2.50 เซนติเมตร และขอบล่าง 2.50 เซนติเมตร
2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK เท่านั้น
3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
5. ชื่อผู้เขียนทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดขวา
6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พ้อยต์ (ตัวอักษรปกติ) จัดชิดขวา
7. Corresponding Author, E-mail: ขนาดตัวอักษร 12 พ้อยต์ (ตัวอักษรปกติ) จัดชิดขวา
8. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ จัดชิดซ้ายขวา พิมพ์ 1 คอลัมน์
9. ชื่อคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
10. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ ทั้งคำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กรณีมีหลายคำให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ
11. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
12. การจัดลำดับและการจัดวางหัวข้อ ใช้หลักปฏิบัติต่อไปนี้
 - 12.1 การลำดับหัวข้อกรณีมีเลขข้อกำกับ ให้ใช้ระบบตัวเลข โดยใส่มหัพภาค (.) หลังตัวเลข และเว้น 2 ช่วงตัวอักษรก่อนเริ่มคำหรือข้อความต่อไป
 - 12.2 การจัดวางหัวข้อให้เป็นไปตามระดับความสำคัญของหัวข้อ ดังนี้

หัวข้อใหญ่ หัวข้อระดับนี้วางชิดขอบหน้า ถ้าไม่ได้อยู่ในบรรทัดแรกของหน้าให้เว้นจากข้อความข้างบน 1 บรรทัด ทั้งนี้ ไม่ต้องใส่ตัวเลขกำกับ คำอธิบายของหัวข้อใหญ่ให้ขึ้นบรรทัดใหม่ย่อหน้า 1.50 เซนติเมตร โดยเว้นบรรทัดปกติ

หัวข้อรอง หัวข้อระดับนี้ให้เริ่มอักษรตัวแรกของหัวข้อหรือเลขกำกับหัวข้อ โดยเว้นจากขอบหน้า 1.50 เซนติเมตร หรือย่อหน้าปกติ คำอธิบายของหัวข้อรองอาจอยู่ในบรรทัดเดียวกัน หรือขึ้นย่อหน้าใหม่ตามความเหมาะสมแก่บริบท

หัวข้อย่อย ในกรณีที่มีหัวข้อรองมีเลขกำกับหัวข้อ หัวข้อย่อยให้เริ่มหัวข้อหรือเลขกำกับหัวข้อที่อักษรตัวแรกของหัวข้อรอง ดังนี้ (เครื่องหมาย ✓ แทนการเว้น 1 ช่วงตัวอักษร)

1.....

1.1.....

1.1.1.....

ถ้ามีหัวข้อย่อย ๆ อีก ให้ใช้การย่อหน้าระบบเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ควรมีหัวข้อย่อยมากเกินไปส่วนคำอธิบายในหัวข้อย่อย โดยทั่วไปควรอยู่ในบรรทัดเดียวกัน โดยเขียนหัวข้อ 1).....

12.3 กรณีหัวข้อรองไม่มีเลขกำกับหัวข้อ เริ่มหัวข้อย่อยหรือเลขกำกับหัวข้อย่อยโดยให้อักษรตัวแรกตรงกับหัวข้อรอง

12.4 คำอธิบายในแต่ละหัวข้อ ถ้าขึ้นย่อหน้าใหม่ให้ย่อหน้าตรงกับอักษรตัวแรกของหัวข้อนั้น ๆ ส่วนข้อความในบรรทัดต่อมาให้ชิดขอบหน้าตามปกติ

13. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน มีข้อพึงระวัง ดังนี้

13.1 ข้อความที่ต้องใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) ซ้อนกัน ให้ใช้อัญประกาศเดี่ยว (‘ ’) สำหรับข้อความหรือคำข้างใน ตัวอย่างเช่น กนิยปริณ ทองสามสี (2563) กล่าวว่า “จากการศึกษา ‘ระดับความรู้ของแรงงานต่างด้าว’ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินทดแทนนั้นพบว่า แรงงานมีความรู้ด้านสิทธิกองทุนเงินทดแทนมากที่สุด”

13.2 การใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) ทวิภาค (:) และอัฒภาค (;) ให้พิมพ์ต่อเนื่องกับอักษรตัวหน้าและเว้น 1 ช่วงตัวอักษรก่อนข้อความต่อไป เช่น

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Royal Thai Government, 2017; Ministry of Foreign Affairs, 2017

14. เนื้อหาบทความ พิมพ์ 1 คอลัมน์ ในแต่ละคอลัมน์ให้ชิดขอบซ้ายขวา ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์

15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ

16. ชื่อรูป ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้รูป แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้รูปแผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย

17. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์

18. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายโดยเขียนชื่อหัวข้อเป็นภาษาอังกฤษว่า

References

19. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยต์ แปลเป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

2. ชื่อผู้เขียนทุกคนและหน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

3. บทคัดย่อ (Abstract) ความยาวไม่เกิน 300 คำ และคำสำคัญ (Keyword) 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

4. เนื้อเรื่อง

4.1 บทความวิจัย ควรเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ข้อค้นพบ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยควรมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่างได้)

4.1.1 บทนำ (Introduction) ที่ครอบคลุมความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

4.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย/ คำถามวิจัย (Research Objective/ Research Question)

4.1.3 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.4 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ที่นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแผนการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมวิจัย เครื่องมือวิจัย การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.5 ผลการวิจัย (Research Finding)

4.1.6 การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

4.1.7 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Conclusion and Recommendations) สรุปข้อค้นพบที่โดดเด่นเพื่อเชื่อมโยงสู่ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และระบุข้อจำกัดในการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงสู่ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

4.2 บทความวิชาการและบทความปริทรรศน์ ควรมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการนำเสนอตามหลักวิชาการโดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้ส่งบทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน

5. การเขียนเอกสารอ้างอิง ให้เขียนรายการอ้างอิงอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษทั้งสำหรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องเติมคำว่า [in Thai] ใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การอ้างอิงนามปี (อ้างอิงภายในเนื้อหาบทความ) ให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ บทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 2 การอ้างอิงท้ายบทความ ให้รวบรวมเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ เรียงตามลำดับตัวอักษร A-Z บทความภาษาไทยให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องเติมคำว่า [in Thai] ด้านท้าย และรายการอ้างอิงท้ายบทความต้องตรงกับรายการอ้างอิงนามปีที่ปรากฏในเนื้อหาบทความ (ไม่มากกว่าหรือน้อยกว่า)

6. ถ้ามีรูปภาพ แผนภูมิ ตารางประกอบ หรืออื่น ๆ ต้องมีหมายเลขกำกับในบทความ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้ถูกต้อง ชัดเจน และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ใช้รูปภาพขาว-ดำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย

การอ้างอิงในเนื้อหา และการเขียนเอกสารอ้างอิง

สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<https://bit.ly/3FlscFd>

หรือแสกนคิวอาร์โค้ด

